

ACC
280

NEDERLANDSCHE VEREENIGING VAN SPIRITISTEN
„HARMONIA”

Goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 7 December 1895 No. 29
en 12 December 1924, No. 4

„ER IS GEEN DOOD”

DOOR

Mr. PH. S. DE LAAT DE KANTER
Oud-Lid van den Raad van Justitie te Semarang

2e DRUK
(de eerste druk was binnen 3 weken uitverkocht)

UITGAVE VAN DE PROPAGANDA-COMMISSIE
Beheerder: J. P. SMITS, Brouwerskade 27rd.
Haarlem - Postrekening 148634

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

0916 2014

ACC
280

„ER IS GEEN DOOD”

DOOR

Mr. PH. S. DE LAAT DE KANTER

Oud-Lid van den Raad van Justitie te Semarang

UITGAVE VAN DE PROPAGANDA-COMMISSIE

Beheerder: J. P. SMITS, Brouwerskade 27rd.

Haarlem - Postrekening 148634

ER IS GEEN DOOD

DE LAATSTE KANIER

DE LAATSTE KANIER

E 160-806-933

ER IS GEEN DOOD.

I. HET SPIRITISME.

*"There is no death, what seems so is transition:
This life of mortal breath
Is but a suburb of the life Elysian,
Whose portal we call death."*

Longfellow.

Wat verstaat men onder „occulte verschijnselen?” Het zijn verschijnselen, die buiten het kader onzer alledaagsche ervaring vallen en daarom in strijd schijnen te zijn met de ons tot heden bekende natuurwetten. Om deze reden dan ook zijn er onder hen, die zich plegen te tooien met den naam „mannen der wetenschap” nog velen te vinden, die kalmweg beweren, dat occulte verschijnselen niet bestaan. Die *kunnen* volgens hen niet bestaan, omdat zij strijdig zijn met de natuurkrachten. Het zij mij vergund hun, die zoo denken, te wijzen op de uitspraken van Laplace en Arago. De eerste zeide: „Wij zijn er nog zoo ver van af alle natuurkrachten te kennen, dat het van zeer geringen philosophischen aanleg getuigt, het bestaan van verschijnselen eenig en alleen te ontkennen, omdat zij bij den tegenwoordigen stand van onze wetenschap onverklaarbaar schijnen.” En Arago zeide: „Wie, behalve in de zuiver mathematische wetenschap, het woord „onmogelijk” uitspreekt, verraaft een absoluut gemis aan voorzichtigheid en zuiverheid van denken.”

Onder occulte verschijnselen behooren ook de spiritistische, over welke ik het hier meer speciaal wil hebben. „Geloofd gij aan het Spiritisme?” Dit is een vraag, die men meermalen hoort uiten. Gevoegelijk zou men haar kunnen beantwoorden met de even dwaze vraag: „Geloofd gij aan de natuurkunde?” De vraag is daarom dwaas, omdat „Spiritisme” niet is een *geloof*, maar een *wetenschap*. Het is n.l. de wetenschap, die zich bezig houdt met het onderzoek van die feiten en verschijnselen, die het absoluut bewijs leveren, dat, hoewel bij den dood het stoffelijk deel van den mensch sterft en tot ontbinding overgaat, de eigenlijke mensch, dat is: ons „ik” met al zijn deugden en gebreken, met zijn heele herinneringsvermogen, blijft voortbestaan en *onder bepaalde omstandigheden* met de nog op aarde levenden in contact komen en met hen spreken of op andere wijze van gedachten wisselen kan.

Bij ons te lande hoort men de termen „Spiritisme” en „Spiritualisme” meermalen bezigen als namen voor hetzelfde begrip. Naar mijn bescheiden meening, ten onrechte. Ik voor mij geef de voorkeur aan de onderscheiding, die men, vooral in Engeland, tusschen deze twee termen maakt, volgens welke men onder „Spiritisme” verstaat de hierboven bedoelde „wetenschap”, terwijl men onder „Spiritualisme” bedoelt: „de religieuze en philosophische levensleer, opgebouwd en afgeleid uit de door het „Spiritisme” bewezen feiten en uit de van geesten ontvangen mededeelingen.”

In „Het Vaderland” van 13 en 14 Sept. 1903 besprak de bekende schrijver Marcellus Emants de dwaze en onwetenschappelijke houding van hen, die

de door het Spiritisme beweerde feiten, weigeren te onderzoeken en ze niettemin voor fantastische fabeltjes uitkrijten. Zulke lieden, zegt hij, zijn *onbewust* te kwader trouw. „Wat te zeggen van menschen, die verklaren: ik weet er niets van, ik *wil* er ook niets van weten, want..... alles *moet* bedrog zijn, omdat het anders in botsing moet komen met een overtuiging, die nu eenmaal bij mij vast staat?”

„Dachten zulke menschen logisch en onbevooroordeeld door, ze zouden ongetwijfeld hun kwade trouw in dezen moeten inzien; maar verblind door hun overtuiging zijn ze tijdelijk tot geen logisch, onbevooroordeeld doordenken in staat en moet ten hunnen opzichte dus ongetwijfeld van „onbewuste kwade trouw” worden gesproken.”

Zijn woorden geschreven in 1903, zijn op dit tijdstip nog volkomen toepasselijk. Ook thans nog wordt het Spiritisme door velen met bewuste of onbewuste kwade trouw bestreden, ook al moet dankbaar erkend worden, dat er te dezen opzichte verbetering te bespeuren valt. Blijven in ons land helaas! de meeste zich noemende „wetenschappelijke” mannen een vijandige of in het beste geval, een afzijdige houding tegenover het Spiritisme aannemen, talrijker dan men zoude verwachten, vindt men in het ons omringende buitenland, vele eminente geleerden, verscheidenen hunner beoefenaars der zoogenaamde exacte wetenschappen, die op de meest nauwkeurige, wetenschappelijke wijze, de door de Spiritisten beweerde verschijnselen hebben onderzocht en daardoor tot de overtuiging gekomen zijn, dat zij absolute feiten zijn.

Temeer waarde hebben de getuigenissen dier geleerden, omdat de meesten hunner hun onderzoek begonnen zijn met de vooropgezette meening, dat alle door de Spiritisten beweerde verschijnselen op bedrog of hallucinatie berustten. Tot hun groote verbazing bleek hun echter, dat die verschijnselen absolute feiten zijn.

Ook in de publieke meening over het Spiritisme valt een kentering ten gunste ervan op te merken. Men is minder algemeen dan vroeger geneigd het bespottelijk te maken en onzin te noemen. Meer dan, laten wij zeggen, twintig of dertig jaren geleden, valt er belangstelling voor op te merken en al twijfelt nog menig een, er bestaat meer neiging dan vroeger, om met het Spiritisme kennis te maken en het te onderzoeken.

De „officieele” wetenschap, vijandig tegenover elke nieuwe ontdekking.

Al wat nieuw is vindt bestrijding. Het valt dus niet te verwonderen, dat de betrekkelijk jonge leer van het Spiritisme, hierop geen uitzondering maakt. Veel, dat voor ons zoo gewoon is, dat we eigenlijk niet beter weten of het hoort zoo, heeft, toen het nog iets nieuws was, tegenkanting, spot en felle bestrijding uitgelokt, alvorens het als een nieuwe waarheid erkend en algemeen eigendom geworden was.

Laat ik daarvan eens eenige voorbeelden geven:

In 1776 werd de eerste stoomboot gebouwd door haar uitvinder, den markies DE JOUFFROY. Die eerste stoomboot bevoer de Doubs bij Baume - les Dames. Een tweede boot werd op de Saône te water gelaten bij Lyon. DE JOUFFROY wilde een N.V. stichten, om de stoomvaart uit te oefenen.

Hij vroeg daarvoor toestemming aan de Fransche regeering. Deze wendde zich om voorlichting tot de Académie des Sciences en op aansporing van

Pèrier werd een ongunstig advies uitgebracht, zoodat de toestemming geweigerd werd. Iedereen dreef den spot met den armen markies, „die het water met het vuur wilde verzoenen.” *Fulton* verbeterde de uitvinding van *Jouffroy*, doch kon evenmin als zijn voorganger een beter resultaat bereiken bij de regeering van Napoléon. Ook bij de Engelsche regeering aan welke hij in 1804 zijn plannen voorlegde, stootte hij het hoofd. „Het mocht dan zijn, dat men een boot door middel van stoom kon in beweging brengen, nooit zou men daarmede in staat zijn de zeilschepen in snelheid te overtreffen.” Eerst in 1807 werd de eerste stoomboot, door *Fulton* gebouwd, op den Hudson te water gelaten en werd *Fulton's* genie in zijn eigen vaderland erkend.” (Zie de *Fremery's* „Handleiding tot de kennis van het Spiritisme”).

Men zou hieraan kunnen toevoegen dat — niettegenstaande het succes der uitvinding — toch omstreeks 1838, *Dr. Lardner* een boek uitgaf, waarin hij het bewijs meende te leveren, dat stoombooten onmogelijk de reis van Engeland naar Amerika over den Atlantischen Oceaan zouden kunnen volbrengen. De praktijk leverde al dadelijk, o ironie van het noodlot! het tegenbewijs, door 't eerste exemplaar van genoemd werk, met een stoomboot van Engeland naar New York over te brengen. (*Sythoff's* „Woordenboek voor kennis en kunst” deel IX, blz. 214).

De groote scheikundige *Humphrey Davy* noemde het denkbeeld, gas voor straatverlichting te bezigen, „belachelijk”.

Nog in 1853 achtte de bekende natuurkundige *Babinet* een telegraafkabel door den Atlantischen Oceaan „een absolute onmogelijkheid”.

Flammarion vertelt ons: „Ongeveer drie maanden vóór *Daguerre*, de uitvinder der fotografie, naar hem in den eersten tijd dan ook „*Daguerréotypie*” genoemd, zijn uitvinding bekend maakte, ontving hij eens een groot gezelschap geleerden bij zich op een soirée. Bij die gelegenheid nam Mevrouw *Daguerre* een bekend zenuwarts, die tot de genoodigden behoorde, apart en deelde hem onder tranen mede, te vreezen, dat haar echtgenoot krankzinnig geworden was, daar hij beweerde, met behulp van het zonlicht, portretten te kunnen maken.”

De beroemde *Lavoisier*, door velen beschouwd als de grondvester der moderne chemie, schreef een verhandeling, om de onmogelijkheid van den val van meteorsteenen aan te toonen: „In den hemel zijn geen steenen”, zoo zei hij — „en dus kunnen daaruit geen steenen vallen.” En de beroemde *Académie des Sciences* was het roerend met hem eens.

En nog in 1819, beklagde de bekende Duitsche natuurvorscher *Chladni* zich in zijn klassiek werk over „*Feuer-meteore*” — door zijn collega's te zijn begroet met de verklaring, dat alles, wat hij zeide te hebben waargenomen, dwaasheid was en dat zijn bewering zelfs geen weerlegging verdiende.

Zoo verhaalt *Flammarion* ons, dat op een zitting van de „*Académie des Sciences*” die hij bijwoonde, de natuurkundige, *du Moncel*, den phonograaf van *Edison* demonstreerde. Nadat hij de constructie had uitgelegd, bracht hij het toestel in werking. Nauwelijks weergalmden de eerste klanken door de zaal, of één der leden van het genootschap liep op *du Moncel* toe, greep hem bij zijn keel en schreeuwde tot hem: „Ellendeling, denk je soms, dat wij ons door een buikspreker laten bedotten?” Dit licht der wetenschap heette *Bouillaud* en het feit gebeurde op 11 Maart 1876.

Zes maanden later, op 30 September, verklaarde dezelfde *Bouillaud* dat,

blijkens een door hem ingesteld nauwkeurig onderzoek, het geheele verschijnsel berustte op zinsbegoocheling, misleiding en bedrog.

Velen mijner lezers zullen zich nog herinneren, hoe overal door geleerden en de pers de spot gedreven werd met het denkbeeld der vliegmachines. „Opstijgen in de lucht met toestellen zwaarder dan de lucht: het was te gek om alleen te loopen!” En thans? Zelfs kleine kinderen weten niet beter of het hoort zoo en vinden het voortbewegen van een vliegmachine boven hun hoofd haast niet meer het opkijken waard.

Zou men hem, die een jaar of veertig geleden voorspeld had, dat 't menschedom nog eens den tijd zou beleven, waarop men draadloos zou kunnen telegraferen en telefoneeren, niet voor waanzinnig hebben uitgekreten?

Een Fransch schrijver, *Eugène Nus*, droeg indertijd heel oneerbiedig een zijner boeken op „aan de schimmen der gediplomeerde, gepatenteerde, tot academiedelen benoemde, gedecoreerde en begraven geleerden, die achtereenvolgens hebben verworpen: de aswenteling der aarde, de meteorsteenen, het galvanisme, den bloedsomloop, de vaccinatie, de lichtgolven, den bliksem-afleider, de daguerreotypie, den stoom, de schroef, de stoombooten, de spoorwegen, de gasverlichting, het magnetisme en de rest; aan de levende en toekomstige geleerden, die nu hetzelfde doen of in de toekomst hetzelfde zullen doen”.

Ik zou op dit chapitre nog een heelen tijd kunnen doorgaan en de lijst van vroeger onmogelijk geachte mogelijkheden nog aanzienlijk kunnen uitbreiden. Ik acht het echter onnoodig, omdat ik alleen in het licht heb willen stellen, dat *alle* nieuwe theorieën aangevochten worden en men er zich dus niet over te verbazen heeft, dat ook het Spiritisme, eveneens een betrekkelijk jonge wetenschap, felle bestrijding van allerlei zijden heeft ondervonden en nog ondervindt.

Wanneer die bestrijding nu alléén geschiedde door hen, die de stellingen van het Spiritisme ernstig onderzocht hadden en door dit onderzoek tot de conclusie gekomen waren, dat het Spiritisme er niet in geslaagd is, het bewijs te leveren voor zijn beweringen, dan zou men tegen die bestrijding niets kunnen inbrengen, *integendeel*, een dergelijke bestrijding zou men kunnen waardeeren. Maar het is *niet* zoo. Men bestrijdt en haalt het Spiritisme neer, komt het af en maakt het verdacht, alléén omdat het niet strookt met meeningen en theorieën, die men steeds aangehangen en als onomstootelijk beschouwd heeft en dit alles zonder eenig ernstig onderzoek.

Ik vraag U, lezer: kan men eenige waarde toekennen aan een bestrijding, op dergelijke basis gegrond? Ik wees er boven reeds op: tal van wetenschappelijke mannen, waaronder juist zeer vele beoefenaars der exacte wetenschappen, hebben tot hun verbazing, na het meest nauwkeurig wetenschappelijk onderzoek bevonden, dat het Spiritisme volkomen naar waarheid beweert, dat de mensch na den dood blijft voortbestaan, dat n.l., weliswaar bij den dood, het stoffelijk lichaam als een onbruikbaar geworden kleed wordt afgelegd,

doch dat 's menschen persoonlijkheid, zijn ego, zijn ziel, zijn geest, met zijn volledig herinneringsvermogen, het afgelegde lichaam verlatende, blijft voortleven en onder bepaalde voorwaarden zich in verbinding kan stellen met de op de aarde levende menschen.

Alvorens verder te gaan, wil ik er den nadruk op leggen, dat ik bij het schrijven dezer regelen allerminst de bedoeling heb iemand tot het Spiritisme te bekeeren. Mijn eenig doel is, den lezer op te wekken *zelf* de zaak eerlijk en onbevooroordeeld te onderzoeken. De spiritistische feiten zijn zoo verbluffend en zoo in strijd met onze alledaagsche waarneming en ondervinding, dat wel niemand in staat zal zijn, alleen door zijn betoog, een ander tot een aanhanger ervan te maken. Gevoelt men tot dit onderzoek geen neiging; welnu, dit moet ieder voor zichzelf weten, maar dan moet men zich ook van een afbrekend oordeel erover onthouden en niet klakkeloos als een papegaai npraten, wat de tegenstanders van het Spiritisme ertegen inbrengen, *zonder eenig eerlijk onderzoek*. Alleen door *eigen* onderzoek kan men zich omtrent iets een oordeel vormen, dat op vaste en wetenschappelijke gronden steunt. Ik verwijs hierbij naar de woorden, gelezen op een scheurkalenderblaadje: „'s Menschen leven is één lange reis van de wieg tot aan het graf. Talloos velen leggen dien weg af ziende blind, wijl zij gedachteloos het pad volgen, dat anderen hun wijzen.”

Eigen onderzoek is bij het Spiritisme nog meer noodig dan bij elke andere wetenschap, om er zich een juist oordeel over te vormen, omdat het tal van vijanden heeft, die uit *eigenbelang* deze wetenschap en haar aanhangers trachten verdacht te maken. Zij noemen de Spiritisten nu eens „bedriegers”, dan weer „een troep onnoozelen”, die zich door handige goocheltoeren, door hallucinaties of door zelfmisleiding laten beetnemen. De twee felste bestrijdsters der spiritistische beweging, zijn, *mirabile dictu!* de Kerk, zoowel van Roomschen als Protestantschen huize en de orthodoxe materialistische wetenschap. Deze twee polen, anders steeds elkaars felste vijanden, reiken elkaar de hand, waar het geldt den gemeenschappelijken vijand, het Spiritisme, te bestrijden. Verderop in mijn betoog zal ik kortelijks uiteenzetten, waarom de verschillende Kerken zich zoo vijandig tegenover het Spiritisme en Spiritualisme stellen. Te dezer plaatse wil ik alleen wijzen op de van haar zijde steeds opnieuw geuite bewering, dat de spiritisten met den duivel omgaan (sic!) en dat alle geesten, die door hen worden *opgeroepen*, booze geesten zijn. De eerste beschuldiging acht ik zelfs geen weerlegging waard; daarvoor is ze te dom en kinderachtig. Op de tweede bewering echter, die ook door niet-geloovigen dikwijls wordt aangehangen, antwoord ik, dat het een volkomen dwaalbegrip is, dat spiritisten geesten „*oproepen*”. Op een séance gaat men aanzitten en heeft kalm af te wachten of een geest zal verschijnen en zoo ja, wie. Van te voren valt zulks nooit te zeggen. En dit spreekt toch eigenlijk vanzelf. De geesten zijn toch niet aan ons, aardsche menschen, onderworpen. Zij verschijnen geheel vrijwillig en niemand heeft het in zijn macht hen te dwingen om te komen.

DE BESTRIJDING VAN HET SPIRITISME DOOR DE WETENSCHAP.

Waarom stelt zich de materialistische wetenschap zoo vijandig tegenover het Spiritisme? Feitelijk heb ik deze vraag hiervoren reeds beantwoord, waar ik erop wees, dat die wetenschap zich *altijd* in den beginne vijandig gedraagt

tegen elke nieuwe ontdekking, die niet past in haar kader, in haar systeem. Ware de wetenschap de bovenvermelde uitspraken van LAPLACE en ARAGO steeds indachtig geweest, hoogstwaarschijnlijk zou de menschheid dan reeds een heel eind verder gevorderd zijn op den weg van den vooruitgang. Maar helaas! iedere nieuwe ontdekking, iedere nieuwe uitvinding, in stede een ernstig en aandachtig onderzoek te vinden bij de officieele wetenschap, is bijna steeds door diezelfde officieele wetenschap, (dikwijls op de meest perfide wijze) belasterd en bestreden, omdat zij niet paste in haar kader, in haar systeem. Zoo ook in casu: de materialistische wetenschap had steeds gedoopt, dat het geloof aan een leven na dit leven, dom bijgeloof was en voelde zich dus diep geschokt, toen een nieuwe wetenschap, die zich „Spiritisme” noemde, op onomstootelijke wijze de bewijzen bracht, dat er *wel* een voortleven na den dood bestaat, dat bij den dood alleen sterft en tot ontbinding overgaat het stoffelijk lichaam, doch dat de geest, het herinneringsvermogen, de eigenlijke mensch ook hier op aarde reeds, blijft voortleven in een anderen vorm.

De officieele wetenschap onderzocht niet op eerlijke en onbevooroordeelde wijze de argumenten der Spiritisten, doch bestreed zonder eenig onderzoek, althans zonder eenig onderzoek dat dien naam verdiende, het Spiritisme en trachtte zijn aanhangers af te breken en verdacht te maken, ja, ontzag zich zelfs niet, om, volgens het oude en beproefde recept der Jezuïeten, bekende voorgangers der wetenschap, als Prof. Zöllner, Hoogleraar in de Astronomie te Leipzig, die, na een ernstig onderzoek in vereeniging met den Natuurkundige Prof. Wilh. Weber en den Filosoof Prof. Fechner, de spiritistische beweringen waar bevonden had en openlijk daarvoor uitkwam, voor krankzinnig uit te maken en er op aan te dringen, dat men hem in een krankzinnigengesticht zoude opsluiten. Dit fraaie plan zou misschien ook gelukt zijn, ware het niet, dat Zöllner, geknakt door verdriet over de vele verdachtmakingen waarvan hij vijf jaren lang het slachtoffer geweest was, op 49-jarigen leeftijd plotseling aan een hartverlamming gestorven ware, op 25 April 1882.

Boekdeelen zouden te schrijven zijn over de laagheden van allerlei aard, die de officieele wetenschap heeft aangewend om het Spiritisme en zijn aanhangers af te maken. Het is haar al evenmin gelukt als der Kerk en de Spiritistische beweging is voortdurend toegenomen en verbreidt zich nog steeds zienderoogen.

De aanvallen der wetenschap zijn dan ook steeds minder geworden; moesten minder worden, omdat steeds meer nieuwe ontdekkingen, bijv. die der *telepathie* en de vooruitgang der psychische wetenschappen, verschillende uitspraken van het Spiritisme kwamen bevestigen en wij zijn thans zoover, dat de beroemde Prof. Richet, Hoogleraar aan de Parijsche Universiteit, na een uiterst streng en minutieus onderzoek, met inachtneming van alle denkbare wetenschappelijke voorzorgsmaatregelen, dat hij, in samenwerking met andere geleerden, gedurende veertig jaren heeft voortgezet, onlangs heeft verkondigd: „De door het Spiritisme beweerde verschijnselen zijn absolute feiten en hij, die thans nog die feiten zou durven ontkennen, zou alleen blijf geven van zijn volslagen onwetenschappelijkheid.”

Deze uitspraak van Richet heeft nog te meer waarde, omdat hij geen Spiritist is, doch, zooals hij zelf zegt, zich niet van zijn materialistische wereldbeschouwing kan losmaken, zoodat hij niet kan aannemen, dat wij na

den dood blijven voortbestaan. Daarom dan ook, schrijft hij de door het Spiritisme beweerde en door hem zelf als absolute feiten erkende verschijnselen toe, aan *onderbewustzijn*, aan *telepathie* of aan *animisme*, hoewel hij zelf moet toegeven, dat deze drie verklaringswijzen niet *alle* door hem waargenomen feiten dekken, terwijl hij ook moet erkennen, dat de spiritistische verklaring, namelijk, dat die verschijnselen berusten op handelingen van geesten, d.w.z. van menschen, die hun stoffelijk lichaam hebben afgelegd bij den dood, in staat is die feiten *volkomen* te dekken. Prof. *Richet* levert ons weder een typisch voorbeeld, hoe uiterst moeilijk het is een langgewortelde meening prijs te geven, ook al zijn de bewijzen van het tegendeel zonneklaar. „Zij hebben oogen om te zien, maar zien niet — zij hebben ooren om te hooren, maar hooren niet.”

Prof. *Richet* erkent ook, dat de mediamiek verkregen feiten dikwijls blijk geven van groote intelligentie. Nu rijst al dadelijk de vraag: waarom gaan die mededeelingen dan steeds vergezeld van de verklaring, dat zij afkomstig zijn van geesten van afgestorvenen? Ook daarop hebben *Richet* en allen, die evenals hij de animistische verklaringstheorie aanhangen, het antwoord klaar: het produceeren van afgestorvenen komt louter voort uit een ingewortelde gewoonte der mediums, om de (door animisme, telepathie of onderbewustzijn) opgediepte gegevens, spiritistisch aan te kleeden, m.a.w. ze een rol te laten spelen van „geesten”. Dit noemen de Heeren met een zeer geleerd klinkend woord: „*PROSOPOPESIS*”.

Jammer genoeg voor de geleerde Heeren, hebben zij een kleinigheid hierbij over het hoofd gezien, n.l., dat verscheidene mededeelingen der afgestorvenen tot ons komen buiten spiritistische séances om. Ik wijs slechts op de menigvuldige verschijnselen van geesten, die gezien en gehoord worden, dikwijls door verscheidene menschen tegelijkertijd, zonder eenige hulp van mediums. Waar is nu in al deze gevallen „*prosopopesis*” te vinden?

Wat men te verstaan heeft onder „animisme” zal ik verderop in het licht stellen.

DE OORSPRONG DER MODERNE SPIRITISTISCHE BEWEGING.

Spiritistische verschijnselen hebben zich altijd voorgedaan. Ze zijn zoo oud als de Menschheid. De Bijbel is er vol van en men dwaalt dus, indien men meent, dat ze in onze dagen iets nieuws zouden wezen. Maar de moderne spiritistische beweging is nog jong en dateert eerst vanaf 1848. In dat jaar deden zich in de familie van een Methodist, met name *Fox*, in een klein plaatsje in de Vereenigde Staten, Hydesville, merkwaardige verschijnselen voor. Zonder zichtbare oorzaak werd er telkens geklopt op den vloer, op muren, op tafels, stoelen en bedden. In 't eerst werden *Fox* en zijn huisgenooten daardoor beangstigd, maar toen die kloppingen zich dagelijks herhaalden, wende men er aan, terwijl de beide dochttertjes van *Fox*, *Kate* negen en *Grace* twaalf jaar oud, er een spelletje van gingen maken. Ze vroegen: „Klop nu eens op de tafel,” „klop nu eens op dezen stoel” en dan werd er werkelijk op het aangegeven meubel geklopt. Ze vroegen: „Klop nu eens viermaal, zevenmaal, tienmaal.” En wat zij vroegen gebeurde steeds. Toen gaven de kinderen door armbewegingen te kennen, hoeveel maal er geklopt moest worden en werkelijk, ook dan gebeurde het, zoodat de kleine *Kate* uitriep:

„Dat ding kan niet alleen hooren, maar ook zien.“ Fox en zijn vrouw werden er ook opmerkzaam op, dat „het ding“ duidelijk blijken van intelligentie gaf en men ging het vragen stellen, bijv. „geef eens op hoe oud Kate is“ en er kwamen negen en: „hoe oud is Grace?“ — en er kwamen twaalf kloppingen. Hierover ten eerste verbaasd, ging men meerdere vragen stellen en gaf te kennen, dat men het alphabet zou opzeggen, als wanneer het ding bij het opnoemen van de goede letter, één keer zou kloppen. Een zeer omslachtige methode, maar men wist geen anderen uitweg. Tevens sprak men af, dat één kloptoon „neen“, drie kloptonen „ja“ zouden beteekenen, terwijl op vragen, die niet met „ja“ of „neen“ zouden kunnen beantwoord worden, twee kloptonen zouden komen.

Men vroeg den klopper of hij een mensch was. Er kwam één klop, dus: „neen“. Toen vroeg men of de klopper een gestorvene was en dadelijk kwamen er drie kloptonen, dus: „ja“.

Langs alphabetischen weg ontving men antwoord op vele vragen en de klopper noemde zijn naam en deelde mede, dat hij in het huis van Fox, jaren geleden, was beroofd en vermoord geworden en dat zijn lichaam in den kelder begraven was. Men ging den kelder opgraven, vond eerst niets, doch later, toen men dieper groef, vond men werkelijk een skelet.

Als een loopend vuurtje verspreidde zich het gerucht van de vreemde verschijnselen bij de familie Fox, eerst over Hydesville zelf, toen in wijder kring en spoedig werd het verschijnsel over geheel Noord-Amerika besproken. Tal van menschen uit alle deelen der V. S. kwamen naar Hydesville, om zichzelf te overtuigen van de waarheid der geruchten, die zij gehoord hadden. Af en toe merkte men echter op, dat er geen kloppingen kwamen en men bespeurde ook spoedig, dat de kloppingen uitbleven als de twee kleine meisjes Kate en Grace niet in de kamer waren. Men vermoedde dus, dat die twee kinderen de kloppingen zelf veroorzaakten, om de menschen voor den gek te houden. Men trok ze schoenen en kousen uit, wikkelde wollen lappen om haar armen en beenen en bond ze beiden zoo vast, dat ze zich niet bewegen konden, terwijl men nog vele andere maatregelen nam, om bedrog te voorkomen. Maar zoodra de kinderen, gebonden en wel, in de kamer gebracht werden, begonnen de kloppingen weer en werden alle vragen weer beantwoord en wel volkomen juist. De kinderen bleken nu te zijn, wat men later genoemd heeft: „mediums“.

Bij de vele voortgezette onderzoekingen bleek het verder, dat ook de tegenwoordigheid van andere personen, zelfs als Kate en Grace niet tegenwoordig waren, de kloppingen teweeg bracht. Zoo kwam men langzamerhand tot de conclusie, dat bepaalde personen, mediums, noodig waren om den klopper in staat te stellen, zich te manifesteren. Men kwam ook tot de conclusie, dat vrij velen mediamieke gaven bezaten en dat in hun tegenwoordigheid, niet alleen in den huize Fox, doch in hun eigen woningen in andere plaatsen, dergelijke manifestaties plaats grepen en de beweging breidde zich snel uit, totdat duizenden families in de V. S. zich met tafelkloppingen en dergelijke bezig hielden. De beweging nam ook daarom zoo toe, omdat de geest bij de familie Fox had verklaard, dat hij zijn naam en de misdaad waarvan hij het slachtoffer geworden was, niet had bekend gemaakt, om wraak te nemen op zijn moordenaars, maar dat hij alleen door zijn klop-

pingen het bewijs wilde leveren, dat de gestorvenen volstrekt niet dood waren, doch persoonlijk bleven voortleven en zelfs, onder bepaalde omstandigheden, in de aardsche zaken konden ingrijpen. Ik vestig hierop de bijzondere aandacht, omdat nadien talrijke verklaringen van geesten bevestigd hebben, dat de kloppingen van Hydesville in het jaar 1848, de opzettelijke inleiding van Hooger hand zijn geweest, om de Menschheid, die hoe langer hoe meer in materialisme wegzonk, de onomstootelijke bewijzen te leveren, dat er werkelijk een voortleven bestaat na den stoffelijken dood en men er zich daarom goed rekenschap van moet geven, hoe men zijn aardsche leven leeft, omdat men daarvan in zijn volgend bestaan onvermijdelijk de goede of kwade gevolgen zal ondervinden. Uit talrijke mededeelingen der geesten blijkt, dat men voortdurend in de Spheren zoekende is naar nieuwe middelen om nadere aanraking te verkrijgen met de menschen op aarde, met het doel dezen op te heffen en ervan te doordringen dat de geestelijke waarden de eenige zijn, wier bezit men na te streven heeft, dat het echte geluk te vinden is in den mensch zelf en niet in zijn uiterlijke omstandigheden, dat Liefde de hoogste wet is, zoowel hier op aarde als in de Spheren, dat alle menschen broederen zijn en in wezen gelijk, dat in elk mensch, ook den diepst verdorvene, de Godsvonk aanwezig is en deze éénmaal, ook al is het soms na eeuwen, te voorschijn moet komen. Ik kom later op deze leerstellingen terug, maar wensch reeds dadelijk deze opmerking te maken: indien men geneigd mocht wezen de mededeeling der geesten, dat zij om de bovengenoemde redenen het verkeer met de aarde zoeken „belachelijk” te vinden, dan handelt men onbewust zeer inconsequent. Zoeken de hedendaagsche geleerden niet reeds sinds jaren, naar middelen, om in contact te komen met de planeet Mars? En wie zoude er over denken deze pogingen „belachelijk” te noemen? Het tegendeel is waar. Iedereen volgt steeds met aandacht het streven der geleerden en men zou het een groote overwinning der wetenschap achten, indien zij eventueel met succes werden bekroond. Toch zou dat succes alleen wetenschappelijke waarde hebben: men zou dan niet verder gevorderd zijn dan de zekerheid te bezitten, dat op Mars intellectuele wezens wonen.

De pogingen der afgestorvenen, der *gedesincarneerde* geesten, hebben een veel verder strekkend doel: zij, onze eigen nabestaanden en vrienden, wenschen het contact met ons, aardsche menschen, de *geincarneerde* geesten, om ons op te heffen uit den materialistischen chaos, waarin de menschheid verkeert, zij wenschen ons ervan te doordringen, dat alleen geestelijke waarden werkelijke waarden vertegenwoordigen, wier bezit men met alle krachten moet trachten te verwerven.

Ik kom thans op de gebeurtenissen te Hydesville terug. Wat daar voorviel was, werd over het gansche gebied der V. S. druk besproken. Men vond natuurlijk tal van personen, die alles van te voren „onzin” vonden. In de pers waren voor- en tegenstanders herhaaldelijk aan het woord. Ten slotte werd een comité benoemd, waarin vele bekende wetenschappelijke mannen zitting hadden, om de gebeurtenissen te Hydesville aan een streng wetenschappelijk onderzoek te onderwerpen. In dat comité had o.a. ook zitting de bekende schrijver Fenimore Cooper. Na een uiterst zorgvuldig onderzoek moest het comité verklaren, dat al de verschijnselen werkelijkheid waren en

tot verbazing der comité-leden, bleek nu ook, dat velen hunner eveneens mediums waren, o.a. ook Cooper.

Nadat het comité de echtheid der verschijnselen had erkend, breidde zich het Spiritisme snel over de Vereenigde Staten uit. Maar de feiten, die men waarnam, beperkten zich niet tot kloppingen en den z.g. tafeldans, maar werden steeds buitengewoner. Men verkreeg mededeelingen die van hoog intellectueelen aard waren en zelfs bleek het, dat de afgestorvenen zich, onder bepaalde omstandigheden, gedeeltelijk of geheel konden *materialiseeren*. Ik kom later op deze spiritistische verschijnselen terug. De feiten waren zoo duidelijk bewezen, dat ook onder de eersten in den lande op het gebied van kunst, politiek en wetenschap, velen aanhangers der nieuwe leer werden, o.a. *Longfellow*, de dichter, *Abraham Lincoln*, de President der V. S., de bekende rechter van het Staatsgerechtshof *Edmonds*, de gezant *Robert Dale Owen* en talrijke anderen. De beweging sloeg over op Europa en verspreidde zich over de heele wereld. Ik zal hier eenigen der voornaamste wetenschappelijke mannen en vrouwen noemen, die na ernstig onderzoek, allen verklaarde Spiritisten werden en door hun geschriften de zaak verder verbreidden: In Nederland: *Elize van Calcar*, *Göbel*, *Revius*, de bekende schrijvers *H. J. Schimmel* en *Justus van Maurik*; in Engeland: *William Crookes*, natuurkundige en scheikundige, de bekende natuur-onderzoeker *Alfred Russell Wallace*, die tegelijkertijd met *Darwin* de evolutietheorie ontworpen heeft, de bekende electricus en uitvinder van de kabeltelegraaf *Varley*, de natuurkundige *Sir William Barrett*, de sterrekundige *Huggins*, de mathematicus *Morgan*, de jurist *Chambers*, de schrijvers *Dickens*, *Bulwer Lytton*, *Thackeray* en anderen. Ook *Gladstone* was spiritist. Talrijke geleerden — in Engeland — stichtten tot onderzoek van de zaak the "Society for Psychical Research". De meeste wetenschappelijke namen van Groot-Brittannië vindt men op de ledenlijst van dit genootschap. Onder de hedendaagsche Engelsche Spiritisten vindt men o.a. *Sir Oliver Lodge*, een der bekendste scheikundigen, *Conan Doyle*, den bekenden essayist *Dennis Bradley* en *Robert Blatchford*, een bekenden journalist. Ook *William Stead* was een der voorvechters van het Spiritisme en ook *Frederick Myers*, in zijn „*Human Personality*” is een der baanbrekers ervan geweest. In Frankrijk treden op den voorgrond *Rivail*, meer bekend onder zijn pseudoniem *Allan Kardec*, *Flammarion*, de bekende astronoom, wiens geschriften „*Avant la Mort*”, „*Autour de la Mort*”, „*Après la Mort*” en „*Les maisons hantées*” steeds zullen behooren tot de standaardwerken van het Spiritisme, verder o.a. *Victor Hugo*, *Emile Zola*, *Alexandre Dumas père*, *George Sand* en vele anderen. Talrijke psychologische vereenigingen en pl.m. 40 spiritistische tijdschriften ondersteunen in Frankrijk de beweging, terwijl ook de boven reeds vermelde onderzoeken van Prof. *Richet*, *Delanne* en van den in 1923 overleden *Dr. Geley*, enorm hebben bijgedragen tot het bevestigen der spiritistische theorieën. In Duitschland treden als baanbrekers op den voorgrond: *Karl du Prel*, wiens vele geschriften zeer lezenswaard zijn, de filosoof *Baron Hellenbach*, de natuurkundige Prof. *Dr. Zöllner*, de zoöloog Prof. *Perty*, de Hamburger Koopman *Hinrich Ohlhaber*, von *Schrenck-Notzing*, *Kemmerich*, Professor *Hans Driesch*, enz. enz.

Onder de Italiaansche geleerden, die het Spiritisme mede hebben verspreid, noem ik alleen op *Lombroso*, wiens bekeering des te merkwaardiger was,

daar hij steeds een openlijk aanhanger en verkondiger van het materialisme geweest was. De frappante feiten echter, die hij waarnam, het eerst bij het bekende medium *Eusapia Palladino*, wijzigden zijn geheele levensvisie en hij heeft, wat vooral in zijn tijd van grooten zedelijken moed getuigde, daarvan steeds openlijk doen blijken. Ook in Spanje en Portugal bevinden zich zeer veel Spiritisten, wat o.a. blijkt uit het feit, dat in die landen ongeveer 35 Spaansche en Portugeesche spiritistische tijdschriften uitkomen, sommige in 45.000 exemplaren, wat vooral merkwaardig is, gegeven het feit, dat het gros der bevolking „bon catholique” is en de Kerk het Spiritisme zoo fel mogelijk bestrijdt. In Rusland is de beroemde *Alexander Nicolajewitch Aksakoff* de voornaamste baanbreker van het Spiritisme geweest. Zijn werk: „*Animismus und Spiritismus*” is misschien het beste standaardwerk, waarop het Spiritisme tot heden bogen kan.

Als men leest, hoe men de baanbrekers der beweging, overal, op alle mogelijke wijzen, het leven zuur gemaakt heeft, omdat zij voor de waarheid der door hen op de meest nauwkeurige wijze onderzochte feiten, instonden, dan past dezen mannen der wetenschap een dankbaar eeresaluut!

SPIRITISTISCHE VERSCHIJNSELEN.

Ik zal thans zeer in het kort eenige spiritistische verschijnselen vermelden. Onder spiritistische verschijnselen verstaat men diegene waardoor de afgestorvenen zich aan den mensch kenbaar maken, aldus telkens opnieuw het bewijs leverend, dat wij na den stoffelijken dood blijven voortbestaan.

De spiritistische verschijnselen kunnen onderscheiden worden in *physische* en *psychische*. De *physieke* verschijnselen traden in den eersten tijd het meest op den voorgrond, als: tafelkloppingen, het voortbewegen van dikwijls zware voorwerpen zonder zichtbare reden daarvoor, het bespelen van muziek-instrumenten door onzichtbare spelers, het opheffen van voorwerpen of personen en het zweven daarvan in de lucht, zonder eenige zichtbare kracht, die dat teweeg bracht enz. enz. Op zichzelf *schenen* die *physieke* verschijnselen dikwijls vrij dwaas, en oppervlakkig redeneerend, zeiden velen, dat, als de geesten niets beters wisten te doen dan dergelijke kunststukjes te verrichten, men het nut hunner demonstraties niet begreep. Zeker, op zichzelf beschouwd, zeiden dergelijke demonstraties niet veel, maar zij werden, zooals ook door de geesten zelf werd verklaard, alléén gegeven om de aandacht der menschheid te trekken. Doel was alleen ons opmerkzaam te maken op krachten, die wel degelijk bestonden, al hadden wij daarvan tevoren nog geen vermoeden gehad. En zoodra dit doel bereikt was, werden die *physieke* verschijnselen steeds zeldzamer. Thans komen ze nog wel voor, maar zij zijn uitzondering geworden. Steeds meer treden de *psychische* verschijnselen op den voorgrond.

Vooraf zij nog eens erop gewezen, dat geen afgestorvenen zich aan ons kenbaar maken, zonder de hulp van een medium. Wat is een medium? Een medium is een persoon, wiens lichaam, waarom weet men nog niet, den zich manifesterenden geest tot instrument dient, waardoor hij zich kan kenbaar maken. Het medium, soms in trance verkeerend, soms volkomen bij zijn positieven, is, zoolang de geest zich manifesteert, het best te vergelijken bij een instrument, de viool of de piano, waarop de musicus speelt. Waarom nu

de eene persoon mediamieke eigenschappen heeft en de ander niet, weet men nog niet, ofschoon naar de reden hiervan voortdurend gezocht wordt. Alleen heeft men opgemerkt, dat meer personen dan men oorspronkelijk dacht, op de een of andere wijze mediamieke gaven bezitten.

De *psychische* verschijnselen, die ik ook slechts zeer globaal zal opsommen, zijn: *direct schrift* d.w.z. schrift, verkregen op lei of papier, zonder dat iemand van het gezelschap griffel of potlood gebruikt heeft.

Automatisch schrift (oftewel schrift van een schrijvend medium). Zoo noemt men het schrift, dat iemand verkrijgt, wiens hand door een afgestorvene gebruikt wordt, om mededeelingen neer te schrijven. Het spreekt vanzelf, dat men uiterst voorzichtig moet wezen in het beoordeelen der geloofwaardigheid van op deze wijze verkregen mededeelingen, omdat natuurlijk de mogelijkheid bestaat, dat zij geheel of gedeeltelijk, het product zijn van onderbewuste kennis van het medium, dat geheel onbewust en onopzettelijk, uit zijn onderbewustzijn put. Aan dergelijk *automatisch schrift*, kan men alléén waarde hechten, indien de inhoud van het geschrevene, het medium onmogelijk bekend kon wezen en bij onderzoek ook blijkt waarheid te zijn. Ik zal van dergelijk automatisch schrift één voorbeeld noemen. In 1922 kwam in Engeland een werk uit „*The Gate of Remembrance*” van Mr. Bligh Bond. Deze is zelf geen spiritist, maar in zijn boek had hij opgenomen, de op automatische wijze verkregen mededeeling van een medium, door wien een geest, zich noemende *Broeder John*, gewezen monnik in de abdij van *Glastonbury*, een gedetailleerde beschrijving gaf van de in den grond verzonken abdij. Hij gaf den volledige plattegrond der abdij aan en tevens hoe men de opgravingen moest doen, om haar ongeschonden te voorschijn te brengen. Men heeft de raadgevingen in die mededeeling gegeven, gevolgd en alles is gebleken, volkomen naar waarheid, in het geschrift vermeld te zijn.

Ook met het *kruishout* kan men automatisch schrift verkrijgen. Twee stukken hout worden in den vorm van een kruis, op elkaar gelegd. In het middelpunt bevindt zich een pin, die naar beneden gericht is. Twee of meer personen vatten dat kruishout aan, of liever laten de uiteinden op twee vingers rusten. Voor zich hebben zij een bord, waarop het alfabet is afgebeeld. Nu begint zich het kruishout te bewegen en tikt telkens een letter aan, waardoor woorden en zinnen gevormd worden. Als bewijs, dat het *niet* de aanzitters zijn, die de letters aanstippen, geef ik het volgende staaltje:

Een goede kennis van mij, een ingenieur, wilde van het Spiritisme niets weten, hij vond het gloeiende apekool. Zijn vrouw hield elke week met den Heer K., die een goed medium is, séances met het kruisbord. Haar man zat er dan bij en ofschoon de mededeelingen, aldus verkregen, dikwijls uiterst merkwaardig waren, lachte hij erom en beweerde: „jelui verbeelden je maar, dat die mededeelingen van geesten komen: ze spruiten alleen uit jelui eigen onderbewustzijn voort.” De moeder zijner vrouw gaf deze toen den raad, om voortaan geblinddoekt aan te zitten. Het alfabet werd eenige keeren rondgedraaid, zoodat de aanzitters niet meer wisten hoe het lag en de beide mediums werden, alvorens de séance begon, zoo geblinddoekt, dat zij absoluut niet zien konden. En ziet: de mededeelingen kwamen ook nu volkomen door en mijn kennis werd, zooals hij me zelf vertelde, zoo bleek als een doek, daar hij toen pas goed tot het besef kwam, dat hem tot nu toe onbekende krachten hier aan 't werk waren.

Automatisch schrift wordt ook verkregen door middel van de zoogenaamde „*planchette*“, een plankje, waaronder makkelijk loopende rolletjes of wielletjes bevestigd zijn, terwijl in het plankje een gat geboord is, waardoor een potlood gestoken wordt. Twee personen, tegenover elkaar plaats nemend, leggen hun handen los op de *planchette*, die, met de podloodpunt rust op een groot vel papier. Zijn die personen nu mediums, dan begint de *planchette* te loopen over het papier, terwijl het potlood woorden schrijft, die een mededeeling vormen. Ook hier past, bij de beoordeeling of de verkregen mededeeling werkelijk van een geest afkomstig is, dezelfde voorzichtigheid als hierboven reeds aanbevolen bij gewoon automatisch schrift.

De directe stem. Bij dit verschijnsel spreekt de zich manifesterende geest met zijn eigen stem, d.w.z. met een stem, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van de spraakorganen van een medium. Wel is, ter verkrijging van dit verschijnsel een medium noodig, maar diens spreekorgaan wordt door den zich manifesterenden geest niet benut: vanuit de ruimte laat de geest zijn stem hooren. Dikwijls wordt hierbij een megaphoon gebruikt, indien de kracht van het medium niet toereikt, om den geest in staat te stellen met luider stemme te spreken.

Ongeloovigen zullen natuurlijk, dit lezende, de schouders ophalen en denken, dat die „lichtgeloovige“ Spiritisten zich door handige buiksprekers laten bedotten. Laat ik hun dan antwoorden, dat ook dit verschijnsel herhaaldelijk door sceptische mannen der wetenschap nauwkeurig onderzocht en volkomen juist bevonden is geworden.

Veel directe-stem-mediums zijn er niet. *Valiantine*, een Amerikaan, *Sloan* uit Glasgow en het thans zeer bekende medium *Margery* zijn de meest bekende.

Verder zijn als zoodanig bekend *Ada Bessinet*, *Mrs. Johnson* en *Mrs. Wriedt* uit Amerika. *Valiantine* is verreweg het krachtigste medium in dit opzicht, want terwijl de overige genoemden tot heden er niet in geslaagd zijn dit verschijnsel te krijgen, anders dan in het duister, laten de directe stemmen zich bij *Valiantine* ook bij dag- en kunstlicht hooren.

Hierbij een korte illustratie van dit verschijnsel:

In 1925 kwam in Engeland een werk uit „*Towards the Stars*“ van *H. Dennis Bradley*, een bekend tooneelschrijver en essayist. In zijn geschriften had hij zich steeds doen kennen als een voorvechter der materialistische levensbeschouwing. In 1923 deed hij voor zaken een reis in de Vereenigde Staten en nam bij die gelegenheid een uitnoodiging aan van zijn zakenvriend de *Wyckoff*, om op diens buiten „*Arlena Towers*“ in de nabijheid van New-York eenige dagen te komen doorbrengen. Tijdens zijn verblijf aldaar, vroeg de *W.* hem of hij er iets voor voelde een spiritistische séance bij te wonen en *Bradley*, die nog nooit op een séance geweest was, wilde, naar hij mededeelt, „dien onzin“ ook wel eens meemaken en nam de uitnoodiging aan.

Het medium *Valiantine* werd door de *Wyckoff* ontboden en de séance had plaats in een kamer, die op verzoek van de *W.* door *Bradley* afgesloten werd, terwijl hij ook op verzoek van de *W.* den sleutel bij zich hield. Aanzitters waren: de *Wyckoff*, een twintigjarige neef van dezen, *Bradley* en *Valiantine*. Ongeveer twintig minuten had men reeds aangezeten en er gebeurde niets, zoodat *Bradley*, naar hij zegt, de grap knap vervelend begon te vinden en hoopte, dat men maar spoedig de zitting zou opheffen. Maar opeens liet

zich een stem hooren, die *Bradley* aansprak. Het was een vrouwestem, die hij eerst niet kon thuisbrengen, maar toen zij duidelijker werd, herkende hij haar als de stem zijner zuster, die tien jaren tevoren overleden was. Buiten hemzelf wist in het gezelschap niemand dat hij een zuster had gehad. Volle twintig minuten voerde *Bradley* toen met zijn zuster een gesprek, waarbij allerlei familieaangelegenheden werden aangeroerd en dat door alle aanwezigen gehoord werd. Na *Bradley's* zuster kwamen andere geesten op, die zich ook weder met luider stemme met de aanwezigen onderhielden.

In het bovengemelde werk, een jaar later gevolgd door: "*The Wisdom of the Gods*"*) geeft *Bradley* verslag van talrijke séances in Amerika en Engeland gehouden met het medium *Valiantine* en hij noemt verscheidene welbekende personen op, die daaraan hebben deelgenomen en de gebeurtenissen, zooals ze in zijn werken worden beschreven volkomen bevestigen, o.a.: *Conan Doyle*, Mr. en Mrs. *Caradoc Evans*, Mr. en Mrs. *Hewatt Mackenzie*, *Stuart Hodgson*, hoofdredacteur van de "*Daily News*", *Robert Lynd*, een bekend essayist, *Lady Grey of Fallodon* en haar zoon, *Hannen Swaffer*, hoofdredacteur van "*The People*", den schrijver *Newman Flower*, den journalist *Philip P. Page*, *Marconi*, den uitvinder der draadlooze telegrafie en vele anderen.

De ondervindingen door *Bradley* opgedaan, hebben hem totaal van zijn materialistische levensopvatting genezen en hij is thans een der voornaamste voorvechters van het Spiritisme en Spiritualisme geworden. Zijn eerste boek, waarvan ik de lezing ten zeerste kan aanbevelen aan ieder, die in het onderwerp belang stelt, eindigt met deze kernachtige woorden: „Ik behoef thans niet meer te steunen op onbewezen geloofsartikelen: *Ik weet.*” Meermalen komt het voor, dat de stemmen, die men hoort, spreken in talen, die het medium niet verstaat. Zelfs komt het voor dat de taal noch door het medium noch door een der aanwezigen verstaan wordt.

De indirecte stem of: sprekend mediumschap. — Bij dit verschijnsel bedient de zich manifesterende geest zich van de spraakorganen van het medium om te spreken. Het medium is hierbij steeds in trance. Mannen-, vrouwen- en kinderstemmen zijn hierbij volkomen van elkaar te onderscheiden.

Geesten-fotografie. Zoo noemt men het verschijnsel, waarbij een photograaf bij het nemen van een foto, op de fotografische plaat, behalve het voorwerp dat hij wilde nemen, ook photo's van geesten opvangt.

Het medium komt doorgaans eerst tot de ontdekking dezer gave als zij op een goeden dag plotseling blijkt bij het nemen eener foto.

Bij ons te lande is het meest bekende medium tot het verkrijgen van geesten-foto's, de Heer W. Haven te Rotterdam. Bij het ontwikkelen van een door hem genomen foto, ontwaarde hij plotseling op het negatief het welgelikend beeld van zijn overleden vader. Van ontsteltenis liet hij het negatief uit zijn handen vallen, waardoor het brak. Men heeft de stukken bij elkaar gevoegd en duidelijk is daarop de beeltenis van een geest te zien. Sinds dien hebben reeds velen, die zich door *Haven* hebben laten fotografeeren, naast hun eigen beeld, dat van een geliefden afgestorvene op de plaat gekregen.

*) De bovengenoemde werken van *Bradley* zijn onlangs in zeer goede Nederlandsche vertaling verschenen onder de titels: „De sterren tegemoet” en „Der Goden Wijsheid”.

In Engeland zijn de meest bekende mediums op dit gebied *Mistress Deane* en *Mr. Hope* met *Mrs. Buxton* te *Crewe*, de zoogenaamde *Crewe-circle*. Deze twee personen werken steeds samen. Duizenden hebben bij hen foto's gekregen van nabestaanden en bekenden. Het merkwaardige erbij is, dat de geestenfoto's bij hen verkregen, zoo goed als nimmer overeenstemmen met reeds bestaande foto's derzelfde personen, toen zij nog op aarde leefden.

Zij, die deze fotografien bezoeken, zijn doorgaans aan hen geheel onbekend en geven tot meerdere zekerheid om niet bedrogen te worden, hun naam en adres niet aan hen op. Men mag zijn eigen platen meebrengen, ze waarmerken, ze zelf in de camera plaatsen en ze ook zelf ontwikkelen. *Hope* en *Mrs. Buxton* doen niets anders dan hun handen op de camera leggen op het moment dat de foto genomen wordt.

Ook dit verschijnsel is herhaaldelijk door wetenschappelijke mannen nauwkeurig onderzocht, met in acht neming van alle voorzorgsmaatregelen tot voorkoming van bedrog en is steeds gebleken werkelijkheid te zijn.

Aksakoff in zijn „*Animismus und Spiritismus*“ geeft op blz. 108 en vlg. van het 1e deel, het volgend verhaal, dat als klassiek voorbeeld van de geschiedenis der geesten-fotografie kan dienen. Ik zal het hier zeer verkort weergeven:

De fotograaf *Jay J. Hartmann*, Cincinnati, West Fourth Street no. 100, had tot zijn verwondering bij het nemen van photo's telkens daarop ook afbeeldingen van geesten verkregen. Toen dit bekend werd, werd hij door de ongeloovigen voor een bedrieger uitgemaakt en in een der bladen verscheen een drie-kolommen lang artikel, met de noodige argumenten, om te bewijzen, dat *Hartmann* een misselijke „humbug“ was. Om aan het spektakel een einde te maken, plaatste *Hartmann* een advertentie in de bladen, waarin hij aanbood op Zaterdagmorgen 25 December 1875, ten aanschouwe van wien ook, het bewijs te leveren, dat de geesten-foto's zonder zijn toedoen ontstonden. Men mocht zelf de voorwaarden bepalen, waaraan hij bij voorbaat verklaarde zich te zullen onderwerpen. Men mocht zijn eigen camera, zijn eigen photo-platen, zijn eigen chemicaliën meenemen, men mocht ook zelf de plaats bepalen, waar de opnamen zouden geschieden. Alleen eischte *Hartmann*, dat bij het onderzoek bekwame fotografen aanwezig zouden zijn, om des te meer zekerheid te verkrijgen dat hij geen bedrog pleegde.

Op gemelden datum kwamen 16 personen bij *Hartmann*. Daar besloot men, met algemeene stemmen, dat de proef zou plaats vinden in het atelier van den fotograaf *Cutter*, West Fourth Street no. 28. Men begaf zich daarheen. De platen werden geen van allen door *Hartmann* aangeraakt. Het waren platen, door de tegenstanders van *Hartmann* meegebracht en absoluut nieuw in hun verzegelde verpakking. Een ander dan hij schoof de platen in de camera en hijzelf ging niet mee in de donkere kamer, als ze ontwikkeld werden. Het enige wat *Hartmann* deed, was, zijn handen op de camera leggen als er een photo genomen werd. De eerste photo was genomen: geen geestverschijning. De tweede en derde photo werden genomen — geen resultaat. De vierde photo werd genomen. Toen zij klaar was, bracht men haar weer in de donkere kamer. Het achtergebleven gezelschap bleef doodstil zitten. Daar vernam men plotseling kreten van verbazing uit de donkere kamer. Degeneri, die daar binnen gegaan waren, kwamen terug en vertoonden op de laatst-verkregen photo de zeer duidelijke beeltenis van een jong meisje, dat zich

neerboog over het hoofd van *Dr. Morrow*. Iedereen stond verstomd over dit onverwachte resultaat.

Tot eer der commissieleden moet verklaard worden, dat zij eerlijk erkenden, ten onrechte *Hartmann* van bedrog verdacht te hebben en zij achtten zich dan ook verplicht, het resultaat openlijk en met al hun namen onder te teekend in de dagbladen te publiceren. Het artikel, waarbij zij die verklaring aflegden, is in extenso in *Aksakoff's* werk afgedrukt.

Verdere verschijnselen zijn *helderziendheid* en *helderhoorendheid*, dikwijls in één en hetzelfde medium vereenigd, waarbij de persoon, die deze eigenschappen bezit, geesten zien kan en hooren wat zij zeggen, ook al ziet of hoort niemand anders in het gezelschap hen. Natuurlijk is het zaak ook hier niet zonder nadere bewijzen alles aan te nemen wat dergelijke mediums zeggen te zien of te hooren, maar een feit is dat talloze malen is gebleken, dat hun beweringen volkomen juist waren.

Bij kinderen komt helderziendheid meer voor dan bij volwassenen. Dergelijke kinderen worden dikwijls door hun naaste omgeving beschouwd als te lijden aan een onbegrensde phantasie, omdat de omgeving van het bestaan der twee genoemde mediumieke eigenschappen onkundig is. Zulke kinderen worden door hun ouders en opvoeders dikwijls voor geboren leugenaars gehouden en voor hun „leugenachtige verzinsels” vaak zwaar bestraft. Men leze bijv. „*Shadowland*” van het bekende medium *Madame d'Espérance*, waarin zij o.a. mededeelt hoe zwaar zij door haar streng orthodoxe moeder telkens gestraft werd als een onverbeterlijke leugenaarster, totdat zij uit vrees voor opsluiting in een krankzinnigengesticht (want ten slotte had men haar daarmede bedreigd) niet meer durfde vertellen wat zij zag.

Meermalen treedt helderziendheid bij stervenden op. Waarschijnlijk hebben velen, die dit lezen, hetzij in hun eigen familie ondervonden, hetzij van anderen vernomen, hoe zieken op hun sterfbed, plotseling personen, die hun lief zijn en die hen in den dood zijn voorgegaan, zien en met hen spreken. De omstanders schrijven dit dan doorgaans toe aan hallucinaties van den stervende, maar daartegen pleit het feit, dat die stervenden nimmer afwezige levenden zien, terwijl zij verder volkomen helder van geest zijn en juiste antwoorden geven aan hen, die aan hun sterfbed staan. De ware verklaring is dan ook, dat die stervenden niet aan hallucinaties lijden, doch werkelijk de gestorvenen, die zij toespreken, zien en hooren.

Hyslop en *Elize van Calcar* geven beiden voorbeelden van stervenden, die onder de door hen waargenomen geesten ook personen zagen en toespraken, die kort tevoren waren gestorven en wier dood men hun opzettelijk verzwegen had, om hen niet te bedroeven.

Geneeskragtige mediums of *magnetiseurs* zijn mediums, die de gave hebben door hun lichamelijk magnetisme zieken te genezen. De officiële medische wetenschap ontkent het bestaan dezer geneeskragt natuurlijk, ofschoon in den laatsten tijd toch reeds vrij veel medici die kracht wel degelijk kennen en dan ook meermalen hun patiënten door goede magnetiseurs laten behandelen.

Het spreekt vanzelf dat niet iedereen, die zich voor magnetiseur uitgeeft, werkelijk magnetische kracht bezit, maar een feit is, dat velen, die door de faculteit als hopelooze gevallen waren opgegeven, aan goede magnetiseurs het volledig herstel hunner gezondheid te danken hebben.

Ik wijs er nadrukkelijk op, dat men „magnetisme” vooral niet moet ver-

warren met „hypnotisme“. Bij magnetisme blijft de patient volkomen bij zijn bewustzijn en zijn vrije wil wordt op geenerlei wijze beïnvloed. Dat de twee niets met elkaar te maken hebben, blijkt uit het feit, dat ook planten kunnen gemagnetiseerd worden, hetzij, om ze weder te doen opleven als zij kwijnen, hetzij om ze sneller te doen groeien en rijker vruchten te laten dragen.

Zoo heeft men zaden uit dezelfde plant gewonnen, gedeeltelijk wel, gedeeltelijk niet gemagnetiseerd. Bij gelijktijdige uitzaaiing blijkt (reeds herhaaldelijk zijn deze proeven genomen), dat de gemagnetiseerde zaden sneller opschieten en rijker en voller vruchten dragen dan de niet-gemagnetiseerde.

Psychometrie. Een psychometrisch medium bezit de gave, om door aanvoeling van een voorwerp, dat iemand gedragen of gebruikt heeft, of ook uit de foto van iemand, het karakter van den eigenaar of van den gefotografeerde te kunnen bepalen, dikwijls ook zijn omgeving, zijn woning en allerlei andere hem betreffende omstandigheden. Ook de psychometrische gave is herhaaldelijk wetenschappelijk onderzocht en volkomen juist gebleken.

Het voorwerp, dat den psychometrist ter hand gesteld wordt, behoeft niet aan iemand te hebben toebehoord. Het mag bijvoorbeeld ook een stuk metaal, erts, gesteente of iets dergelijks zijn. Zoo vertelt de geoloog Prof. Denton, dat, toen hij voor het eerst hoorde spreken over de psychometrische gave, die sommige personen zouden bezitten, hij dit niet gelooven kon. De zaak kwam hem te onwaarschijnlijk voor. Hij stelde zich in verbinding met mediums, die gezegd werden deze gave te bezitten en moest tot zijn verbazing zien, dat al waren hun mededeelingen soms niet in alle opzichten juist, zij toch in hoofdzak met de werkelijkheid overeenstemden. Bij zijn onderzoekingen bleek hem, dat zijn eigen zuster psychometrische begaafdheid bezat. Om haar op de proef te stellen, pakte hij verschillende gesteenten in stukken doek en maakte de pakjes allen volkomen gelijk, zoodat hij zelf niet meer wist, welk gesteente zich in elk pakje afzonderlijk bevond. Die pakjes werden door elkaar in een mand gedaan en hij liet zijn zuster er een uithalen. Zij betastte het pakje en gaf te kennen, dat zij een vreemdsoortige grot zag, die in zee stond. Zij beschreef die grot zeer nauwkeurig, o.a. beweerde zij vele zuilen te zien, die naast elkaar in het water stonden. Toen Denton het pakje openmaakte, bleek het een stuk basaltsteen te zijn uit de Fingals-grot. De beschrijving was dus absoluut juist geweest. Hij had opzettelijk de steenen in volkomen gelijke verpakking gedaan, om de mogelijkheid van telepathie uit te sluiten. Immers hij wist thans zelf niet, welk gesteente zijn zuster uit de mand zoude halen.

Bij ons te lande zijn de meest bekende psychometristen: *Mevrouw Plaat*, *Mevrouw Schiferli*, *Mevrouw Akkeringa*, *Mevrouw van den Bos—Teunisse*, *Mevrouw Joost van Heiningen*, *Mevrouw Bruins* en de heer *Zeeven*. Vaak treden zij in de grootere plaatsen van ons land in het openbaar op en kan dus iedereen, die in het onderwerp belang stelt, zichzelf van deze uiterst merkwaardige mediumieke gave overtuigen.

Materialisaties. Een der merkwaardigste mediumieke verschijnselen is de materialisatie van geestgestalten. Er zijn mediums die de gave bezitten, om door hun lichamelijke emanaties geesten in staat te stellen, zich tijdelijk in een stoffelijk lichaam te vertoonen, waarin zij door al de aanwezigen worden gezien, dat voor allen tastbaar is, waarin die geesten zich kunnen bewegen, terwijl zij ook met de aanwezigen een gesprek kunnen voeren. De mediums zijn hierbij doorgaans in trance-toestand. Uit hun lichaam het meest, maar

ook uit de lichamen der aanzitters, straalt een materie uit, *ectoplasma* genaamd. Die stof, soms onzichtbaar, soms zichtbaar in nevelachtigen toestand, soms ook als een vaste stof, is meermalen gefotografeerd bij rood licht. Uit die stof bouwt zich de geest, die zich manifesteert, een stoffelijk lichaam op, juist zooals hij er tijdens zijn leven uitzag. Plotseling of meer geleidelijk verdwijnt zijn gestalte, die voor de aanwezigen volkomen tastbaar is, weder en treedt het ectoplasma weder in het lichaam van het medium. Wit licht is bij deze sèances uitgesloten, daar het ectoplasma dan met een vreeselijken schok in het lichaam van het medium terugspringt, wat voor dezen hoogst gevaarlijke of zelfs doodelijke gevolgen kan hebben.

Zoo is bijv. het Engelsch medium *Cecil Husk* blind geworden, doordat iemand plotseling een wit licht ontstak, waardoor het terugspringend ectoplasma zijn oogen vernietigde. En zoo deelt *Bradley* mede (zie: *Towards the Stars, Book II Chapter II*) hoe het medium *Valantine*, door het plotseling binnendringen van een lichtstraal van buiten in de donker gemaakte kamer, ernstig ongesteld werd doordat het uitgetreden ectoplasma met groote kracht in zijn buik teruggeslingerd werd. Nog dagen daarna was te dier plaatse een zwarte plek te zien gelijk bij bloeditstorting 't geval is.

Daarom worden dergelijke sèances gehouden bij roode belichting, voldoende, om alle aanwezigen te zien en te onderkennen. Slechts bij bijzonder sterke mediums komen materialisaties voor bij wit licht of bij daglicht. Zoo bijv. bij *Mirabelli*, die bij vol daglicht materialisaties verkrijgt.

Op het Spiritisten-kongres in 1925 te Parijs gehouden, heeft *Sir Arthur Conan Doyle* in de *Salle Wagram* voor een auditorium van achtduizend personen, talrijke lantaarnplaten vertoond van materialisaties in wording en in voltooiden toestand.

De foto's daarvan waren verkregen door langdurige belichting bij rood licht.

Beroemd zijn de vele wetenschappelijke onderzoekingen van dit verschijnsel, eerst door *Sir William Crookes*, later door *Crawford* in Engeland, *Dr. von Schrenck-Notzing* te München en die van *Prof. Richet* en *Dr. Geley* gezamenlijk te Parijs.

Soms hebben slechts gedeeltelijke materialisaties plaats, bijv. alleen van een voet of van een hand en heeft men van deze afdrukken in paraffine verkregen. Daarvoor gaat men op de volgende wijze te werk: Men neemt twee emmers, één met kokend, één met koud water. Een bepaalde nauwkeurig afgewogen hoeveelheid paraffine wordt in het kokend water gelegd, waarin het smelt. Beide emmers worden nu opgeborgen in een kast met gazen wanden, die afgesloten wordt, terwijl men den sleutel bij zich houdt, om eventueel bedrog van het medium uit te sluiten.

Op verzoek der proefnemers dompelt nu de zich manifesterende geest zijn gematerialiseerde hand eerst in den emmer met gesmolten paraffine en daarna in dien met koud water. Deze handeling wordt zoolang herhaald tot de paraffinehand een voldoende dikte heeft gekregen, waarna de geest zijn hand in den emmer met koud water dematerialiseert, zoodat de paraffine-afdruk ervan in dien emmer achterblijft.

Om zich te verzekeren tegen eventueel bedrog van het medium, heeft *Dr. Geley* nog bovendien de te bezigen paraffine meermalen tevoren vermengd

met cholesterine en vond hij in den paraffine handafdruk steeds de cholesterine terug.

Na afloop dezer séances namen *Richet* en *Geley* steeds het gewicht op van de paraffinehand en van de in den emmer overgebleven paraffine en steeds bleken deze samen hetzelfde gewicht te hebben als de voor de proef gebezigde paraffine.

Bij materialisaties verliest het medium tijdens den duur der materialisatie aan lichaamsgewicht. *Crawford* plaatste de mediums bij dit verschijnsel op een zelfregistreerend weegtoestel en heeft daardoor kunnen constateeren, dat zij in zwaarte afnemen naarmate een materialisatie min of meer volledig plaats heeft.

Schilderend en beeldend mediumschap.

Ten slotte mogen hier nog de schilderende of beeldhouwende mediums vermeld worden. Dezen worden door geesten van schilders of beeldhouwers als hun instrumenten gebruikt, om schilderijen of beeldhouwwerken te vervaardigen.

Evenals met de materialisatie - en de directe stem - mediums het geval is, komen ook schilderende mediums zelden voor.

Ons land is zoo gelukkig een van de besten op dit gebied te bezitten. Het is de Heer *Mansveld*, wonende te 's-Gravenhage, van beroep huisschilder.

De Heer *Mansveld* bezit, in normalen toestand noch schilders-, noch boetseerdersaangleg en is dan ook niet in staat om in wakenden toestand een schilderstuk of beeldhouwwerk te vervaardigen.

In zijn huiselijken kring werd elken Zondag geséanceerd. Op een dier séances, nu ettelijke jaren geleden, werd hem door een geest medegedeeld, dat men hem geschikt achtte, om overgegane schilders en beeldhouwers tot voertuig te dienen voor het produceeren van kunstwerken en werd hem gevraagd, of hij bereid was zich daartoe beschikbaar te stellen, waarop hij bevestigend antwoordde. De zich manifesteerende geest dankte hem voor zijn bereidwilligheid en zeide, dat hem later zou worden gemeld, wanneer men den tijd gekomen zou achten, om de proef met hem te beginnen.

Na eenige maanden werd *Mansveld* ongeduldig, omdat er niets gebeurde en vroeg toen, wanneer men nu zoude aanvangen. Hem werd beduid, dat hij kalm en geduldig zijn tijd moest afwachten.

Ongeveer één jaar na de eerste mededeeling, werd hem op een séance gezegd: „Zorg voortaan, dat ge op Uw séances alles klaar legt, wat voor schilderen en boetseeren noodig is.” Hem werd tevens medegedeeld, welke materialen hij zich daarvoor moest aanschaffen.

Dit deed hij en eenige weken daarna geraakte hij op een séance plotseling in trance en werd zijn hand door een schilder gebruikt om lijnen en krullen te trekken. Na eenige keeren met dit doel geséanceerd te hebben, werd hem door wijlen *Jacob Maris* gevraagd, of hij zich voor dezen wilde beschikbaar stellen. Op *Mansvelds* toestemmend antwoord, kwam toen een schilderij van *Jacob Maris* tot stand, voorzien van diens handteekening en zijn schildersmerk benevens het jaartal 1923. Kunstkenneren verklaren, dat het in alle opzichten de kenteekenen draagt een echte *Jacob Maris* te zijn. Kort daarop kwam door *Mansvelds* hand een bloemstuk van *Fantin Latour* te voorschijn. *Mansveld* had nimmer van dien schilder gehoord. Hij liet het zien aan een kunstkenner, die onmiddellijk zeide, dat het een echte *Fantin Latour* was en stom verbaasd

was, toen M. vertelde, hoe dat stuk was ontstaan. Na dien heeft hij in trance tal van andere schilderstukken en boetseerwerken vervaardigd, o.a. van Odilon Redon, Théophile de Bock, Ben Habid, Dulaque, Lesseur, enz. enz.

Thans is Mansvelds collectie aangegroeid tot ongeveer twee honderd schilderijen en boetseerwerken, bijna allen geteekend door de overleden schilders en beeldhouwers, die hem als hun werktuig gebruikt hebben.

Op verzoek van een Spiritistisch congres, in 1925 te Berlijn gehouden, heeft M. daar zijn collectie ten toon gesteld en zelf heb ik de recensies gelezen van verschillende kunstcritici in de Berlijnsche bladen, die allen in dit opzicht overeenstemmen: zij verklaren unaniem, dat als ze van den Heer M. niet gehoord hadden, hoe deze kunstwerken zijn tot stand gekomen, zij niet beter zouden weten, dan dat het werken waren, hun tot heden onbekend gebleven, van de meesters, die deze kunstwerken van hun handteekening en hun speciaal merk hebben voorzien.

Persoonlijk ben ik er eens getuige van geweest, hoe de Heer Mansveld in volkomen trance-toestand, in den tijd van zeventig minuten (ik controleerde den tijd op mijn horloge) uit een bonk klei een keurig Chineesch afgodsbeeldje formeerde, terwijl hij niets zag. Zijn blik was starend naar omhoog gericht.

Bij die gelegenheid was een helderziende dame tegenwoordig, die, toen M. in trance geraakte, verklaarde een Chinees te zien, die naast hem stond en later volgens haar, ook zijn handen bestuurde bij het boetseeren der klei.

In 1928 is door de Spiritistische vereeniging „*Harmonia*” te 's-Gravenhage, in het gebouw „*Ken U zeven*” een tentoonstelling georganiseerd van schilderstukken en beeldhouwwerken, op bovengemelde wijze door den Heer Mansveld tot stand gebracht en verscheidene kunstkenneren erkenden, dat vele schilderijen werkelijk de kenteekenen vertoonden afkomstig te zijn van de ongeveer dertig meesters, wier namen en schildersteekens op die stukken stonden.

Zeër globaal heb ik de meest bekende vormen van mediumschap hierboven besproken. Er zijn nog andere vormen, maar zij kunnen, als uiterst zelden voorkomend, onbesproken blijven.

Waar ik het totdusver meer gehad heb over „*Spiritisme*”, zal ik trachten in de volgende bladzijden het „*Spiritualisme*” en zijn leer te bespreken, zij het dan ook slechts in groote hoofdtrekken.

Vooraf echter nog dit:

Velen denken, dat het Spiritisme alleen steunt op de mededeelingen, die op séances door middel van mediums verkregen worden. Deze meening is volkomen onjuist. Niet de menschen hebben het eerst gepoogd met de geesten in aanraking te komen, maar juist omgekeerd, zijn het de geesten geweest, die den omgang met ons, aardsche menschen gezocht hebben en nog zoeken. Men denke bijv. aan bovenvermelde voorvallen te Hydesville.

Buiten séances om, hebben zich steeds geestverschijningen spontaan voorgedaan en zoo is het nu nog evenzeer. In „*Autour de la Mort*” en „*Après la Mort*” van *Flammarion* worden honderden geestverschijningen vermeld, die zich geheel spontaan hebben vertoond. Over mededeelingen van geesten op séances wordt in die werken bijna niet gerept.*)

*) Ik teeken hierbij aan, dat het standaardwerk van *Flammarion*, „*La Mort et son Mystère*” verdeeld in drie deelen: „*Avant la Mort*”, „*Autour de la Mort*”, „*Après la Mort*” in Nederlandsche vertaling te verkrijgen is.

Ook de Duitsche predikant Illig bespreekt in zijn werk „*Ewiges Schweigen?*“ alleen spontaan zich voorgedaan hebbende geestverschijningen.

Ik besprak mede reeds het dwaalbegrip, als zouden spiritisten op séances geesten oproepen en toonde aan, dat dit onmogelijk is, omdat wij, menschen, geen macht over hen kunnen uitoefenen, die hen zoude kunnen dwingen bij ons te komen, op ons bevel.

Ook hier is de waarheid juist andersom. De geesten komen op séances omdat zij zelf verlangen ons iets te zeggen en telkens weder kan men er op séances getuige van zijn, hoe geesten er zich manifesteren met verzoek boodschappen van hen, dikwijls van goede identiteitsbewijzen voorzien, aan hun nabestaanden over te brengen, omdat deze laatsten zich voor hen afsluiten en dus niet rechtstreeks voor hen toegankelijk zijn. Brengt men op hun verzoek deze boodschappen over, dan worden ze doorgaans niet geloofd en dit ongelooft bezorgt den geesten, die erom gevraagd hebben, bitter leed. Velen zeggen dan ook, dit te beschouwen als een straf, die ze zichzelf op den hals gehaald hebben, doordat ze tijdens hun aardsch bestaan zich ook tegen het Spiritisme gekant hebben en 't voor „onzin“ hebben uitgekreten.

En nu weet ik zeer goed, dat velen, dit lezend, minachtend hun schouders zullen ophalen en ook deze bewering voor „dom bijgeloof“ zullen uitmaken, maar ook zij zullen zich eenmaal, als het te laat is, beklagen, dat zij, toen ze nog op aarde waren, absoluut geweigerd hebben ernstig te onderzoeken of het Spiritisme het niet in werkelijkheid bij het rechte eind had.

Ik ken velen, die het geloof in een liefderijk God en in een leven na den dood voor „onzin“ en „atavistisch bijgeloof“ houden, maar voor geen geld ter wereld zullen ze met dertien man aan tafel willen zitten; ze zullen stellig niet op reis gaan op een Vrijdag als deze valt op den dertienden van de maand en in hun auto hangen ze, bij wijze van „mascotte“ een belachelijk poppetje — anders zouden ze een ongeluk kunnen krijgen. Van „bijgeloof“ gesproken!

II. De boodschap van het Spiritisme.

Zooals ik aan het begin van mijn beschouwing reeds zeide, versta ik onder „Spiritisme“ een exacte, experimenteele wetenschap, terwijl ik onder „Spiritualisme“ begrijp de godsdienstige en philosophische levensleer, opgebouwd uit de door het Spiritisme bewezen feiten en uit de door geesten verkregen mededeelingen. Men zou het Spiritualisme dus ook kunnen noemen een „bespiegелende“ wetenschap.

Zooals ook reeds vermeld, hebben Spiritisme en Spiritualisme groote en machtige vijanden: de orthodoxe, officieele materialistische wetenschap en de Kerk, zoowel van Roomschen als van Protestantschen huize.

De eerste is de verklaarde vijandin van het Spiritisme, omdat zij steeds geleeraard heeft, dat er geen God en geen leven na den dood bestaat. Tallooze millioenen, even fanatiek in hun ongelooft als geloovige ketterjagers der verschillende kerkenootschappen, hebben gretig de leer der materialistische wetenschap als „de waarheid“ aanvaard en die wetenschap glorieerde in haar heilloozen triomf, vooral in de 19e eeuw, en was in veler en natuurlijk in eigen oogen even onfeilbaar als de Paus zulks is voor den geloovigen Roomsche.

Nu komt daar een nieuwe wetenschap, die met de feiten bewijst, dat de materialisten ongelijk hebben en er na den dood wel degelijk een voortgezet

was, toen M. vertelde, hoe dat stuk was ontstaan. Na dien heeft hij in trance tal van andere schilderstukken en boetseerwerken vervaardigd, o.a. van Odilon Redon, Théophile de Bock, Ben Habid, Dulaque, Lesseur, enz. enz.

Thans is Mansvelds collectie aangegroeid tot ongeveer twee honderd schilderijen en boetseerwerken, bijna allen geteekend door de overleden schilders en beeldhouwers, die hem als hun werktuig gebruikt hebben.

Op verzoek van een Spiritistisch congres, in 1925 te Berlijn gehouden, heeft M. daar zijn collectie ten toon gesteld en zelf heb ik de recensies gelezen van verschillende kunstcritici in de Berlijnsche bladen, die allen in dit opzicht overeenstemmen: zij verklaren unaniem, dat als ze van den Heer M. niet gehoord hadden, hoe deze kunstwerken zijn tot stand gekomen, zij niet beter zouden weten, dan dat het werken waren, hun tot heden onbekend gebleven, van de meesters, die deze kunstwerken van hun handteekening en hun speciaal merk hebben voorzien.

Persoonlijk ben ik er eens getuige van geweest, hoe de Heer Mansveld in volkomen trance-toestand, in den tijd van zeventig minuten (ik controleerde den tijd op mijn horloge) uit een bonk klei een keurig Chineesch afgodsbeeldje formeerde, terwijl hij niets zag. Zijn blik was starend naar omhoog gericht.

Bij die gelegenheid was een helderziende dame tegenwoordig, die, toen M. in trance geraakte, verklaarde een Chinees te zien, die naast hem stond en later volgens haar, ook zijn handen bestuurde bij het boetseeren der klei.

In 1928 is door de Spiritistische vereeniging „*Harmonia*” te 's-Gravenhage, in het gebouw „*Ken U zeven*” een tentoonstelling georganiseerd van schilderstukken en beeldhouwwerken, op bovengemelde wijze door den Heer Mansveld tot stand gebracht en verscheidene kunstkenner erkenden, dat vele schilderijen werkelijk de kenteekenen vertoonden afkomstig te zijn van de ongeveer dertig meesters, wier namen en schildersteekens op die stukken stonden.

Zeer globaal heb ik de meest bekende vormen van mediumschap hierboven besproken. Er zijn nog andere vormen, maar zij kunnen, als uiterst zelden voorkomend, onbesproken blijven.

Waar ik het totdusver meer gehad heb over „*Spiritisme*”, zal ik trachten in de volgende bladzijden het „*Spiritualisme*” en zijn leer te bespreken, zij het dan ook slechts in groote hoofdtekken.

Vooraf echter nog dit:

Velen denken, dat het Spiritisme alleen steunt op de mededeelingen, die op séances door middel van mediums verkregen worden. Deze meening is volkomen onjuist. Niet de menschen hebben het eerst gepoogd met de geesten in aanraking te komen, maar juist omgekeerd, zijn het de geesten geweest, die den omgang met ons, aardsche menschen gezocht hebben en nog zoeken. Men denke bijv. aan bovenvermelde voorvallen te Hydesville.

Buiten séances om, hebben zich steeds geestverschijningen spontaan voorgedaan en zoo is het nu nog evenzeer. In „*Autour de la Mort*” en „*Après la Mort*” van *Flammation* worden honderden geestverschijningen vermeld, die zich geheel spontaan hebben vertoond. Over mededeelingen van geesten op séances wordt in die werken bijna niet gerept.*)

*) Ik teeken hierbij aan, dat het standaardwerk van *Flammation*, „*La Mort et son Mystère*” verdeeld in drie deelen: „*Avant la Mort*”, „*Autour de la Mort*”, „*Après la Mort*” in Nederlandsche vertaling te verkrijgen is.

Ook de Deutsche predikant Illig bespreekt in zijn werk „*Ewiges Schweigen?*” alleen spontaan zich voorgedaan hebbende geestverschijningen.

Ik besprak mede reeds het dwaalbegrip, als zouden spiritisten op séances geesten oproepen en toonde aan, dat dit onmogelijk is, omdat wij, menschen, geen macht over hen kunnen uitoefenen, die hen zoude kunnen dwingen bij ons te komen, op ons bevel.

Ook hier is de waarheid juist andersom. De geesten komen op séances omdat zij zelf verlangen ons iets te zeggen en telkens weder kan men er op séances getuige van zijn, hoe geesten er zich manifesteren met verzoek boodschappen van hen, dikwijls van goede identiteitsbewijzen voorzien, aan hun nabestaanden over te brengen, omdat deze laatsten zich voor hen afsluiten en dus niet rechtstreeks voor hen toegankelijk zijn. Brengt men op hun verzoek deze boodschappen over, dan worden ze doorgaans niet geloofd en dit ongeloof bezorgt den geesten, die erom gevraagd hebben, bitter leed. Velen zeggen dan ook, dit te beschouwen als een straf, die ze zichzelf op den hals gehaald hebben, doordat ze tijdens hun aardsch bestaan zich ook tegen het Spiritisme gekant hebben en 't voor „onzin” hebben uitgekreten.

En nu weet ik zeer goed, dat velen, dit lezend, minachtend hun schouders zullen ophalen en ook deze bewering voor „dom bijgeloof” zullen uitmaken, maar ook zij zullen zich eenmaal, als het te laat is, beklagen, dat zij, toen ze nog op aarde waren, absoluut geweigerd hebben ernstig te onderzoeken of het Spiritisme het niet in werkelijkheid bij het rechte eind had.

Ik ken velen, die het geloof in een liefderijk God en in een leven na den dood voor „onzin” en „atavistisch bijgeloof” houden, maar voor geen geld ter wereld zullen ze met dertien man aan tafel willen zitten; ze zullen stellig niet op reis gaan op een Vrijdag als deze valt op den dertienden van de maand en in hun auto hangen ze, bij wijze van „mascotte” een belachelijk poppetje — anders zouden ze een ongeluk kunnen krijgen. Van „bijgeloof” gesproken!

II. De boodschap van het Spiritisme.

Zooals ik aan het begin van mijn beschouwing reeds zeide, versta ik onder „Spiritisme” een exacte, experimenteele wetenschap, terwijl ik onder „Spiritualisme” begrip de godsdienstige en philosophische levensleer, opgebouwd uit de door het Spiritisme bewezen feiten en uit de door geesten verkregen mededeelingen. Men zou het Spiritualisme dus ook kunnen noemen een „bespiegelende” wetenschap.

Zooals ook reeds vermeld, hebben Spiritisme en Spiritualisme groote en machtige vijanden: de orthodoxe, officieele materialistische wetenschap en de Kerk, zoowel van Roomschen als van Protestantschen huize.

De eerste is de verklaarde vijandin van het Spiritisme, omdat zij steeds geleeraard heeft, dat er geen God en geen leven na den dood bestaat. Tallooze millioenen, even fanatiek in hun ongeloof als geloovige ketterjagers der verschillende kerkgenootschappen, hebben gretig de leer der materialistische wetenschap als „de waarheid” aanvaard en die wetenschap glorieerde in haar heilloozen triomf, vooral in de 19e eeuw, en was in veler en natuurlijk in eigen oogen even onfeilbaar als de Paus zulks is voor den geloovigen Roomsche.

Nu komt daar een nieuwe wetenschap, die met de feiten bewijst, dat de materialisten ongelijk hebben en er na den dood wel degelijk een voortgezet

leven bestaat. Is het wonder, dat zij zich met hand en voet teweer stellen en trachten het Spiritisme verdacht te maken en af te breken? Hun woede neemt toe naarmate de nieuwe wetenschap meer en meer veld wint en zij hun vroeger onneembaar geachte vesting dagelijks meer tot een puinhoop zien worden. De waarheid echter, hoezeer men haar tracht te verdonkeremanen, laat zich op den duur niet terugdringen en het aantal wetenschappelijke mannen, die het Spiritisme nauwgezet onderzoeken en zijn conclusies als waarheid aanvaarden, neemt met den dag toe.

In October 1927 is in de Sorbonne te Parijs een Parapsychologisch congres gehouden. Vier honderd zestig geleerden van grooten naam uit alle deelen der wereld waren aanwezig. Zes en veertig rapporten zijn er behandeld. Geen enkele maal is door een der aanwezigen op schampere of kleineerende wijze over het Spiritisme gesproken. Er begint duidelijk onder de z.g. „mannen der wetenschap” een kentering waar te nemen ten gunste der spiritistische verklaring der feiten en het aantal materialistische geleerden, die door bestudeering van het Spiritisme bekeerd worden tot aanhangers, neemt met den dag toe, althans in de ons omringende landen, met name Engeland, Frankrijk en Duitschland. In ons land komt men helaas! in dit opzicht weer achteraan hinken. Ik heb reden om te meenen, dat ook hier wetenschappelijke mannen van de waarheid ten dezen overtuigd zijn, doch den moreelen moed missen er openlijk voor uit te komen, uit vrees dat deze erkenenis afbreuk zal doen aan hun wetenschappelijke reputatie. Intusschen geloof ik, geachte lezers, dat wie onzer nog over 20 jaren op dit ondermaansche zal vertoeven, beleven zal, dat de wetenschap het Spiritisme en de daaruit afgeleide levensleer zal hebben erkend als een *absoluut wetenschappelijk bewezen* waarheid. Tot zoover zeer in 't kort, uiteengezet de reden, waarom de wetenschap het Spiritisme bestrijdt.

Maar waarom, zal men vragen, zijn nu toch de verschillende Kerkgenootschappen zoo fel gekant tegen het Spiritisme? Want het *bewijst* toch met de feiten, datgene wat die Kerkgenootschappen altijd geleeraard hebben, zonder echter het bewijs te kunnen leveren, n.l. dat wij na den dood blijven voortleven. Men zou zoo zeggen, dat zij, inplaats van het Spiritisme zoo vijandig te zijn, dit zeer dankbaar moesten wezen, omdat het immers in dat opzicht hun leer volkomen bevestigt.

Wat meer is: iedereen, die Spiritualist is, in de ware beteekenis des woords, is zeker godsdienstig en zal trachten een rein en religieus leven te leiden. De verschillende kerken moesten dus de Spiritisten als hun bondgenooten erkennen, maar niets daarvan: zij noemen het Spiritisme „duivelswerk” en wij ongelukkige Spiritisten zijn bondgenooten van den duivel, terwijl Satan in eigen persoon iedere spiritistische séance presideert.

Waarom nu deze vijandige houding? Omdat de Kerken voelen en begrijpen, dat iedereen, die uit overtuiging spiritist wordt, voor haar verloren is. Dit zal nader blijken uit de hierna in het kort te behandelen leer van het Spiritualisme, die absoluut onvereinigbaar is met allerhande dogma's, zooals eeuwigdurende hel en verdoemenis voor den zondaar, een Hemel waar men niets doet dan zittende op een gouden troon met palmtakken in de hand psalmen zingen, met het leerstuk van ons aller verlossing door het bloed des Lams, met dat der praedestinatie, waarbij reeds vóór des menschen geboorte beslist is of hij na zijn dood de eeuwige verdoemenis of de eeuwige gelukzaligheid zal beerven, met de leer van de lichamelijke opstanding op den dag des laatsten

oordeels, met de alleenzaligmaking van de R.K. Kerk, met de onfeilbaarheid van den Paus, met het door geen mensch ooit begrepen leerstuk der Drie-eenheid: God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest, drie personen en toch één, met de Mariaverering, de Heiligenaanbidding, enz. enz.

Waarom dus zijn al die Kerkgenootschappen zoo gekant tegen het Spiritisme? Omdat zij beseffen, dat, indien het Spiritisme en Spiritualisme gemeengoed der Menschheid geworden zijn, het met hun macht voorgoed gedaan is. Maar ook de Kerken mogen gerustelijk haar bestrijding voortzetten: eenmaal zal de Waarheid toch zegevieren: Gods molens malen langzaam maar zeker.

Ik zeide reeds, dat de Kerken beweren, dat het Spiritisme het werk des duivels is. Nu is het een onwidersprekelijk feit, dat tallooze miljoenen, die, beu van de vele onverteerbare dogma's der Kerk, het geloof waarin zij waren opgevoed, overboord hadden gegooid en helaas! met het vuile badwater ook het kind, in casu met die dogma's ook het geloof aan God en aan een leven hiernamaals, en volslagen materialisten geworden waren, door onderzoek van het Spiritisme weer tot het geloof in God en in een leven na den dood zijn teruggekeerd.

Zoo zegt dan ook F. W. H. MYERS terecht in zijn klassiek geworden werk: „HUMAN PERSONALITY“: „Ware het Spiritisme niet verschenen, dan zou over honderd jaren geen sterveling meer geloofd hebben aan de opstanding van Christus — thans zal er over honderd jaren geen sterveling meer te vinden zijn, die aan Zijn opstanding twijfelt.“

En wat zegt Mattheus Hoofdstuk 7 vers 1 en volgende?

„Aan hunne vruchten zult gij hen kennen. Leest men ook eene druif van doornen, of vijgen van distelen?

Alzoo een ieder goede boom brengt voort goede vruchten, en een kwade boom, brengt voort kwade vruchten.

Een goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen, noch een kwade boom goede vruchten voortbrengen.

Zoo zult gij dan dezelve aan hunne vruchten kennen.“

In antwoord op de aantijging dat het Sp. het werk des duivels is, antwoordt CONAN DOYLE dan ook zeer ad rem, dat de duivel zijn ambacht dan al heel slecht verstaat, want in stede de menschen tot ondeugd te verleiden en van God af te wenden, brengt hij ze tot naastenliefde en voert ze tot God.

Onze kerkelijke bestrijders bedienen zich voor hun aanvallen op het Spiritisme bij voorkeur van wapenen, die zij putten uit het Oude Testament. Is het niet merkwaardig dat zij, die zich zoo gaarne met het étiquet „Christelijk“ plegen te tooien, voor hun bestrijding liever putten uit de boeken, waarin de bloederige, haatdragende God der Joden aan het woord is, dan uit het Nieuwe Testament van Christus en Zijn apostelen, die de Liefde prediken? Hun meest geliefde aanhaling, waarmede zij het Sp. steeds opnieuw meenen te kunnen verpletteren, is Deuteronomium 18 vs. 10 en 11: „Onder U zal niet gevonden worden, die eenen waarzeggenden geest vraagt, of een duivelskunstenaar, of die de dooden vraagt.“

Op 30 October 1922 heeft in de zaal van den Dierentuin te 's-Gravenhage Ds. D. A. van den BOSCH, Ned. Herv. Pred., in het openbaar gesproken tegen

het Spiritisme en natuurlijk haalde ook hij Deuteronomium 18, vs. 10 en 11 aan. Onze bekende kampvechter de Heer P. GOEDHART, had zich mede opgegeven voor het debat en vroeg Zijnweleerwaarde, of hij, die zich voor zijn bestrijding op Deuteronomium beroepen had, nooit haas at, of hij nooit varkensvleesch gebruikte, of hij zich hield aan het bevel, om iemand dood te slaan indien deze trachtte hem tot een ander geloof over te halen en, indien dominee op deze vragen ontkennend antwoordde, vroeg spreker hem, waarom hij zich aan deze verboden en geboden niet hield, die toch eveneens in Deuteronomium stonden. „Dat doet gij niet, dominee, en dat doen Uw volgelingen, die op alles ja en amen zeggen, wat U hun geliefte te verkondigen, evenmin en daarmee wil ik U eenvoudig aantonen, dat gij en de Uwen het heele Deuteronomium, platweg gezegd aan Uw laars lapt, als dat in Uw kraam te pas komt en dat ge U alleen beroept op datzelfde Deuteronomium ook al weer als dat toevallig met Uwe belangen overeenstemt.” In extenso kan men het verslag van dat debat lezen in „Het Toekomstig Leven” van 1 Januari 1923 en ik kan de lezing ervan ten zeerste aanbevelen.

En zoo is het inderdaad: volgens de zich noemende „Christenen” is de Bijbel Gods woord en moet naar de letter opgevolgd worden, maar ook hier geldt: „il y a avec le ciel des accommodements” en zij passen de voorschriften uit „Gods woord” alleen toe, als ze daarin voordeel zien, maar als dit niet het geval is, doen ze precies alsof die voorschriften niet bestonden, althans niet voor hen bedoeld zijn.

En waarom beroepen zij zich nooit voor hun aanvallen tegen het Sp. op het Nieuwe Testament? Omdat zij zeer goed weten, dat zij daarin geen steun voor hun bestrijding zullen kunnen vinden, integendeel: dat het Nieuwe Testament juist de bewijzen levert, dat het Spiritisme, wel verre van duivelswerk te zijn, gesanctionneerd wordt door de handelingen van Christus en zijn discipelen en dat het door de Apostelen uitdrukkelijk gepredikt wordt als iets, dat men moet trachten te verkrijgen.

Door de handelingen van Christus: lezen wij niet in de Evangeliën, dat Jezus zich met Zijn discipelen Petrus, Johannes en Jakobus op een hoogen berg begaf en aldaar sprak met Mozes en Elias, die toch reeds ongeveer vijfhonderd jaar geleden, gestorven waren?

En lezen wij daar niet ook van Zijn opstanding en dat Hij nog veertig dagen onder Zijn discipelen vertoeft heeft?

Vinden wij daar b.v. ook niet, dat Hij Saul verscheen in een gezicht, en tot hem sprak toen deze op weg was naar Damascus om de Christenen te verdelen en dat Saulus zich daardoor bekeerde en Paulus de apostel der Heidenen werd? En als onze bestrijders nu antwoorden: „Jezus is Gods zoon en wat hij kon, kunnen gewone stervelingen niet,” dan verwijs ik hen naar Joh. 14 vs. 12, waar Jezus zegt: „Voorwaar, voorwaar zeg ik U lieden: Die in Mij gelooft, de werken, die Ik doe, zal hij ook doen, en zal meer doen dan deze.”

Zegt de Apostel Johannes niet in zijn eersten Algemeenen brief, Hoofdstuk 4, vs. 1: „Geliefden, gelooft niet eenen iegelijken geest, maar beproeft de geesten of zij uit God zijn” en volgt hieruit niet, dat hij het verkeer met geesten goedkeurt, mits men dit met verstand en wijsheid doe en niet zonder onderzoek aanneme, wat dezen ons zeggen?

En wat verkondigt de Apostel Paulus in I Korinthe Hoofdstuk 12? Somt hij daar niet de verschillende gaven op: het woord der wijsheid, het woord der

kennis, de gave der gezondmaking, de werkingen der krachten, de gave der profetie, de gave geesten te kunnen onderscheiden, de gave vreemde talen te spreken, die de spreker zelf niet kent en vermaant hij ons niet in vs. 31, dat wij naar die gave moeten IJVEREN?

En wat zijn nu deze door hem opgesomde gaven anders dan de ons bekende verschillende mediumieke eigenschappen?

Is dan niet uit het voorgaande voldoende bewezen, dat de Spiritisten, door naar dit alles te streven, eenvoudig een voorschrift van het Nieuwe Testament opvolgen, terwijl evenzeer de zich noemende „Christenen“, waar zij dit alles verfoeien en duivelswerk heeten, in openlijken opstand zijn tegen voorschriften uit het Boek, dat zij toch „Gods woord“ noemen?

Uit het bovenvermelde volgt dus, dat zij, die zich op de Schrift beroepen, om het Sp. te bestrijden, te kwader trouw zijn en het hun alleen te doen is, om hun macht en gezag over de scharen te kunnen handhaven.

Daarom hebben zij dan ook het fabeltje verspreid, dat duizenden menschen door het verderfelijik Spiritisme in krankzinnigengestichten terecht gekomen zijn. Om aan dezen sterk gepropageerden lasterpraat een einde te maken, hebben de Engelsche spiritisten een enquête ingesteld in de krankzinnigengestichten in Engeland. De resultaten ervan zijn geweest, dat unaniem door de gestichtsgeneesheeren verklaringen zijn afgegeven, waaruit blijkt, dat zoo goed als nooit iemand door beoefening van het Spiritisme onder hun behandeling is gekomen. Uit die officieele rapporten blijkt ook, dat ieder jaar 52 geestelijken in de gestichten terecht komen, dus gemiddeld één per week. Stelt U nu eens voor, dat de Spiritualisten met deze cijfers gewapend, zouden beweren dat hieruit blijkt, hoe gevaarlijk de orthodoxe godsdienst is — wat een gehuil van woede zou er niet in het kamp onzer bestrijders losbarsten! Ze behoeven zich echter niet bezorgd te maken: de Spiritualisten zijn eerlijker en verstandiger dan hun bestrijders en zullen zich dus nooit van dit wapen tegen hen bedienen.

Ik heb de hier vermelde bijzonderheden en cijfers geput uit een brochure van H. J. OSBORN: „DOES SPIRITUALISM CAUSE LUNACY?“ d.w.z.: „Is het Spiritualisme een oorzaak van krankzinnigheid?“ dat men voor de luttele som van f 0.15 kan krijgen bij „THE TWO WORLDS“ PUBLISHING Co. te Manchester.

Ik kan het bovenstaande nog aanvullen met het oordeel hieromtrent van Prof. MORSELLI, een der grootste psychiaters van onzen tijd. Deze Italiaansche geleerde, die GEEN Spiritist is, zegt, dat het nu toch eindelijk uit moest zijn met dit kletspraatje:

„Onder de duizenden gevallen van krankzinnigheid en zenuwstoring door mij behandeld,“ zegt hij, „zijn er hoogstens vier die ik met recht aan Spiritisme zoude kunnen toeschrijven.“ „Maar,“ zal men misschien zeggen, „er zijn toch voorbeelden bekend van menschen, wier zenuwen een tijd lang in de war geweest zijn door séanceeren.“ Ik wil dit geenszins ontkennen, maar de fout ligt in zulke gevallen niet aan het Spiritisme, maar aan die menschen zelf.

De scheikunde is een nuttige wetenschap, die het menschdom groote zegeningen heeft verschaft en dit zal blijven doen. Maar als nu iemand, zonder

iets van haar wetten af te weten, klakkeloos scheikundige proefnemingen gaat doen, stelt hij zich aan groote gevaren bloot.

Iedere wetenschap eischt voorbereiding voor haar beoefenaars. Zoo ook het Spiritisme. Voor men tot de praktische beoefening van het Spiritisme overgaat, m.a.w.: vóór men séances gaat bijwonen, zal men er wel aan doen de feiten en verschijnselen ervan te bestudeeren. Onder bestudeeren versta ik dan voornamelijk: zich door de litteratuur ervan op de hoogte stellen.

Ikzelf heb twee en een half jaar de materie door lezing van goede werken op dit gebied bestudeerd en eerst toen heb ik deelgenomen aan een séance.

Wanneer dit algemeen gedaan werd, indien men algemeen zich eerst door voorafgaande studie behoorlijk voorbereidde en daardoor tot het inzicht ware gekomen, van hoe ontzaggelijk groot belang deze feiten en verschijnselen voor de heele menscheid zijn, dan — ik ben er zeker van — zoude het voorgoed uit zijn met de verhalen over personen, die door séances zenuwziek zijn geworden. Wie gaat aanzitten uit pure sensatiezucht of bij wijze van tijdverdrift — ik stem het onmiddellijk toe — loopt gevaar door boosaardige of spotgeesten in de luren gelegd te worden en indien hij door zijn zenuwgestel daartoe gepredisposeerd is, daardoor tijdelijk uit zijn evenwicht te raken. Men zou zulken menschen kunnen toevoegen: „tu l'as voulu, George Dandin!” Hooge en heilige zaken moeten op hooge en heilige wijze worden benaderd. Wie ze tot een gezelschapsspelletje of tot bevrediging van minderwaardige nieuwsgierigheid wil verlagen, moet er zelf de gevolgen van dragen. Maar nog eens: dat ligt dan niet aan het Spiritisme, maar aan die menschen zelf.

LICHAAM EN GEEST.

*Dust thou art, to dust returnest,
Was not spoken of the soul.*

Longfellow.

Onlangs had ik een gesprek met iemand, die mij zeide te weten, dat hij door een hartgebrek iederen dag „er uit” kon zijn. Op mijn antwoord dat men ook met een abnormaal werkend hart stokoud kan worden en wij allen per slot van rekening kinderen van den dag zijn, die te elken ure kunnen worden opgeroepen, gaf hij te kennen, dat de gedachte aan den dood hem zoo bezwaarde, omdat hij niet als ik, overtuigd was van het leven na het sterven. „Gelukkig zij,” sprak hij, „die door opvoeding en denkwijze de leer van den Godsdienst, dat er een leven hiernamaals is, kunnen aannemen: ik voor mij ben door mijn godsdienstige opvoeding zoo beu geworden van de vele voor mijn verstand onverteerbare en met mijn gemoed strijdige dogma's, die men mij heeft willen laten slikken in naam van het „geloof”, dat ik den heelen rommel allang overboord heb geworpen en volslagen materialist geworden ben. De wetenschap nu leert ons, dat 't met den dood voorgoed met ons gedaan is en, hoewel ik die gedachte niet aangenaam vind, ik weet dat zij waarheid is en leg er me dus bij neer.”

Velen denken als hij en met zeker minachtend medelijden zien ze neer op diegenen, die, volgens hen, op gezag gelooven, dat er een leven na den dood is. Zij gaan er prat op onafhankelijke menschen te zijn, die zelf denken en niets willen aannemen, tenzij men het bewijs er voor levert.

En zie nu, hoe inconsequent zij handelen:

het leerstuk van een leven na den dood, verwerpen zij, omdat de kerken in gebreke blijven het te bewijzen, maar zij zijn blind voor het feit, dat zij in stede de kwestie zelf te onderzoeken, **EVENZEER ZONDER EENIG DEUGDELIJK BEWIJS OP GEZAG** aannemen de op **GEEN ENKELEN DEUGDELIJKE GROND STEUNENDE** bewering der materialistische „wetenschap”, dat het bij den dood voorgoed uit is met ons.

Reeds ongeveer zeventig jaren geleden zei de Genestet:

„Gelooven op gezag —
 Dat mag
 Niet meer in onze dagen!
 Maar ach,
 't Schijnt, **NIET-GELOOVEN OP GEZAG**
 Komt nu aan de orde van den dag,
 Bij zeker slag;
 Is 't beter? — wou ik vragen.”

„Maar”, zeggen de materialisten, „dit bewijs heeft de wetenschap ons wel degelijk geleverd: het zijn onze hersenen, die onze gedachten produceeren en indien wij sterven sluit dit toch evenzeer den dood der hersenen in — welnu! doode hersenen kunnen geen gedachten meer voortbrengen, leven is denken, het denken heeft opgehouden; ergo zijn we dood en is 't dus voorgoed uit met ons.”

Intusschen is het reeds lang gebleken, dat dit hersen-argument, om 't zoo eens te noemen, volkomen ondeugdelijk is als bewijs der „dood is dood-theorie.” Immers, waar de materialisten beweren, dat 't onze hersenen zijn, die denken en dat dit denken dus per se ophoudt, indien de mensch en ook zijn hersenen gestorven zijn, daar deugt deze redeneering al daarom niet, omdat zij op een onjuiste basis gegrond is.

NIET de hersenen zijn het, die denken, maar de in ons levende geest, die de hersenen gebruikt als instrument **OM** te denken. Evenmin als het de viool of de piano is, die speelt, doch de musicus, die deze instrumenten gebruikt om zijn muzikale gedachten te vertolken, zoo is het ook de geest, die, zoolang zijn verbinding met het lichaam duurt, de hersenen als instrument bezigt om te denken. Maar evenmin als de musicus zijn muzikaal talent verliest als zijn viool onklaar raakt, evenmin verliest de geest zijn denkvermogen als de hersenen zijn gestorven, die hij alleen als denkmachine gebruikt, zoolang hij nog met het stoffelijk lichaam verbonden blijft.

Tot groote verbazing der materialistische „wetenschap” is zelfs door ontdekkingen op haar eigen terrein gebleken, dat de in den mensch levende geest zich uiten kan, **OOK** als de hersenen, qua denkmachine, geheel of gedeeltelijk onbruikbaar geworden zijn.

Vele gevallen toch zijn in den laatsten tijd bekend geworden van menschen, die volkomen bij hun bewustzijn waren en helder konden redeneeren, terwijl toch bij hun dood bleek, dat hun hersenen gedeeltelijk of volkomen vernietigd waren. Een paar voorbeelden slechts:

Prof. dr. J. L. C. Schroeder van der Kolk, de man die hier in ons vaderland de baanbreker is geweest voor een menschaardiger behandeling der krankzinnigen, vermeldt onder verscheidene gevallen, die hem zelf onder de

oogen zijn gekomen, dat van een kundigen en wetenschappelijken man, die gedurende zeven of acht jaren tot een volkomen staat van onnoozelheid was vervallen door waterzucht der hersenen. Deze lijder meer en meer verzwakende, werd eindelijk geheel uitgeput. Maar in dezelfde mate dat zijn krachten zonken, nam de helderheid van zijn geest toe, zoodat hij zijn vroegere helderheid van geest geheel terugkreeg tot het einde toe. „Na de lijkopening bleek mij”, zegt S. v. d. K., „dat de hersenen door een buitengewone hoeveelheid water, dat verscheidene ponden bedroeg, uitgezet en gedeeltelijk vernietigd waren.” (Zie: „ZIEL EN LICHAAM, IN HUNNE ONDERLINGE VERHOUDING GESCHETST.” Utrecht 1864, uitgever van der Post).

In NOSOKOMOS van 15 Maart 1916 no. 11, blz. 199, vindt men het bericht, hoe dr. Guépin van een gekwetsten soldaat het derde gedeelte der hersenen heeft weggenomen. Hoewel ontegenzeggelijk ook sommige centra zijn verwijderd geworden, is de soldaat in het bezit van al zijn vermogens. Hij denkt, spreekt, loopt en coördineert zijn bewegingen evenals vroeger.

Door Edmond Perrier is aan de Académie des Sciences gedemonstreerd het feit, door dr. Robinson waargenomen, van een patiënt, die volkomen normaal gebleven was, hoewel bij lijkopening door dr. R. bleek, dat de hersenen een zachte zak waren, die bij insnijding een geweldige hoeveelheid etter gaf. (zie: „Filosofia della Scienza.” Juni 1914).

De doctoren Friedrich, Zimmermann, Burdach, Ennemoser en Hufeland hebben allen gevallen geconstateerd, waar bij de sectie bleek, dat de hersenen totaal vernietigd waren, terwijl toch het bewustzijn tot het laatste oogenblik helder gebleven was, bij enkele gevallen zelfs, kort vóór den dood, nog verhelderd was geworden.

Beneke vertelde aan zijn studenten o.a. als vaststaand feit, dat bij de sectie van het lijk van den genialen architect Schinkel te Berlijn, die bij volledig bewustzijn stierf, van de hersenen niets meer gevonden werd dan het vlies: de schedel was geheel ledig, en Hufeland vond in den schedel van iemand die tot den laatsten dag vóór zijn dood bij zijn volle bewustzijn bleef, niets, absoluut niets (zie: „DE GANGLIËN-PSYCHE” van F. Bezemer).

Sedert een eeuw heeft de psycho-fysiologie verkondigd, dat de dood het einde is der persoonlijkheid, omdat de hersenen dan vergaan. Zij grondt zich hiërbij op het verschijnsel, dat zij het „psycho-fysiologisch parallelisme” noemt, hetgeen wil zeggen, dat het psychisch gebeuren recht evenredig is met de hersenwerkzaamheid en het normale functioneeren der zenuwcentra eischt. Zelfs had men voor bepaalde zielswerkzaamheden bepaalde deelen der hersenen uitgezocht (localiseering der werkzaamheden).

Op grond der nieuw waargenomen feiten, waaronder de bovenaangehaalde en de vele hersenoperaties, vooral in den laatsten oorlog, kan men de gevolgtrekking maken, dat de leer van het psycho-fysiologisch parallelisme niet meer te verdedigen is, hetgeen Dr. Froude, die van deze operaties een bijzondere studie gemaakt heeft, aantoonst in REVUE METAPSYCHIQUE, 1, 1922, blz. 21.

In zijn werk over het hypnotisme zegt professor Alex Erskine: „De wetenschap van het hypnotisme heeft de theorie van den materialist voorgoed vernietigd. Het is thans bewezen, dat de geest een eenheid op zichzelf vormt.

Hoewel hij nauw verbonden is met het lichaam, kan hij door den wil er toe gebracht worden, zich buiten het lichaam te begeven."

"HET IS BEWEZEN", zegt Erskine. Hij zegt niet: „het schijnt" of: „ik meen" — neen: „HET IS BEWEZEN". En hij geeft ook het bewijs:

„Ik bracht" — zoo zegt hij — „een knaap van zestien jaren in hypnotischen slaap en gelastte hem door suggestie, om, terwijl hij zich in dezen trancetoestand bevond, zijn vader gedurende eenige uren buitenshuis te volgen en om de vijf minuten te berichten waar deze zich bevond, wat hij deed, of hij met iemand sprak en zoo ja, met wien, indien de knaap dien persoon kende, net zóólang tot zijn vader weder in zijn huis teruggekeerd zou zijn." De jongen verliet geen oogenblik den stoel, waarop hij lag te slapen. Toen hij wakker geworden was, wist hij niet dat hij zijn vader steeds gevolgd had. Zijn vader wist niet, dat hij gevolgd geworden was. Toch had de jongen zooals later bleek, absoluut nauwkeurig verslag uitgebracht over alles, wat zijn vader gedaan had gedurende den tijd, waarin deze zich buitenshuis had bevonden. Wat had nu den vader gevolgd? Het geheele levensapparaat van den jongen lag werkeloos in zijn stoel. Waarmede volgde en hoe zag hij zijn vader? Kon die jongen reizen en zien en hooren en zich herinneren en mededeelen wat hij gezien en gehoord had, zonder zijn lichaam? Het blijkt hier, zoodat Erskine volkomen gelijk heeft als hij zegt, dat de in den jongen levende geest, dit alles, buiten zijn lichaam om, verricht heeft.

Talrijke voorbeelden bestaan dan ook, dat de geest van stoffelijke menschen uit het lichaam treedt en zich elders kenbaar maakt, ja zelfs somtijds voor anderen verschijnt in volkomen zichtbare gestalte.

Bij Flammarion (zie: „L'INCONNU", „AVANT LA MORT" en „AUTOUR DE LA MORT") kan men hiervan vele voorbeelden vinden. Ik zelf zal me slechts tot enkele voorvallen bepalen, onder welke het volgende dat zich hier ter stede heeft voorgedaan. De namen heb ik alleen met initialen aangeduid, maar voor de waarheid van het gebeurde sta ik in.

Bij een goeden kennis van me, den heer van Benthem van den Bergh, alhier, verscheen op een séance een geest, die opgaf dr. de N. te zijn. Desgevraagd gaf hij te kennen, dat hij woonde in delaan no. zooveel hier ter plaatse en dat zijn vrouw er thans nog woonde.

Men dacht niet anders dan dat de geest van een overgegangene ter séance geweest was.

Den volgenden dag ging mijn kennis op onderzoek uit en bleken de opgaven van den geest van dr. de N. volkomen waar te zijn. Bij navrage verklaarde echter de echtgenoot van dr. de N., die werkelijk op het aangegeven adres woonde, dat haar man nog leefde en scheepsdokter was op een vrachtschip van den Rotterdamschen Lloyd. Waar zich dit schip bevonden had op den datum der verschijning, wist zij echter niet te zeggen. De heer van B. wendde zich daarom tot de directie van den Rotterdamschen Lloyd en vernam van deze, dat het vrachtschip X toen in de haven van Colombo had gelegen.

De uitgetreden geest van dr. de N. was niet zichtbaar en hetgeen hij medegedeeld had, was schriftelijk ontvangen door twee met een planchette schrijvende mediums.

Echter, zooals reeds gezegd, worden dergelijke somnambulistische verschij-

ningen — zoo worden de verschijningen der uitgetreden geestesgestalten van nog op aarde levende menschen genoemd — ook meermalen gezien.

Van vrij algemeene bekendheid is bijvoorbeeld het geval dat Goethe eens overkomen is. (Zie „GOETHE als OKKULTIST” van MAX SEILING). Op een regenachtigen zomerdag wandelde hij met zijn vriend K. van het Belvédère te Weimar naar zijn huis, toen hij plotseling stilstond en ophield met praten, alsof hij iets merkwaardigs waarnam. Toen riep hij uit: „Mijn Hemel, als ik niet zeker wist, dat mijn vriend Friedrich op het oogenblik in Frankfort was, zou ik zweren, dat hij het is.” Toen begon hij luide te lachen. „Maar hij is het werkelijk..... Friedrich! Kerel, hoe gaat 't je — maar, hoe kom je je zoo toetgetakeld te vertoonen op den openbaren weg..... met mijn chambercloak en huismuts en op pantoffels!” Goethe's makker, die niets zag, dacht, dat de dichter plotseling het verstand verloren had. Toen strekte Goethe zijn handen uit, roepende: „Friedrich, waar ben je opeens gebleven.” — K. heb je niet gezien, waarheen mijn vriend verdwenen is?” K. verstomd van verbazing, gaf geen antwoord. Toen keek Goethe in alle richtingen rond en zeide, met droomerigen blik: „Nu begrijp ik het..... het is een visioen geweest. Wat zou het kunnen beteekenen? Zou Friedrich plotseling gestorven zijn? Zou ik misschien zijn geest gezien hebben?”

Toen Goethe thuisgekomen was en zijn kamer binnenging zag hij daar zijn vriend Friedrich staan. Goethe's haren rezen te berge, en achteruitdeinzend riep hij: „weg spookgestalte!” „Maar, beste vriend,” zei Friedrich, „jij houdt er ook een fraaie manier op na om me te ontvangen!” „O,” riep Goethe, lachend en schreiend tegelijkertijd, „nu is 't geen geest meer, maar werkelijk mijn vriend Friedrich in levenden lijve” en hij drukte hem aan zijn hart.

Wat was er gebeurd? Terwijl Goethe uit was, was Friedrich, die onderweg door een regenbui overvallen en kletsnat geworden was, in Goethe's huis gekomen. Hij had zijn natte kleeven uitgetrokken en zich in het huiskap van Goethe gestoken. Toen was hij in een makkelijken stoel gaan zitten, was in slaap gevallen en had gedroomd, dat hij Goethe tegemoet was gegaan en deze hem lachende had aangesproken met deze woorden (dezelfde die de dichter geuit had): „Wat, jij hier in Weimar in mijn chambercloak, met mijn huismuts en op mijn pantoffels en dat op den openbaren weg?”

Hier hebben we dus een voorbeeld, dat iemand die af en toe helderziend was (Goethe) den uitgetreden geest van een nog op aarde levend mensch zag.

Maar tevens doen zich gevallen voor, dat ook niet-helderzienden een uit een nog op aarde levend mensch uitgetreden geest aanschouwd. Zoo deelt Justinus Kerner mede, dat de bekende dichter Lenau soms midden in een gesprek stil hield en als slapend in zijn stoel zat, terwijl de aanwezigen hem of beter uitgedrukt: „zijn geest”, in de kamer er naast zagen rondwandelen. Lenau was er zich van bewust, dat zijn geest af en toe zijn lichaam verliet. Een treffend voorbeeld van uittreding van den geest uit het lichaam, is dat van Mademoiselle Sagée, wier uitgetreden geestesgestalte herhaalde malen door vele personen tegelijkertijd met haar lichaam werd gezien. Mijn bestek laat niet toe het geval hier uitvoerig te bespreken. Men kan het o.a. vinden in „DIE TOTEN LEBEN” van Hinrich Ohlhaver en op blz. 46 en vlgd. van „AUTOUR DE LA MORT” van Camille Flammarion.

Uit de boven aangehaalde voorbeelden blijkt genoegzaam, zooals Erskine reeds zeide, dat BEWEZEN is, hoe onze geest een eenheid op zichzelf vormt.

Deze eenheid, de eigenlijke mensch, reeds bij ons leven hier op aarde, onze geest, onze persoonlijkheid, ons „ik“, blijft na den dood van ons stof-felijk lichaam voortbestaan, met al de deugden en gebreken, die het bezit op het oogenblik van ons verscheiden, met ook zijn volkomen herinnerings-vermogen. Dit is geen kwestie van „geloof“, maar van „ZEKER WETEN“.

DE HOOGHE BETEKENIS VAN HET SPIRITUALISME.

Geachte lezer! laten wij eens voor een oogenblik veronderstellen, dat voor ieder mensch als een absoluut bewezen feit vaststond,

1e. dat wij na den stoffelijken dood blijven voortleven en

2e. dat iedereen in dat volgend leven, hetzij de vruchten plukken zal van een welbesteed aardsch bestaan, hetzij de gerechte straf zal ontvangen voor zijn op aarde begane fouten.

Ik vraag U af: zou onze aarde er in dat geval beter aan toe zijn dan thans het geval is, ja of neen? en ik ben ervan overtuigd, dat ge met mij zult instemmen, indien ik deze vraag met een volmondig „ja“ beantwoord.

Wells waar hebben alle godsdiensten steeds een hiernamaals verkondigd met belooning en straf, maar zij hebben steeds geëischt, dat men zulks op gezag zoude aannemen en zij zijn volkomen in gebreke gebleven voor deze leer eenig bewijs te produceeren, tenminste eenig bewijs, dat voor een redelijk verstand aanneembaar is. Millioenen menschen hebben zich dan ook reeds lang van die leer afgekeerd en zijn er vast van overtuigd, dat alles met den dood „uit“ is. En dit geldt niet alleen ten opzichte van de z.g. „godsdienstloozen“, — ook onder hen, die zich „geloovigen“ noemen, zijn er velen, die zonder anderen steun dan de leer hunner Kerk, toch niet volkomen zeker zijn van hun voortbestaan na dit leven.

Nu is, naar mijn bescheiden meening althans, dit niet-gelooven aan een hiernamaals, waar iedereen zal maaien wat hij gezaaid heeft, gepaard aan het ons allen ingeboren egoïsme, de bron van onnoemelijk veel aardsche ellende. Zooals in „DIE TOTEN LEBEN“ OHLHAVER terecht opmerkt:

Hoevelen hebben tot lijfspreuk het bekende: „*Macht Euch das Leben hier bequem, kein Jenseits gibts kein Wiedersehen.*“ Het geloof aan de onsterfelijkheid was steeds op losse gronden gebaseerd en toch heeft het zelfs in dezen zwakken vorm nog zeer goede gevolgen gehad. Maar in onze dagen heeft de materialistische „wetenschap“ het klaar gespeeld, dat toch al zwak en wankel geloof vrijwel geheel te vernietigen en uit te roeien. De gevolgen zijn duidelijk te ontwaren voor ieder die zien wil. Indien er voor den mensch geen ander bestaan is dan het aardsche leven, dan blijft hem niets anders over, dan in dit kortstondig leven zooveel mogelijk te genieten. Al zijn begeerten en streven gaat dan uit naar roem en macht en geld, om zich de aardsche genietingen te kunnen verschaffen. Met welke middelen hij zijn doel bereikt, komt er minder op aan en ook of zijn medemensch daaronder lijdt of zelfs er geheel door te gronde gaat, laat hem vrij koud. Na den dood is het toch uit en een verantwoordelijkheid voor zijn daden in een hiernamaals, is niets dan „ouwe-wijven-praat“. 't Eenige, waar 't op aankomt, is, dat men bij zijn

streven 't hier zoo goed en lekker mogelijk te hebben, niet met den strafrechter in aanraking komt.

Ten bewijze, dat ik niet overdrijf, verwijs ik slechts naar: „ALSO SPRACH ZARATHUSTRA" van NIETZSCHE, waarin het meest grenzelooze egoïsme als de ware heilsleer gepredikt wordt en naar de noodlottige gevolgen, die dit verderfelijik werk in tal van menschelijke gemoederen gewrocht heeft.

Maar, zal men zeggen, er zijn toch zeer veel menschen die, ook al gelooven zij niet aan een leven hiernamaals, toch steeds er naar streven goed en waar te zijn. Ja, Goddank! dat is volkomen waar en ik voor mij geloof, zegt Ohlhaver, dat bij deze menschen, in stille uren, toch telkens, hoe onbestemd ook, het gevoel bovenkomt, dat de mensch toch iets meer is dan een hoopje stof. En deze gelukkige omstandigheid heeft de droeve gevolgen van het materialisme overal verzacht, anders — zooals Ohlhaver m.i. terecht opmerkt — zou reeds uitgekomen zijn, wat SCHOPENHAUER verkondigde, namelijk, dat het materialisme leidt tot het bestialisme.

Het zou te ver voeren indien ik in bijzonderheden wilde uiteenzetten, hoeveel kwaads NIET zoude geschieden, hoeveel slechts NIET bedreven zou worden, als men positief zeker was dat men hiernamaals ervoor zoude moeten boeten. Iedereen kan die vraag voor zichzelf overwegen. Op één feit echter wil ik wijzen, n.l. op den wereld-oorlog, dien wij pas achter ons hebben en U afvragen lezer, of deze ooit zoude ontstaan zijn, indien de aanstichters ervan overtuigd waren geweest, dat zij daarvoor hiernamaals ter verantwoording zouden worden geroepen.

Resumeerende, kom ik tot deze conclusie, die, naar ik vermoed, wel door niemand zal worden tegengesproken: Op onze aarde zou het leven veel meer levenswaard zijn, er zou overal meer vrede, vreugde en onderlinge broederschap heerschen, indien ieder mensch, ik zeg niet „geloofde", maar „POSITIEF ZEKER WIST", dat hij na den stoffelijken dood blijft voortleven en in zijn volgend bestaan oogsten zal, wat hij hier gezaaid heeft.

Nu zal men mij allicht dadelijk tegenwerpen: „als de menschen alleen uit vrees voor straf of in de hoop op belooning goed zijn, dan staat dat soort deugd toch niet zeer hoog."

Lezer, ik gevoel zeer wel het gewicht dezer tegenwerping, maar men moet dit argument toch niet TE zwaar laten wegen.

Voorop staat natuurlijk, dat hij, die een rein en deugdzaam leven leidt zonder hoop op belooning of vrees voor straf, intrinsiek hooger staat dan degeen, die belooning en straf noodig heeft, om hem op het rechte pad te houden. Maar men verlieze niet uit het oog, dat de meeste menschen nu eenmaal zoo zijn aangelegd, dat zij, om op het goede pad te blijven, die prikkels van straf en belooning noodig hebben. Men vrage zichzelf eens af, waar de veiligheid der maatschappij zoude blijven, indien de strafwetten werden afgeschaft en de organen, die ons tegen onrecht moeten verdedigen werden opgeheven.

Buitendien vergete men niet, dat weliswaar in den beginne de meesten alleen uit vrees voor straf of in de hoop op belooning zouden trachten zich beter te gedragen dan voorheen, maar, dat op den duur het beter en reiner leven tot gewoonte zoude worden: Niet alleen het kwade, ook het goede

wordt tot gewoonte en werkt aanstekelijk. Zijn wij, gij lezer en ik, niet door onze Ouders opgevoed door middel van straffen en belooningen? En zijn wij, thans, nu wij de jaren des onderscheids bereikt hebben, niettemin niet tot het inzicht gekomen, dat wij naar het goede moeten trachten om zichzelf wille en het kwade moeten nalaten, om ons niet voor onszelf te moeten schamen?

Hierin ligt nu de groote beteekenis van het Spiritisme en Spiritualisme, dat het eerste ons de onomstootelijke bewijzen levert:

ten 1e: dat wij na den dood blijven voortleven,

ten 2e: dat wij **ONDER BEPAALDE OMSTANDIGHEDEN** met de overledenen in gemeenschap kunnen treden,

terwijl het Spiritualisme ons leert:

ten 3e: dat wij in ons volgend leven zullen oogsten wat wij hier gezaaid hebben.

Wat de sub 1e en 2e bedoelde punten betreft, hierboven heb ik reeds eenige bewijzen gegeven van ons voortbestaan na onzen lichamelijken dood alsmede van de mogelijkheid, om **ONDER ZEKERE BEPAALDE OMSTANDIGHEDEN** met de zoogenaamde „dooden” in aanraking te komen.

Ik wees er ook reeds op, dat de zich noemende „wetenschappelijke” bestrijders van het Spiritisme, menschen, die zich nooit de moeite gegeven hebben de zaak ernstig te onderzoeken, na eerst eenvoudig alle spiritistische verschijnselen te hebben ontkend, later toen zij deze ontkenning niet meer konden volhouden, hun bestrijding over een anderen boeg hebben gewend en thans beweren, dat al die verschijnselen niets te maken hebben met geesten van afgestorvenen, doch eenvoudig producten zijn van **ANIMISME**, **ONDERBEWUSTZIJN** of **TELEPATHIE**. Deze laatste verwarren zij dan doorgaans met „**GEDACHTELEZEN**” alsof dit hetzelfde ware als telepathie!

De „wetenschap” heeft bij haar bestrijding telkens een andere taktiek gevolgd. In den beginnen heeft zij eenvoudig het voorkomen van spiritistische feiten ontkend. Die verschijnselen waren, volgens haar, ten eenenmale onbestaanbaar, omdat zij in strijd waren met de natuurkrachten. Alsof aan haar reeds alle natuurkrachten bekend waren!

Daran erkenn' ich den gelehrten Herrn!

Was ihr nicht tastet, steht euch meilenfern;

Was ihr nicht faszt, das fehlt euch ganz und gar;

Was ihr nicht rechnet, glaubt ihr, sei nicht wahr;

Was ihr nicht wägt, hat für euch kein Gewicht;

Was ihr nicht münzt, das meint ihr, gelte nicht.

Een Engelsch onderzoekingsreiziger (zijn naam is me ontschoten) deelt mede dat een Negerkoning in Midden-Afrika hem voor krankzinnig hield, omdat hij aan Zijne Neger-Majesteit verteld had, dat in zijn vaderland des winters het water in de rivieren door de koude zoo hard werd, dat men erop loopen kon.

En nu moge men een uitstekend vakgeleerde zijn op eigen gebied, men

moge b.v. Hoogleraar wezen in de filosofie van het recht en „Prof. mr. dr.” voor zijn naam schrijven — zoolang men ZONDER EENIG EIGEN ONDERZOEK de Spiritistische feiten ontkent en zelfs durft verkondigen, „dat tal van eminente natuuronderzoekers en naturalisten als Crookes, Lombroso, Schiaparelli, Flammarion, Crawford, Richet en von Schrenk-Notzing, als naieve leeken zijn beetgenomen door op bedrog betrapte (waarachtig het staat er!) goochelende mediums als Florence Cook, Home, Miss Fay, Eusapia Paladino, Slade en Miss Golligher”, staat men als „wetenschappelijk” man op geen hooger peil dan die Neger.

Toen de spiritistische feiten zich zoo cumuleerden, dat een brutale ontkenning ervan niet wel mogelijk meer was, zag de „wetenschap” dit dan ook in (met enkele achterlijke uitzonderingen als bovenbedoelde hoogleraar) en zij besloot daarom haar bestrijding over een anderen boeg te wenden. Zij erkende dus, dat de spiritistische verschijnselen zich inderdaad voordoen, doch, dat zij niet het werk zijn van geesten van afgestorvenen, maar producten van animisme, onderbewustzijn of telepathie.

Wat verstaat men nu onder: animisme? In het kort komt het hierop neer: Men neemt aan, dat sommige menschen in zichzelf, dus zonder tusschenkomst van geesten van afgestorvenen, verborgen eigenschappen bezitten, hunzelf onbekend, die bijvoorbeeld veroorzaken, dat zonder fysieke oorzaak, kloptonen zich doen hooren of dat voorwerpen, dikwijls zeer zware, zonder dat iemand ze aanraakt, worden voortbewogen, ja, zelfs in zwevendend toestand boven den grond worden opgeheven.

Indien zich zulke verschijnselen door geen ander feit begeleid voordoen, dan moet men natuurlijk toegeven geen enkel bewijs te hebben, dat hierbij geesten van afgestorvenen in het spel zijn. Het is volkomen denkbaar, dat werkelijk die verschijnselen uitsluitend worden veroorzaakt door tot heden onbekende krachten, die sommigen personen eigen zijn, ook zonder dat zij zichzelf ervan bewust zijn.

Intusschen — men houde dit wel in het oog — is ook nog nooit het absoluut bewijs geleverd, dat werkelijk dergelijke „animistische” eigenschappen bestaan. Het is een hypothese — meer niet.

Maar wanneer die verschijnselen NIET op zichzelf staan — wanneer b.v., door middel van die kloptonen of van tabelbewegingen, boodschappen gespeld worden, die vermelden afkomstig te zijn van een afgestorvene, die mededeelingen doet, welke achteraf blijken volkomen juist te zijn en welke aan het medium en de overige aanzitters onmogelijk bekend KONDEN zijn, dan heeft men het volste recht in casu de hypothese van animisme alsmede die van onderbewustzijn en telepathie volkomen uit te schakelen als bron der mededeelingen en de geestentheorie als de eenig juiste verklaring aan te nemen. Dat de drie verklaringswijzen boven genoemd, onmogelijk bij machte zijn alle spiritistische feiten te dekken, blijkt reeds dadelijk bij spontane geestverschijningen, dus bij die, welke zich niet op séances en zonder tusschenkomst van een medium voordoen. In L'INCONNU, AUTOUR DE LA MORT en APRÈS LA MORT van Camille Flammarion kan men vele dergelijke spontane geestverschijningen vermeld vinden.

Iedere ernstige spiritist weet uit eigen ondervinding eveneens vele voorbeelden aan te halen, waar noch van animisme, noch van onderbewustzijn of van telepathie sprake kan wezen.

Omdat mijn bestek zoo beperkt is zal ik mij er toe bepalen eenige feiten te vermelden, die ten eerste bewijzen, dat wij na den dood blijven voortleven en die ten tweede niet door de drie bovenbedoelde verklaringswijzen der „wetenschappelijke“ bestrijders kunnen worden opgelost, doch wier verklaring uitsluitend te vinden is in de geestentheorie der spiritisten.

Op séances bij den heer M. hier ter stede, manifesteerde zich meermalen zijn vader. De zoon van den heer M. was in de loting gevallen en had een oproeping ontvangen, om zich op een bepaalden datum te melden bij het zoo-veelste bataillon artillerie. In dezelfde week manifesteerde zich de vader van den heer M. weder op een séance. Hij schreef: „Wim is in de loting gevallen, nietwaar?“ „Ja vader.“ „Hij is geplaatst bij de genie.“ „Neen, vader. U vergist zich: „bij de artillerie.“ „Neen, ik vergis me niet, bij de genie.“ De oproeping door den jongen M. ontvangen werd te voorschijn gehaald en voorgelezen. „Toch is hij bij de genie geplaatst!“ M. dacht: „Vader wil blijkbaar niet toegeven,“ dus deed hij er verder het zwijgen toe. Maar wat gebeurt? Eenige dagen later komt bij de familie M. een brief, meldend, dat de vorige plaatsing van M. Junior was ingetrokken en hij geplaatst was bij de genie.

Op de eerstvolgende séance manifesteert M.'s vader zich weer en deelt men hem mede, dat hij toch gelijk had gehad, terwijl men erop aandrong te zeggen hoe hij het geweten had. Toen deelde M.'s vader mede, hoe hij zelf te bevoegder plaatse geweest was en daar in de papieren gezien had, dat men zich ten opzichte van zijn kleinzoon vergist had en deze niet bij de artillerie, doch bij de genie geplaatst was.

Ik heb dit feit van den heer M. zelf vernomen, dien ik sinds jaren ken als een absoluut eerlijk en betrouwbaar man. Ik vraag den lezer: waar is nu bij deze manifestatie animisme, onderbewustzijn of telepathie als bron der mededeeling aan te wijzen?

Den heer Kern, alhier, een goeden kennis van mij, is eens het volgende overkomen. (Hij heeft mij gemachtigd zijn naam te noemen). Eenige jaren geleden ging hij op een avond een bezoek brengen bij twee oude dames Gambier in de Lubeckstraat. Terwijl zij in de voorkamer bij elkaar zaten, werd of de deur geklopt. Op het geroep „binnen!“ trad een heer de kamer in, maakte zich bekend en vroeg of de heer, dien hij zag, Kern heette. „Ja,“ zei de heer K. „die ben ik.“ „Neem mij niet kwalijk,“ zei de ander, „dat ik u, dien ik niet de eer heb te kennen, kom lastig vallen. De zaak is, dat ik met eenige anderen séance houd in de achterkamer (er waren eenige z.g. „paying guests“ bij de dames G. in huis) en nu is zooeven door een trancemedium een geest doorgelopen, die zeide, dat in de voorkamer de heer Kern zit en wij hem dadelijk moesten roepen, omdat hij hem, in zijn eigen belang, een dringende mededeeling heeft te doen. Zou u zoo vriendelijk willen zijn met mij mede te gaan naar onze séance?“

De heer K. voldeed aan het verzoek. Ter séance gekomen, vroeg hij den geest, wie hij was. „Ik ben uw vader, Constant Kern. Ik zeg u, dat ge onmiddellijk naar huis moet gaan, anders dreigt u een groot gevaar. Uw dienstbode is kort geleden op de slaapkamer van u en uw vrouw geweest en bij ongeluk heeft zij, zonder het te merken, de kraan van het gaslicht opengestooten. Om te voorkomen, dat de hond in de slaapkamer zou komen, heeft ze de kamer van buiten afgesloten met den sleutel. De kamer stroomt vol gas en als iemand er toevallig met licht binnenkomt, zal er een ontploffing plaats vinden.“

De heer K. volgde den raad op en drie leden van het gezelschap begeleidden hem, op hun verzoek, naar zijn woning in de Frederik Hendriklaan, om zich persoonlijk te overtuigen of de mededeeling juist was geweest.

Gezamenlijk gingen zij bij den heer K. naar de bewuste kamer op de eerste verdieping. De deur was afgesloten, terwijl de sleutel van buiten in het slot stak. Bij opening der deur kwam hun een sterke gaslucht tegemoet. De heer K. met een in eau de cologne gedrenkten zakdoek voor neus en mond, opende snel de ramen, na de openstaande gaskraan te hebben dichtgedraaid. Juist was hij daarmee gereed, toen zijn vrouw, die uitgeweest was, thuiskwam en met een brandende kaars de trap wilde opgaan, om haar mantel op te bergen in een muurkast in bedoelde kamer. De aanwezigen konden haar nog bijtijds waarschuwen de kaars uit te blazen en beneden te blijven.

Het staat den ongelooovigen lezer natuurlijk vrij, dit verhaal verzonnen te noemen — er bestaat nu eenmaal een zekere mentaliteit, die alles wat zij niet begrijpen kan, voor onwaarheid houdt en dadelijk uitroept: „bedrog!” Maar ik ken den heer Kern als een man van eer, niet in staat opzettelijk onwaarheid te spreken. En aan hen, die evenals ik, aannemen, dat het geval zich inderdaad aldus heeft toegedragen, vraag ik weer: hoe kunnen animisme, onderbewustzijn of telepathie hier dienen ter verklaring der feiten?

Om een afdoend bewijs te leveren, dat de zoogenaamd wetenschappelijke argumenten: animisme, onderbewustzijn en telepathie, niet *alle* spiritistische feiten kunnen dekken, hebben GABRIEL DELANNE en G. BOURNIQUEL in een zeer verdienstelijk werk: *ECOUTONS LES MORTS*, tal van eigen experimenten medegedeeld, die door geen andere dan de geestentheorie kunnen worden verklaard.

Zij vermelden in hun boek vele, dikwijls zeer merkwaardige manifestaties van geesten, die hun persoonlijk volkomen onbekend waren. Velen dier geesten waren reeds veertig jaren of nog langer geleden, gestorven. Zelfs hun namen en woonplaatsen waren den onderzoekers geheel onbekend.

Dezen hebben zich de moeite getroost, om in de door die geesten opgegeven woon- of sterfplaatsen, bij den Burgerlijken Stand navraag te doen, of aldaar gewoond had die en die, waar en wanneer hij of zij geboren en gestorven was enz. En uit de door de ambtenaren van den B. S. afgegeven verklaringen bleek nu steeds, dat de geesten omtrent hun persoonlijkheid de waarheid hadden gesproken.

De drie bovenbedoelde verklaringswijzen van spiritische verschijnselen schieten ook als zoodanig volkomen te kort bij mededeelingen omtrent feiten die op toekomstige gebeurtenissen betrekking hebben. Een voorbeeld ter illustratie hiervan:

De draadloze telegrafie is in 1898 door MARCONI uitgevonden. Maar reeds in 1892 verklaarde een geest bij monde van het Engelsche medium EVANS: „de tijd is niet verre meer, dat gij, om te telegrafeeren, geen draden meer noodig zult hebben.” Deze voorspelling werd door ELISE VAN CALCAR opgenomen in haar tijdschrift: „OP DE GRENZEN VAN TWEE WERELDEN”, jaargang 1893, pagina 294. Bovengenoemde voorspelling komt dus gedrukt voor, vijf jaren vóór zij vervuld werd. Schieten ook hier de drie eeuwige dooddoeners der „wetenschap” niet te kort ter verklaring en hebben de spiritisten niet het volste recht aan hun zijde, indien zij zeggen, dat alleen hun geestentheorie hier de juiste oplossing geeft?

Sir ARTHUR CONAN DOYLE deelt op blz. 117 en vlgd. van „THE WANDERINGS OF A SPIRITUALIST” het volgende mede, dat ook, hoe men het wendt of draait, enkel en uitsluitend door de geestentheorie kan worden verklaard.

In 1883 gingen twee zoons van Mr. Junor Browne, een bekend burger van Melbourne, (wiens dochter later huwde met den eersten minister Alfred Deakin) een zeiltochtje maken in hun jacht Iolanthe, met een zeeman, Murray genaamd, en zij kwamen nooit terug.

Hun vader was spiritualist en nadat hij vergeefs getracht had inlichtingen omtrent zijn zoons te krijgen, wendde hij zich tot een medium, zekeren George Spriggs. Deze kwam in trance en de twee zoons Frank en Hugh alsmede de zeeman Murray kwamen dadelijk door. Bij monde van Spriggs vertelden zij o.a. dat ze met hun jacht gekapseisd en in de golven omgekomen waren. Hugh voegde hieraan nog toe, dat zijn broer was gegrepen door een visch, die hem een arm en een deel van zijn bovenlijf afgebeten had.

„Een haai!” werd gevraagd. „Dat weet ik niet, die visch geleeke niet op een der haaien die ik ooit gezien heb.” De heer Browne volkomen overtuigd van de waarheid dezer mediamiek verkregen mededeeling, sprak er met anderen over, waardoor het feit bekend raakte en ook in de plaatselijke bladen over het geval geschreven werd.

Let op het vervolg: Eenige weken later werd te Frankston, ongeveer 27 mijl van Melbourne gelegen, een groote, in die streken vrij onbekende soort diepzee-haai gevangen, volkomen verschillend van den in die oorden bekenden blauwen haai. In zijn maag vond men het been van een arm, alsmede een horloge en eenige munten, die behoord hadden aan Frank Browne.

Kunnen animisme of onderbewustzijn hier ter verklaring dienen? En telepathie? In 't laatste geval is 't dan de haai geweest, die het medium telepathisch medegedeeld heeft hoe de vork in den steel zat.

Ik heb hierboven het bekende medium voor directe stemmen VALIANTINE genoemd. Hij is een eenvoudig burgerman, volkomen ongeletterd en verstaat geen andere dan zijn moedertaal: Amerikaansch-Engelsch. Toch laten zich op de séances, waar hij als medium fungeert, stemmen hooren in alle mogelijke talen, tot Turksch, Hongaarsch, Welsch, Japansch en Chineesch toe.

Dr. NEVILLE WHYMANT, een der huidige autoriteiten op sinologisch gebied, zelf geen spiritist, heeft op 20 December 1927 in het NATIONAL LABORATORY OF PSYCHICAL RESEARCH een lezing gehouden over zijn ontdekkingen met het medium VALIANTINE, waarvan ik hier zeer verkort den hoofdinhoud zal weergeven. Voor meer uitgebreide bijzonderheden verwijs ik den belangstellenden lezer naar „LIGHT” van 14 Januari 1928.

„Terwijl ik in Amerika vertoefde op een reis,” deelt Dr. Whymant mede, „kreeg ik een uitnoodiging, om een séance bij te wonen, waar VALIANTINE het medium was, omdat herhaaldelijk in den laatsten tijd op séances met VALIANTINE, stemmen doorkwamen in Oostersche talen en ook in het Japansch en Chineesch. Daar de aanzitters die talen niet verstonden, vroeg men mij om zulk een séance mede te maken, met het doel uit te leggen, wat men in die vreemde talen zeide.”

„Hoewel geen spiritist zijnde — mijn menigvuldige studiën op ander gebied, hebben mij tot dusver belet het Spiritisme ernstig te onderzoeken — nam ik de uitnoodiging aan.

„Nadat zich reeds op die door mij bijgewoonde séance vele stemmen hadden laten hooren in het Engelsch en Italiaansch, hoorde ik plotseling de onmiskenbare klanken van het Chineesch en vernam ik een zwakke doch volkomen hoorbare stem „K'ung-fu-T'zu." (Confucius).

„Aan de uiterst beschaafde wijze, waarop deze naam uitgesproken werd, begreep ik dadelijk, dat degeen, die zich manifesteerde, een geleerde moest zijn. Dat hij werkelijk Confucius zoude wezen, kon ik moeilijk aannemen, waarom ik vroeg, met inachtneming van alle door de Chineesche étiquette gevorderde beleefdheidsvormen: „Wie zijt gij?", waarop de stem op eenigszins ongeduldigen toon, antwoordde: „K'ung-fu-T'zu". „Wat was Uw persoonlijke naam?" „K-tu." Daar de persoonlijke naam van Confucius aan vele geleerden bekend is, achtte ik de juiste beantwoording dezer vraag nog geen afdoend bewijs voor de identiteit van den manifestant. Daarom vroeg ik: „Hoe was Uw naam, bij welken ge door iedereen genoemd werd, toen ge 14 jaar oud waart?" Wederom kwam het juiste antwoord, met de juiste intonatie, en dit vormde een beter bewijs, daar deze naam aan slechts zeer weinigen ten huidige dage bekend is.

Ik was echter nog niet volkomen overtuigd. Daarom nam ik de volgende proef. Onder de meest bekende geschriften van den beroemden filosoof bevindt zich een zekere passage, die men vermoedt, dat foutief tot ons gekomen is. Tallooze geleerde sinologen hebben vergeefs gepoogd de beteekenis dezer passage te verklaren.

Daarom zeide ik: „Onder Uw geschriften bevindt zich een gedeelte, dat waarschijnlijk op foutieve wijze is overgebracht en er is dan ook niemand die het begrijpt." Ik begon toen bedoelde passage te reciteeren en toen ik den eersten zin geëindigd had, nam de stem de rest van mij over en reciteerde de heele passage tot het einde toe. Toen pauseerde de stem en reciteerde daarna het heele stuk opnieuw, thans echter met veranderde intonatie, die het plotseling een geheel nieuwe en thans begrijpelijke beteekenis gaf. „Wordt de bedoeling U nu duidelijk" — zei de stem — „nu het stuk aldus gelezen wordt?"

„In het Chineesch kan," zegt Dr. Whyment, „een woord verschillende beteekenissen hebben, die afhangen van de intonatie, waarmede het uitgesproken wordt. De intonatie der bedoelde pasage door de intelligentie, die voorgaf Confucius te zijn, had mij thans een tot heden steeds duister gebleven raadsel verklaard.

„Het is mij natuurlijk niet mogelijk," zoo vervolgt WHYMANT, „met zekerheid te zeggen, dat de stem werkelijk die van Confucius is geweest, maar wel kan ik positief verklaren, dat het de stem was van een uiterst beschaafden en hoogstaanden Chineeschen geleerde en ook ben ik absoluut zeker ervan, dat op de door mij bijgewoonde séance, noch het medium noch een der aanwezigers, tot het voeren van bovengemeld gesprek in staat geweest zou zijn, daar niemand buiten mij zich in het gezelschap bevond, die gewoon Chineesch verstaat, laat staan Chineesch, zooals het duizenden jaren tevoren gesproken werd."

Laten onze „wetenschappelijke" bestrijders ook eens beproeven deze puzzle op te lossen, door „animisme", „onderbewustzijn" of „telepathie."

Bij de hierboven genoemde gevallen zal ik het laten, al zoude ik nog tientallen andere kunnen aanhalen, die alle evenzeer bewijzen, dat de officieele étiquetten: animisme, onderbewustzijn en telepathie volkomen in gebreke blijven,

om, zooals de orthodoxe „wetenschap” beweert, *alle* spiritistische feiten te dekken.

Het zesde Leekegedichtje van de Genestet, getiteld: Wetenschap en Opperflakkigheid, luidt:

Wat een komeet is, heeft geen wijze ons nog verklaard,
Men zoekt en vorscht tot heden,
Maar Piet zegt: „Dat weet ik, een ster is 't met een staart!”
En met dat licht is Piet tevreden.

Ten slotte nog dit: Doel van mijn schrijven is, erop te wijzen, hoe onwetenschappelijk men handelt door ZONDER EIGEN ERNSTIG ONDERZOEK als papegaaien na te praten wat de „wetenschappelijke” Negers en Kometen-Pieters tegen het Spiritisme aanvoeren.

Alleen door eigen ernstig onderzoek kan men zich omtrent een zaak een oordeel vormen, dat op vaste en wetenschappelijke gronden steunt.

Gevoelt men tot het onderzoek der spiritistische feiten geen neiging: welnu men is volkomen vrij het na te laten, maar dan behoort men zich ook van een afbrekend oordeel te onthouden.

Een zeer sterk bewijs voor de absurditeit van het onderbewustzijnsargument is de zoogenaamde „boektekst”, waardoor ongeloovige Thomassen meermalen overtuigd geworden zijn.

De proef kan alleen gelukken bij een krachtig medium. Bevindt zich onder de aanzitters ter séance een ongeloovige, dan wordt aan den zich manifesteerenden geest gevraagd, of hij zich in staat acht een zoogenaamde boek-test te geven.

Luidt het antwoord bevestigend, dan wordt den ongeloovigen aanzitter verzocht een of ander boek aan te wijzen en op te geven welke regel op die of die bladzijde, de geest zal moeten oplezen, zonder dat het boek geopend wordt, wel te verstaan. Ook degenen, die bepaalt welke regel gelezen moet worden, mag dezen zelf niet lezen, anders zou hij zichzelf later weer gaan wijsmaken, dat het medium, bij goede oplossing der kwestie, hiertoe gekomen zou zijn door gedachtelezing uit zijn brein of doordat hij zelf, hoewel onbewust, dien regel telepatisch aan het medium zou hebben overgebracht. Meermalen nu, zijn dergelijke boektesten volkomen juist opgelost geworden. Is hier een andere verklaring mogelijk dan de geestentheorie?

Degenen, die het onderbewustzijn voortdurend de rol van het „Mädchen für Alles” willen laten vervullen, verliezen hierbij steeds een kleinigheid maar uit het oog, n.l. dat uit het onderbewustzijn alleen kan te voorschijn komen, wat er te voren in opgenomen geworden is. Een feit, dat ons eenmaal gepasseerd is, doch waarvan wij de bijzonderheden reeds lang vergeten waren, kan uit ons onderbewustzijn in volle, scherpe belijning ons weer voor den geest treden — een vergeten naam kan ons uit ons onderbewustzijn plotseling weer in de gedachte schieten — maar dat feit en die naam waren dan ook tevoren in ons onderbewustzijn opgeschuurd geworden. Maar uit ons onderbewustzijn kan nooit naar buiten treden, wat er nooit in geweest is, evenmin als men water kan schenken uit een leege kan. En nu gebeurt het tallooze malen op séances, dat feiten worden medegedeeld, die achteraf, na gedaan onderzoek, blijken volkomen juist te zijn, feiten, die noch aan het medium noch aan een der overige séance-bezoekers bekend waren en ook niet bekend

konden zijn. Men voelt, dat de onderbewustzijns-theorie in al dergelijke gevallen eenvoudig absurd is.

En verder bedenke men ook, dat ons onderbewustzijn alleen dan in werking kan treden als ons bovenbewustzijn oftewel ons bewust denken ophoudt, bijv. in droomerigen of soezenden toestand. Zoolang wij ons bewust denken laten werken, blijft ons onderbewustzijn sluimeren. En nu weet iedereen, die weleens een zich niet in trance bevindend schrijvend medium heeft bijgewoond, hoe, terwijl deze spreekt met de aanwezigen, zijn hand zinnen neerschrijft, wier inhoud hemzelf volkomen onbekend is. Ook hierbij KAN dus geen sprake zijn van onderbewustzijn.

Alvorens over te gaan tot bespreking der stelling van het „Spiritualisme“ hierboven sub 3e, vermeld, n.l. dat het Spiritualisme bewijst, dat de mensch in zijn volgend bestaan oogsten zal wat hij in zijn aardsche leven gezaaid heeft, wil ik eerst eenige andere punten aanstippen.

Meermalen is de vraag tot mij gericht: „hoe zijt ge er toch toe gekomen het Spiritisme te gaan bestudeeren?“ Velen mijner kennissen en vrienden, die weten, dat ik er vroeger even ongelooovig tegenover stond als zooveel anderen, verwonderen zich er natuurlijk over, dat ook deze Saulus een Paulus geworden is.

Omdat de geschiedenis mijner bekeering een voorbeeld is van duizenden andere bekeeringen, die op dezelfde of dergelijke wijze zijn tot stand gekomen, wil ik de bovenvermelde vraag in het kort beantwoorden.

Nu ruim acht jaar geleden, kwam in mijn handen een Duitsch werk in drie deelen: „DIE TOTEN LEBEN“ van HINRICH OHLHAVER. Ik bladerde het werk eens door en langzamerhand opmerkzaam geworden door eenige beweringen, die me opvielen door hun logica, zette ik mij tot ernstige lezing en las het heele werk aandachtig door. Veel stond erin, dat me totaal ongelooftelijk voorkwam, maar sterk trof het mij, dat, volgens den schrijver, vele wetenschappelijke mannen, waaronder zich verscheidene geleerden bevonden met een wereldreputatie op hun gebied der wetenschap, na zeer nauwgezet, wetenschappelijk onderzoek, met inachtneming van alle denkbare voorzorgsmaatregelen tegen bedrog of zelfmisleiding, tot de voor hen zelf verrassende ontdekking waren gekomen, dat alle door de Spiritisten beweerde verschijnselen reële feiten zijn. Ook de mededeeling, dat het Spiritisme over den geheelen aardbodem vele millioenen aanhangers telt en daaronder juist zooveel mannen en vrouwen, uitblinkend op elk gebied van exacte wetenschap, filosofie, kunst, letteren, rechtsgeleerdheid, politiek, theologie enz. enz. gaf mij te denken. Immers, daaruit bleek me, dat men hier niet te doen heeft met een beweging, die haar aanhangers voornamelijk uit de domme, onnadenkende menigte recruteert, doch integendeel met trots kan wijzen op vele mannen en vrouwen, die elk op hun gebied uitblinken en als coryphaeën gelden. En velen hunner waren, zooals ik reeds zeide, tot de erkenning der waarheid van het Spiritisme gekomen, nadat zij de studie ervan begonnen waren met het vooropgezette doel, de zaak, die zij als een reusachtigen humbug beschouwden te ontmaskeren.

Laat mij slechts één voorbeeld hiervan aanhalen:

Na de gebeurtenissen in *Hydesville*, nam de spiritistische beweging (zooals ik reeds vermeld heb) sterk toe in de Vereenigde Staten, tot groote ergernis der geestelijkheid en der orthodoxie. Deze wendden zich in 1853 tot Profes-

sor ROBERT HARE, Hoogleraar in de chemie aan de Universiteit van Pennsylvania, met de dringende bede, dat hij, met de hem als wetenschappelijk man ten dienste staande middelen, de zaak nauwgezet zoude onderzoeken en bewijzen, dat alles op bedrog en zelfmisleiding berustte. Hare willigde dit verzoek in en gaf hiervan uiting in de dagbladen met deze woorden: „Ik acht het jegens mijn medemenschen mijn duren plicht allen invloed, dien ik bezit, aan te wenden tot de poging, om den vloed van algemeenen waanzin, die zich in strijd met het gezond verstand en de uitspraken der wetenschap, steeds meer over ons land verspreidt, terug te drijven binnen zijn bedding. Met alle wapenen der wetenschap zal ik aantoonen, dat het zoogenaamde Spiritisme, niets anders is dan grof bedrog.”

Onmiddellijk begon hij met zijn onderzoek. Zelf dacht hij machineriën en uiterst nauwkeurig werkende instrumenten uit, om het bedrog ermede aan te toonen. Twee jaren lang, onderzocht hij, bijgestaan door andere geleerden, in zijn eigen laboratorium, de door de Spiritisten beweerde feiten, met inachtneming van alle denkbare voorzorgsmaatregelen tegen bedrog, en meer en meer bleek hem en zijnen medewerkers, dat werkelijk al die verschijnselen plaats vonden. Na afloop van die twee jaren maakte hij voor een gehoor van meer dan drie duizend personen, den uitslag van zijn onderzoek bekend en sprak bij deze gelegenheid o.a. deze gedenkwaardige woorden: „Ik besef ten volle, dat de overtuiging, die ik mij thans gevormd heb over de echtheid der spiritistische verschijnselen groote afbreuk zal doen aan mijn wetenschappelijke reputatie, maar de waarheid is mij meer waard, dan wereldsche eerbewijzingen.”

Lezer, het waren feiten, als deze, die mij niet alleen te denken gaven, doch ook den lust bij mij aanwakkerden, meer te weten te komen van een beweging, die, dit was mij reeds lang duidelijk geworden, van onnoemelijke draagwijdte zoude zijn voor het geheele menschdom, indien de door haar beweerde verschijnselen bleken waar te zijn. En daarom bestudeerde ik vele werken op Spiritistisch gebied en kwam hoe langer zoo meer tot de overtuiging, dat de beweerde feiten, hoe wonderlijk en ongeloofelijk ze mij ook toeschenen, toch onmogelijk alleen op bedrog of hallucinaties konden berusten, waar hun echtheid gestaafd werd door de uitspraken der meest ernstige onderzoekers, dikwijls beroemde mannen op het gebied der wetenschap, terwijl bovendien van vele verschijnselen de echtheid bewezen werd niet alleen door het getuigenis van menschen, doch ook door materiele feiten, als: wasafdrukken van gematerialiseerde lichaamsdeelen, photo's van materialisaties en geesten-foto's.

Twee en een half jaar had ik de zaak bestudeerd alvorens ik voor het eerst een séance medemaakte. Daarna ben ik geregeld bezoeker van een particulieren séance-kring geworden en was getuige van feiten, die mij ten volle overtuigden van de werkelijkheid van Spiritistische verschijnselen. Ik heb bijvoorbeeld bijgewoond, dat juiste antwoorden door het medium werden gegeven op gedachtevragen door mijzelf gesteld. Wil men hierop weer de telepathische uitlegging toepassen, het is mij wel — alleen zoude ik dien telepathie-maniakken in alle bescheidenheid de vraag willen voorleggen, waarom mediums, die op een séance juiste antwoorden geven op gedachtevragen, hiertoe buiten een séance NOOIT in staat zijn.

Ter illustratie van de juiste beantwoording van een gedachtevraag, d.i. dus een vraag die NIET ter séance GEUIT, doch slechts in gedachte gedaan wordt, geef ik het volgende staaltje. In een séance-kring te 's-Gravenhage kwam op

een keer, Ds. H., een Remonstrantsch Predikant. Deze deelde mede, dat hij een vraag had geschreven in zijn zakboekje en gaarne weten wilde of de zich manifesteerende geest deze beantwoorden kon, zonder dat hij haar uitsprak. Onmiddellijk schreef de planchette: „Hoe kunt gij als Predikant zulk een vraag stellen? Zie JOHANNES 14 Vs. 2." Den Bijbel opslaande vond men daar het woord van Jezus tot zijn discipelen: „In het huis mijns Vaders zijn vele woningen; Ik ga heen om U plaats te bereiden."

Toen haalde Ds. H. zijn zakboekje te voorschijn en las de vraag voor, die hij gesteld had. Deze luidde: „Blijven wij werkelijk na den dood voortleven?"

Ik merk hierbij op, dat niemand der aanwezigen, allerminst het medium, zoo bijbelvast was, dat men, zonder den Bijbel zelf te raadplegen, geweten zou hebben, hoe Joh. 14 vs. 2 luidde.

En zoo ben ik, na veel wikken en wegen, na lang en ernstig onderzoek der quaestie, na zelf feiten ondervonden te hebben, die ik vroeger ongeloofelijk achtte, tot overtuiging gekomen van de juistheid der Spiritistische leer. Ik ben waarlijk niet over ijs van één nacht gegaan — lang en ernstig heb ik het voor en tegen overdacht en ben eerst daardoor eindelijk tot volkomen zekerheid gekomen.

Een andere vraag, die ik meermalen heb vernomen, luidt: „Wat hebt gij eraan?" m.a.w. „welk nut levert de bestudeering van Spiritisme en Spiritualisme op?"

In hoofdzaak heb ik hierop reeds geantwoord, waar ik tevoren betoogde van hoe onnoemelijke waarde voor de heele wereld zoude wezen, de absolute zekerheid, dat wij na den stoffelijken dood blijven voortleven. Maar op nog eenige zeer belangrijke punten wil ik het licht laten vallen. Het Spiritisme brengt ons immers de zekerheid dat wij de geliefde betrekkingen en vrienden, die wij door den dood verloren, allen eenmaal terug zullen zien, een zekerheid, die de smart door hun sterven teweeggebracht, weliswaar niet geheel wegneemt, maar toch stellig minder zwaar te dragen maakt, nu we weten, dat hun heengaan niet beteekent een afscheid voor goed, doch een tijdelijk afzijn, dat eenmaal door een wederzien zal gevolgd worden.

Buitendien weten wij, dat wij, onder bepaalde omstandigheden, met onze dooden van gedachten zullen kunnen wisselen. En de ongeloovigen, dat zijn diegenen, die de zaak niet voor zichzelf willen onderzoeken, zouden stom verbaasd zijn, indien zij wisten, hoe talloos velen herhaaldelijk troost vinden in gesprekken met hun heengegane geliefden.

Nog iets: het Spiritisme doodt volkomen de vrees voor den dood. Iedere Spiritualist WEET — ik zeg niet: „GELOOFT", doch „WEET" — dat de dood niets anders is dan het afsterven van het stoffelijk lichaam; dat de eigenlijke mensch dit lichaam aflegt, als ware het een kleed, dat hij uittrekt, doch dat hijzelf, in beteren vorm, onafgebroken blijft voortleven. Doodsangst is hem dan ook volkomen vreemd. En hoe is het nu met dien angst voor den dood gesteld bij anderen, bij niet-spiritualisten, niet bij allen, maar toch bij zeer velen, ook bij de zich noemende „geloovigen?" Ik geef hiervoor even het woord aan een Godsdienstonderwijzer, J. J. van Broekhoven, een in Nederland bekend spiritualist:

„Ook de arbeid der Kerk," zegt hij, „noch de bronnen waaruit ze put, kunnen niet geacht worden het Spiritualisme onnoodig en hierom overbodig te maken. De laatste drie eeuwen heeft zij zelfs bijna zonder tegenstand en gesteund

door macht en gezag, kunnen arbeiden, maar zij heeft niet vermocht den godsdienst algemeen te doen eerbiedigen, noch den mensch met den dood te verzoenen. Ik heb meer dan de helft van mijn leven doorgebracht in kerkelijke kringen en kerkelijken arbeid en ben getuige geweest van honderden ziek- en sterfbedden en ik weet, dat het buitengewoon zeldzaam is, wanneer een „geloovige" in vrede en met vreugde sterft. Daarentegen ben ik vele, vele malen getuige geweest van den angst en den wanhoop van stervenden, onverschillig of het „geloovigen" waren of „wereldlingen". Ik heb tooneelen zien afspelen aan sterfbedden, die iemand radeloos zouden maken, waarbij stervenden en omstanders niet de geringste vatbaarheid betoonden ook voor de meest troostrijke Schriftwoorden. In die streken van ons land, waar de leer der uitverkiezing de menschen gevangen houdt; daar staan de z.g.n. „Christenen", als het aankomt op sterven, achter bij de heidenen. Het is mij dikwijls voorgekomen, dat moeders, die een kind hadden verloren, schier wanhopend waren vanwege de overtuiging dat het nu voor hare zonden in de hel lag. Vele predikanten deelen geheel hetzelfde geloof en doen hun best de jammertheorie van het gereformeerde stelsel, waardoor het leven een last en het sterven een vloek wordt, hun leerlingen in te prenten. Alle predikanten zullen, wanneer zij eerlijk zijn, soortgelijke ervaringen kunnen verhalen, waarvan ze, helaas! de voorvallen maar voor het grijpen hebben in tegenstelling met die van een „ruim sterfbed." Onder moderneren is het volstrekt niet beter, al is het er anders. Dáár stomme berusting, wanhoop die zich niet uit of in de laatste ure vreeselijk uitbarst en oplaait. Misschien vindt men onder Katholieken nog de minste ongewisheid. Maar ook daar geen kennis omtrent den aard van het sterven. Daar gaan de geesten de eeuwigheid in met de bedriegelijke hoop op de nacht der Kerk en van het geld, welke twee de gevolgen van hun tekortkomingen zullen opheffen. In één woord: de onwetendheid der Christelijke Kerk in het algemeen, betreffende den aard van het sterven, is schrikbarend groot en wordt slechts geëvenaard door de verwarring van denkbeelden die er het gevolg van is! Neen! de Kerk heeft allerminst recht om het Spiritualisme overbodig te noemen. Veeleer had zij dit verschijnsel gretig en dankbaar behooren aan te grijpen, want het schenkt der wereld wat zij niet in staat is te geven: stervensgewisheid, zekerheid des eeuwigen levens, zonder welke het Koninkrijk Gods niet komen kan. Waar dus de Kerk onmachtig is gebleken het zedelijk evenwicht te bewaren en alzoo vooruitgang en beschaving op hooger banen te leiden, daar werd de noodzakelijkheid dringend, om langs anderen weg der menschheid het bewijs en de overtuiging te geven van het voortbestaan na de aflegging des vleesch, met heel de morele en geestelijke betekenis hiervan. Ik houd mij dan ook overtuigd, dat het Spiritualisme leiden zal tot een zedelijke wedergeboorte der maatschappij en dat de 20e eeuw rijker zal zijn aan geestelijken vooruitgang dan de 19e eeuw was aan scheikundige ontdekkingen en technische triumpfen."

Zoodra de leer van het Spiritisme en Spiritualisme tot gemeengoed van allen zal zijn geworden, zal ook de zelfmoord (behalve in ontoerekenbaren toestand van den dader) verdwijnen, want het doel van den zelfmoord: een einde te maken aan zijn bestaan, wordt er niet door bereikt.

Van menschen, met wie men spreekt over de bewijzen voor ons voortbestaan na den dood van ons lichaam, hoort men welens de bewering: „Ik vind de gedachte aan een leven na den dood verre van aangenaam. Integendeel! dat

met den dood alles uit is, vind ik een troostrijke gedachte, want ik vind het leven niet zóó plezierig, dat ik nog naar een verlengstuk ervan zou verlangen. Daarom boezemt mij het Spiritisme geen belangstelling in en houd ik mij maar vast aan het denkbeeld, dat het met den dood voorgoed afgeloopen is met me."

Zij, die zoo redeneeren, voeren de reinste struisvogelpolitiek. Immers, of wij al of niet voortleven na den dood, kan toch stellig niet afhangen van het feit of wij al dan niet daarnaar verlangen en indien zij, die zoo spreken, voor zichzelf zoo vast overtuigd zijn, dat met den dood alles uit is, kunnen ze er, zou men zoo zeggen, toch geen bewaar tegen hebben, de argumenten van het Spiritisme voor een leven hiernamaals, door eigen ernstig onderzoek op hun juiste waarde te toetsen. Ook op de redeneering dezer lieden past de definitie van Marcellus Emants: „zij maken zich schuldig aan „onbewuste" kwade trouw."

Tegenover het gevoelsargument van deze lieden zou men gevoeligelijk een ander gevoelsargument kunnen stellen.

Zien wij niet zeer vaak, dat het slechten menschen naar den vleeze gaat, terwijl zooveel beteren voortdurend met allerlei ellende te kampen hebben?

Indien het inderdaad met den dood uit ware, zoude men er zich mede kunnen vereenigen, dat vele schavuiten, die, om hun geldzucht te bevredigen, anderen tot een leven van armoede en vernedering gebracht hebben, hier beneden het vette der aarde genieten en dat nu bij den dood alles uit ware?

Neen — ook afgezien van het feit, dat het Spiritisme ons positief bewijst, dat wij na onzen dood blijven voortleven — acht ik het voor mijn gevoel voor recht en billijkheid heel wat bevredigender, dat er na dit leven nog een vervolghoofdstuk komt, waarin de slechtheid van den een en de deugd en het onverdiend lijden van den ander, respectievelijk hun gerechte straf en vergoeding zullen ontvangen.

Buitendien verliezen deze lieden een zeer gewichtig feit uit het oog, n.l., dat volgens de mededeeling van talrijke geesten, het leven hiernamaals oneindig beter is dan ons aardsche leven, dat, volgens hen, feitelijk niets anders is dan een oefenschool, vaak zelfs een zeer harde, om ons voor te bereiden op het leven, dat ons daarna wacht en de gestorvenen, die in de Lichtsferen zijn (waarover ik het later hebben zal) verklaren dan ook zonder uitzondering, dat zij aan het leven, dat zij thans leiden, verre de voorkeur geven boven het aardsche en zij, indien dit mogelijk ware, niet meer op aarde zouden wenschen terug te keeren.

Van weer anderen heb ik weleens de bewering vernomen, dat zij voor zich volkomen overtuigd zijn van een voortleven na den dood, maar hoe dat zoude wezen, boezemde hun, zoo zeiden ze, geen belangstelling in — dat zouden ze daarna wel zien en ondervinden.

Eerlijk gezegd, lezer, ben ik voor mij geneigd deze oppervlakkige redenatie, met een minder parlementairen term „snertpraat" te noemen. Als deze lieden het plan opvatten naar een ander land te gaan, om er zich te vestigen, zullen zij toch zeker trachten zich zooveel mogelijk op de hoogte te stellen van de daar heerschende toestanden, ja, zelfs indien ze maar een plezierreisje naar het buitenland willen maken, zullen zij beginnen hun reisroute vast te stellen, hun Baedeker raadplegen, om te vernemen welke plaatsen het meest bezienswaardig, welke hotels het geriefelijkste zijn, enz. enz. Maar te trachten, zich, zij het dan ook in grove trekken en globaal, op de hoogte te stellen van het

leven, dat zij hiernamaals onvermijdelijk tegemoet gaan, interesseert hen niet, dit zeggen zij althans. Aannemende, dat zij dit werkelijk meenen, acht ik het het beste dit soort menschen in hun eigen oppervlakkigheid te laten gaar koken. „Gegen Dummheit kämpfen Götter selbst vergebens.“

En ook ontmoette ik meermalen personen, die kalmweg beweren: „ik heb er nooit over nagedacht, of wij na den dood blijven voortleven, en het laat me ook koud.“

Drie eeuwen geleden reeds heeft de wijsgeer BLAISE PASCAL dit soort lieden beantwoord en ik heb daaraan niets toe te voegen:

„De onsterfelijkheid der ziel,“ zegt hij, „is iets, dat ons zoo van nabij betreft, dat van zoo onmetelijk belang voor ons is, dat men alle gevoel moet hebben verloren, om er onverschillig over te kunnen wezen, hoe het daarmede gesteld is. Onṣ hoogste belang en onze eerste plicht is het, ons licht te verschaffen omtrent dit punt, waarvan onze geheele levenshouding afhangt. En daarom maak ik dan ook bij hen, die van een leven hiernamaals niet overtuigd zijn, een scherp onderscheid tusschen diegenen, die er met al hun kracht naar streven te weten te komen of wij al of niet na den dood zullen blijven voortbestaan, en hen, die daarvoor niet de minste moeite doen en voortleven zonder hierover ooit na te denken.“

Hun onverschilligheid ten aanzien eener kwestie, die henzelf, hun eeuwig voortbestaan, hun alles geldt, doet mij eerder verontwaardigd zijn, dan dat zulks mijn medelijden opwekt. Die onverschilligheid doet me verbaasd staan en verschrikt me: het is in mijn oogen iets monsterachtigs. Ik zeg dit niet, gedreven door vromen geloofsijver; absoluut niet, maar voor mij staat het vast, dat men ernaar moet streven, zich op bedoeld punt licht te verschaffen, daartoe gedreven door oprechte naastenliefde.“

HET LEVEN AAN GENE ZIJDE.

En thans kom ik tot de derde stelling, n.l. dat wij in ons volgend bestaan zullen oogsten wat wij in ons aardsche leven gezaaid hebben.

Er zijn onder de wetenschappelijke mannen, die zich door eigen onderzoek overtuigd hebben van de echtheid der spiritistische feiten, velen, die aldus redeneeren: „Wat de geesten ons omtrent hun leven in de sferen mededeelen, kan niet op wetenschappelijke wijze worden bewezen, dus daarmede wenschen wij ons niet in te laten.“

In zijn werken „The vital message“ en „The new revelation“ zegt CONAN DOYLE dat deze geleerden zich, door aldus te redeneeren, misschien zonder dat zij dit zelf inzien, op een materialistisch standpunt stellen. En dat is ook m.i. inderdaad het geval. Immers, ook buiten de mathematische waarheden en die, welke wij met onze zinnen kunnen waarnemen, bestaan er nog andere waarheden, waarbij dit niet het geval is. Geen onzer zal twijfelen aan het feit, dat op 18 Juni 1815, de slag bij Waterloo heeft plaats gehad, al hebben wij geen van allen dien slag met eigen oogen waargenomen. Voor ons is het getuigenis der tijdgenooten volkomen voldoende. Als een man, dien ik ken als waarheidlievend en betrouwbaar, mij iets mededeelt, dat hij zegt zelf ondervonden te hebben en dat feit op zichzelf ook niets onwaarschijns heeft, heb ik geen reden aan zijn woorden te twijfelen en staat dat feit voor mij als waar vast. Zoo gelden voor elke rechtbank als een sterk bewijsmiddel de overeenstemmende verklaringen der getuigen indien de rechter hen be-

trouwbaar acht, en aarzelt de rechter niet die verklaringen als waarheid aan te nemen, ook al heeft hij de hem door die getuigen medegedeelde feiten niet met zijn eigen oogen gezien noch met zijn eigen ooren gehoord. En nu zijn er vele redenen, die ons nopen moeten voor waarheid te aanvaarden, wat de geesten ons omtrent hun eigen leven in de sferen mededeelen. Immers, als die geesten ons telkens opnieuw feiten uit ons aardsche leven mededeelen, die wij kunnen controleeren en die ons bij onderzoek blijken volkomen juist te zijn, hebben we al dadelijk een sterke aanleiding, om ook hun waarheidsliefde aan te nemen, waar ze ons bijzonderheden omtrent hun EIGEN leven mededeelen en hun geloofwaardigheid in dit opzicht wordt nog ten zeerste versterkt door het feit, dat zeer veel mediums over het gansche oppervlak der aarde, geheel onafhankelijk van elkaar, telkens en telkens weder van verschillende geesten, mededeelingen ontvangen omtrent het leven in de sferen, die in de hoofdzaken op merkwaardige wijze met elkaar in overeenstemming zijn.

Wat leeren de afgestorvenen ons nu, omtrent het leven na den dood? Ik moet me hier tot de hoofdzaken beperken en zal dus slechts een zeer globaal overzicht geven:

De aardsche mensch is een geest, die een stoffelijk lichaam en een geestelijk lichaam, perispit genaamd, bezit. De geest is een etherisch lichaam, volkomen in uiterlijk overeenkomend met het stoffelijk lichaam, behalve dat het meer volmaakt is en niet de gebreken van het stoffelijke heeft, bijv. een blinde heeft een geest, die NIET blind, een doove een geest die NIET doof is, een één-armige bezit een geest met TWEE armen enz. enz. Bij den dood legt de geest het stoffelijk lichaam af en blijven dus alleen over het geesteslichaam en de ziel, die het geesteslichaam of perispit bewoont. Het geesteslichaam of kortheidshalve „de geest” vertoont in zijn uiterlijk precies hoe het met de ziel gesteld is. Een schoone geest bezit dus een schoone ziel, een lage geest een leelijke ziel.

Het sterven is steeds volkomen pijnloos. D.w.z.: vóór de dood intreedt, kan het lichaam wel hevige smarten lijden, doch het sterven zelf, d.i. het uittreden van ziel en geest uit het stoffelijk lichaam, heeft zonder eenige pijn plaats. Als iemand sterft, treden ziel en geest uit het lichaam door het hoofd. Langzaam aan vormen zich hoofd, hals, lijf, armen en beenen totdat het geheele geesteslichaam uit het stoffelijk lichaam getreden is. Het blijft echter met een draad aan het laatste verbonden totdat die draad door daartoe uitgezonden geesten daarvan wordt afgescheiden. Zoomin als nu iemand het oogenblik weet, waarop hij gisterenavond in slaap is gevallen — zoo min weet iemand het juiste oogenblik, waarop hij sterft. Waarom niet? Omdat, zooals VALE OWEN in „WHAT HAPPENS AFTER DEATH” terecht opmerkt, hij erzelf niet bij is. Want ook de slaap is niets anders, dan het uittreden van ziel en geest uit het stoffelijk lichaam — alleen met dit groote onderscheid tusschen slaap en dood — dat bij den slaap de draad, die ziel en geest met het stoffelijk lichaam verbindt, NIET en bij den dood WEL verbroken wordt. Het wakker worden na den slaap is niets anders dan de terugkeer van ziel en geest in het stoffelijk lichaam.

Bij het sterven van iemand zijn de geesten van hen, die hem op aarde in liefde nabestaan hebben en hem in den dood zijn voorgegaan aanwezig om hem te verwelkomen.

Zoodra de draad tusschen ziel en stoffelijk lichaam verbroken is, is de mensch,

wat men noemt, dood. De geest zweeft dan met zijn geesteslichaam weg en wordt, evenals de vallende steen door de wet der zwaartekracht naar de aarde getrokken wordt, door de wet der geestelijke zwaartekracht naar die sphaer getrokken, waar hij krachtens zijn aard thuis hoort. Het gelijke trekt onverbiddeijk het gelijke aan. En zoo zijn er verschillende sferen, die men zich moet denken als verschillende landen en plaatsen waar slechte geesten heengetrokken worden naar diegenen, die in slechte hartstochten en booze neigingen met henzelf overeenstemmen, dit alles met talrijke gradaties, terwijl de goede geesten ook weer door diezelfde wet van geestelijke zwaartekracht getrokken worden naar de Lichtsferen.

De gestorvenen komen dus niet voor een rechtbank of rechter, die hen, al naar gelang hunner aardsche daden, naar de duistere sferen, naar de schemering of naar de Lichtsferen verwijst — er heeft geen door Hoogere machten bepaalde straf of belooning plaats: neen! iedere geest wordt krachtens zijn eigen goede of kwade eigenschappen naar de lichte of naar de duistere sferen getrokken.

Het geesteslichaam is voor de geesten zelf, al is het voor ons, tenzij wij tot de helderzienden behooren, onzichtbaar, even massief en vast als voor ons onze lichamen zijn. Vandaar, dat zij, die elkaar op aarde gekend hebben, in de sferen elkander dadelijk herkennen.

Vandaar ook komt het, dat, (gelijk uit de mededeeling van geesten op séances telkens opnieuw blijkt) zoovelen, die deze aarde verlaten hebben, vooral onder degenen, die terechtgekomen zijn in de Sferen van duisternis en schemering, niet beseffen, dat zij, wat men noemt „dood” zijn, m.a.w., dat zij niet meer tot de aardsche menschen behooren. Mijzelf is het meermalen op séances overkomen, dat dergelijke geesten niet gelooven, dat zij gestorven zijn. „Mijn lichaam is toch even vast als vroeger — wat meer is, ik voel me gezond als nooit tevoren, ik zie en hoor U toch — waarom wilt ge dan volhouden, dat ik dood ben?” Eens zelfs toen ik een zoodanigen geest trachtte uit te leggen, dat hij weliswaar in een anderen vorm voortleefde, maar dat zijn aardsche lichaam dood en begraven was, kreeg ik van hem het onze hilariteit wekkend antwoord: „ik ben zeker hier in een gekkenhuis terecht gekomen.”

De mededeelingen omtrent het leven in de Lichtsferen, die wij van de geesten ontvangen, komen (zeer globaal) op het volgende neer:

De wereld, waarin zij zich bevinden, gelijkt in alle opzichten op onze aarde. Men vindt er prachtige landschappen met bergen, rivieren, bosschen, meren, watervallen, enz., maar dit alles als het ware op een hooger octaaf gestemd. Evenals, indien een muziekstuk op hooger octaaf gestemd wordt, het rythme hetzelfde blijft en de noten in betrekking tot elkaar dezelfde blijven, maar het totaal effect een ander wordt, zoo is het hier ook. Alle aardsche dingen vinden in de Sferen hun gelijksoortig evenbeeld. De geesten bewonen huizen evenals op aarde het geval was. Onze aardsche woningen zijn te allen tijde voor hen toegankelijk: noch gesloten deuren en vensters of dikke muren kunnen hen beletten onze huizen binnen te komen en wij zijn dan ook voortdurend door goede en kwade geesten omgeven. Maar evenzeer als wij in staat zijn ongewenschten aardschen bezoekers het betreden onzer huizen te beletten, kunnen de geesten hun woningen afsluiten voor ongewenschte bezoeken van andere geesten.

De geesten uit de Lichtsferen, het zoogenaamde „Zomerland", verklaren zich volmaakt gelukkig te voelen. Dit wil niet zeggen, dat zij volkomen bevrijd zijn van leed — volstrekt niet. Zooals zij zelf zeggen: ware leed in de Sferen onbekend, dan zou er ook geen geluk kunnen zijn, want ook daar geldt de regel, dat de tegenstellingen het ware leven uitmaken. Maar wat hen vooral gelukkig stemt, meer dan ooit op aarde mogelijk is, vindt zijn grond voornamelijk hierin: zij bevinden zich onder de bloedverwanten en vrienden, die ze liefgehad en door den dood verloren hadden en gezamenlijk zetten zij met dezen hun leven in de Sferen voort. En zeer sterk wordt het geluksgevoel, dat allen bezielt, opgewekt door de omstandigheid, dat vijandschap, haat en afkeer in de Lichtsferen onbekend zijn en allen elkaar steeds met liefde en welwillendheid omringen en tegemoet treden.

Iedereen wijdt zich aan werk, waartoe hij zich geroepen voelt. Ieders natuurlijke gaven worden er ontwikkeld en iedereen kan zich vrijelijk wijden aan dien arbeid, waarbij hij die gaven ontwikkelen kan. Er is actief werk voor den man van actie, intellectueel voor den denker, artistieke, litteraire, dramatische en religieuze arbeid voor hen, wier natuurlijke begaafdheid hen respectievelijk in die richting drijft.

Niemand is te oud om te leeren, want wat hij leert, blijft hem bij en het aanleeren van nieuwe kundigheden vordert veel minder tijd dan op aarde het geval is.

Liefde tusschen de seksen bestaat er evenzeer als hier, doch zonder fysieke kant. Veel meer dan op aarde voelt men daar, hoe de beide seksen elkaar aanvullen en samenwerken moeten, om een harmonische eenheid tot stand te brengen. Daarom dan ook bestaat er groote sympathie en kameraadschap tusschen de seksen. Iedere man en vrouw vindt, indien dit niet reeds op aarde geschied is, in de Sferen zijn of haar „tweelingziel."

Alleen, waar op aarde oprechte liefde bestaat tusschen echtgenooten, blijft in de Sferen een nauwe band tusschen hen bestaan. Waar dit niet het geval was, gaan zij in de Sferen uiteen.

Het gestorven kind groeit op tot den volwassen leeftijd, zoodat bijv. een Moeder, die een kind van twee jaar door den dood verliest en zelf twintig jaar later overgaat, een volwassen zoon of dochter van twee en twintig jaar zal terugvinden. Toch zal zij haar kind onmiddellijk herkennen, want meermalen ontmoet onze in den slaap uitgetreden geest, de geesten der heengegane in een grensland tusschen onze aarde en de Sferen. Bij ons ontwaken weten wij ons daarvan bijna nooit meer iets te herinneren, maar toch zullen wij onze heengegane kinderen op deze wijze, zonder het te weten, zien opgroeien en ontmoeten wij hen dan, nadat wijzelf dit aardsche leven verlaten hebben, dan zullen wij weten, dat wij hen in al die jaren meermalen hebben gezien en gesproken.

Voor de gestorven kinderen wordt op de meest liefderijke wijze gezorgd. Zij komen onder de hoede van geestelijke Vaders en Moeders, die hen opvoeden met een liefde, als waren zij hun eigen Ouders. Meermalen worden ook die kinderen door hun geestelijke opvoeders gebracht in den huiselijken kring, waaraan zij werden ontnomen, en er wordt op deze wijze eveneens gezorgd, dat het kind zijn natuurlijke Ouders, zijn broeders en zusters niet vergeten zal.

Ouderdom, die hoofdzakelijk veroorzaakt wordt door verkalking der aderen, verdwijnt er langzamerhand en het individu krijgt na eenigen tijd het uiterlijk

terug, dat het bezat in het tijdperk, waarin zijn geest op aarde zijn hoogste ontwikkeling had bereikt.

Daarom behoeft geen vrouw te treuren over haar verloren schoonheid of een man over zijn verloren spierkracht of over den achteruitgang van zijn denkvermogen, want alles wat zij op aarde verloren hadden, wacht hun en in hooger mate aan de overzijde.

Misvormingen van het lichaam noch zwakke gezondheid bestaan er, want alles is er normaal en op zijn best.

Het etherisch of zielelichaam, kortweg de ziel, kan niet verminkt of misvormd worden, hoe men ook het materiele lichaam toetakelt. Vele geesten hebben medegedeeld, dat zij afgeschoten of geamputeerde ledematen weer teruggekregen hebben en hetzelfde geldt, zooals hierboven reeds vermeld, voor alle andere gebreken: blindheid, doofheid, krankzinnigheid, enz., zijn kwalen van het stoffelijk lichaam, maar verdwijnen alle in het beter leven, dat ons wacht.

Maar, zal men zeggen: hoe valt hiermede te rijmen, dat helderzienden ons in hun visies dikwijls een ouden Vader beschrijven in ouderwetsche kleederdracht of een Grootmoeder met crinoline of chignon? Zijn dat dan de kleeven die men aan gene zijde draagt? Neen, maar, om zich te laten herkennen, bouwen de geesten door gedachtekracht de kleederen om zich op, waarin men hen op aarde gekend heeft. Wil een geest zich vertoonen zooals hij er in werkelijkheid uitziet in de Sferen, dan verschijnt hij in een geheel ander kleed, zulk een als waarin ons de engelen gekleed beschreven worden, welk kleed, door kleur en weefsel, den geestelijken toestand van den drager ervan weergeeft en waarschijnlijk een verdichting is van de aura, die ons op aarde omringt.

Het hiernamaals is een wereld van sympathie. Alleen zij, die door sympathie verbonden zijn, komen bij elkaar.

De wet der evolutie geldt daar evenzeer als hier. De wet, die alles regeert, de aarde zoo goed als het heelal, is de wet der Liefde. In elk mensch, ook den diepst verdorvene, zit de Godsvonk en daarom bestaat er geen eeuwige hel en verdoemenis, omdat iedereen, hoe slecht hij ook is, en hoe lang het ook duren moge, eenmaal zal opstijgen tot de Lichtsferen. Zoodra de zondaar berouw begint te krijgen over zijn tekortkomingen (en dat oogenblik van berouw komt eenmaal zeker) zal zijn evolutie naar beter Sferen beginnen. Omdat alle menschen de Godsvonk in zich hebben, zijn allen broeders en in wezen gelijk. Daarom is het de plicht van elk mensch, hetzij op aarde, hetzij in het hiernamaals, zich het lot zijner minder ver gevorderde medemenschen aan te trekken en ze tot hooger leven aan te sporen. Uit de Lichtsferen dalen dan ook voortdurend vele geesten af naar de Sferen der schemering en der duisternis, alsmede naar onze aarde, om te trachten hun gevallen medebroeders uit hun ellende op te heffen.

Evenmin als er een hel met vuur bestaat, waarin de zielen der verdoemden voor eeuwig zouden moeten branden (de gruwelijkste Godslastering, die men ooit heeft kunnen verzinnen voor God, die immers enkel Liefde is), evenmin bestaat er een Hemel, waar de geesten geen andere bezigheid zouden hebben dan, gezeten op gouden tronen, de harp te tokkelen en psalmen te zingen.

Neen, het leven in de Lichtsferen, gelijk, zooals reeds gezegd, in zeer veel opzichten op het aardsche leven, doch alles in meer vergeestelijken zin — alles op hooger octaaf gestemd.

Hel en Hemel bestaan er wel degelijk, maar in het eigen gemoed der geesten.

Ze zijn het gevolg van ieders eigen gemoedstoestand: de slechte geesten, wier booze hartstochten hun ziel met donkere nevels omfloersd hebben, zullen in duisternis zich bevinden en eerst licht zien indien ze tot besef van hun slechtheid komen en er oprecht berouw over hebben. Terwijl de goede geesten het licht in zichzelf dragen en in de Lichtsferen zullen ontwaken na hun overgang.

Wat ons in het hiernamaals te wachten staat, hangt niet af van den godsdienst, dien wij beleden hebben, doch alleen van de wijze, waarop wij geleefd hebben. De atheïst, die steeds zijn naasten heeft liefgehad en getracht heeft ze goed te doen, zal dadelijk bij zijn overgang hooger plaats innemen, dan de z.g. „geloovige“, die zich „Christen“ noemt, maar nimmer de christelijke liefdeleer in praktijk heeft gebracht.

Niet naar 's-menschen GELOOF doch naar zijn WERKEN wordt hij beoordeeld, of zal hij, beter gezegd, door de wet der geestelijke zwaartekracht onverbiddeijk getrokken worden naar die sfeer, waar hij krachtens zijn aard en wezen thuishoort en uit de lagere sfeer kan hij alleen naar een hogere verplaatst worden, indien hij zichzelf daartoe, door een nieuw en beter mensch te worden, opwerkt.

De geesten waarschuwen herhaaldelijk, dat vooral gevaar loopen, eerst in de duisternis of in de schemering te komen, diegenen, die men zou kunnen noemen de „bourgeois satisfaits“, degenen die kalmpjes het vette der aarde genietend, voor zichzelf heenleven, zonder zich veel te bekommeren om het lot hunner naasten, zonder ooit aan hun eigen geestelijk heil te arbeiden, velen hunner in het naïef vertrouwen, dat de Kerk er wel voor zorgen zal, dat ze na hun dood, het eeuwig heil beërven zullen. Geen Kerk zeggen de geesten terecht, kan ooit het zieleheil bewerken, daar dit alleen kan verkregen worden door iemands eigen inspanning.

Door den dood van het stoffelijk lichaam verandert de mensch in geen enkel opzicht: zooals zijn geest was in zijn sterfelijk lichaam, met al zijn deugden en gebreken, zoo gaat hij ook over naar het volgend bestaan.

Hieruit valt ook te verklaren het optreden van leugen- en spotgeesten.

Zoo worden n.l. genoemd die geesten, die opzettelijk met het doel de zaak van het Spiritualisme afbreuk te doen of alleen maar, om zich ten koste van goedgeloovigen te amuseeren, op séances verschijnen en leugenachtige berichten mededeelen, dikwijls onder voorgeven, dat zij een met name genoemde vriend of bloedverwant van een der aanzittenden zijn. Om dit nader te illustreeren weet ik niet beter te doen, dan in het kort over te nemen, wat SIR CONAN DOYLE hieromtrent ten beste geeft in „THE NEW REVELATION.“

„Reeds vele jaren,“ zoo vertelt hij, „was ik bezig geweest, het Spiritisme te onderzoeken, maar nog steeds was ik er niet in geslaagd mij een vaste overtuiging te vormen, omtrent de echtheid der feiten. Wel kreeg ik meermalen zeer goede antwoorden op gestelde vragen, bijv. eens, toen ik vroeg, hoeveel geldstukken ik in mijn zak had, kwam het antwoord: „Wij zijn hier met het doel Uw ziel op te bouwen en tot hooger leven te wekken, NIET om raadseeltjes op te lossen.“ Maar ook was ik meermalen dupe geweest van mededeelingen, dikwijls zeer gedetailleerd, die bij later onderzoek volkomen leugenachtig bleken waren. Zoo kreeg ik eens een zeer uitvoerig en tot in kleine bijzonderheden afdalend bericht van een geest, die zijn naam opgaf, zeide, dat hij handelsreiziger geweest was en bij een theaterbrand die kort geleden te Exeter

had plaats gehad, om het leven gekomen was. Hij verzocht mij een boodschap voor hem over te brengen aan zijn familie, die, volgens zijn opgave, woonde te Slattenmere in Cumberland. Ik deed zulks, maar mijn brief kwam, na eenigen tijd, als onbestelbaar terug, daar bij de Post, geen plaats Slattenmere, bekend was.

Ik was hierdoor zoo ontmoedigd geworden, dat ik langen tijd den lust en de opgewektheid miste, om de zaak van het Spiritisme verder te onderzoeken. In dien tijd oefende ik de dokters-praktijk uit te Southsea, waar ook woonde Generaal DRAYSON, iemand van een zeer merkwaardig karakter en tevens een der pioniers van het Spiritualisme in ons land. Ik wendde me tot hem met mijn bezwaren, waarnaar hij geduldig luisterde. Daarna verklaarde hij mij, dat ik mij ten onrechte beklaagde over de dwaasheid van sommige en over de absolute onjuistheid van weer andere mededeelingen die ik gekregen had. „Ge hebt,” zeide hij, „de fundamenteele waarheid hierbij over het hoofd gezien. Die fundamenteele waarheid is, dat iedere geest overgaat naar de wereld aan gene zijde, precies in denzelfden toestand, waarin hij verkeerde, toen hij zich nog in het stoffelijk lichaam bevond. Deze wereld is vol deugnieten en flauwe grappenmakers. Evenzoo is het dus gesteld met de wereld aan gene zijde. Ge hoeft U echter niet met dat volkje niet meer te bemoeien, dan gij het hier op deze wereld doet. Iemand kiest zelf de personen, waarmede hij wenscht om te gaan.” „Laten wij eens,” zoo vervolgde hij, „onderstellen, dat er hier op aarde iemand ware, die altijd in zijn eentje geleefd had in zijn eigen huis en nooit eenigen omgang met zijn medemenschen had gehad. Stel nu verder, dat die man op een goeden dag, zijn hoofd uit het venster steekt, om te weten te komen, hoe de wereld er eigenlijk uitziet, wat zou er dan gebeuren? Allicht dat de een of andere straatjongen hem opmerken en eenige ruwe scheldwoorden naar het hoofd zou gooien. In allen gevalle zou die man weinig kans hebben, om iets van de wijsheid en grootscheit onzer aarde te zien. Hij zou zijn hoofd weer naar binnen halen en vinden dat onze aarde een armzalig oord is. Dat is nu juist, wat gij gedaan hebt. In séances, zonder behoorlijke leiding van hooger geesten, zijt gij gaan aanzitten met menschen, van wie ge verscheidenen nauwelijks kent, hebt Uw hoofd gestoken in de wereld aan gene zijde en hebt er eenige kwajongens ontmoet. Doe het voortaan op een andere en beter wijze en tracht iets beters te bereiken.”

„Dit was,” zegt Conan Doyle, „de uitlegging van Generaal Drayson en ofschoon ze me toen niet zeer bevredigde, geloof ik nu toch, dat hij de waarheid heel aardig benaderd had.”

Omtrent het leven in de sferen zijn nog vele andere mededeelingen door de hogere geesten gegeven. Zij vermelden o.a. hoe er talrijke inrichtingen bestaan ter bevordering van alle kunsten en wetenschappen, ook om beoefenaars der kunst en wetenschap op onze aarde te inspireeren. Vele aardsche kunstwerken en wetenschappelijke uitvindingen, zeggen zij, zijn van uit hun sferen geïnspireerd. Ook bestaan er laboratoria, waar voortdurend gezocht wordt naar steeds doeltreffender middelen, om met onze aarde in contact te komen. Zeer veel, voegen zij er aan toe, moeten zij nog voor ons verborgen houden, om de eenvoudige reden, dat wij, in ons huidige ontwikkelingsstadium, het niet begripen zouden. Evenmin als de libel, gesteld, dat zij met mensche-lijk verstand begaafd ware, aan hare in het slootwater levende larven, haar

leven boven het water in de lucht, haar zweven van bloem tot bloem, zoude kunnen uitleggen, evenmin zouden wij iets kunnen begrijpen van veel, dat alleen in de hogere sferen te vinden is. Ook het leven hiernamaals, ik zeide het reeds, wordt beheerscht door de wet der evolutie en zoo wordt ook de blik der geesten steeds ruimer en kan meer omvatten naar mate zij hooger stijgen in de sferen.

Wie omtrent het leven in de sferen nadere bijzonderheden wil vernemen, kan ik zeer aanbevelen de lezing van „THE LOWLANDS OF HEAVEN” en „THE HIGHLANDS OF HEAVEN”, beide, op automatische wijze verkregen door den Reverend G. VALE OWEN. Beide werken zijn in goede Nederlandsche vertaling te bekomen, onder den titel: „De Laaglanden” en „De Hooglanden des Hemels.”

Leeren de Hoogere geesten een nieuwen Godsdienst? Neen! al hun leeringen op religieus en moreel gebied, komen feitelijk neer op de zuivere, onvervalschte leer van Christus, ontdaan van al de met ons gemoed strijdige en voor ons gezond verstand onverteérbare dogma's, waarmede de verschillende Kerken die leer omhangen en zoo doende verduisterd en verstikt hebben. Hun leering komt geheel overeen met het woord van Jezus: „Gij zult liefhebben den Heere, Uwten God, met geheel Uw hart, en met geheel Uwe ziel, en met geheel Uw verstand” en: „Gij zult Uwten naaste liefhebben als Uzelven.”

Velen, die vroeger onder star orthodoxisme gebukt gingen, hebben door leerlingen van Hooge geesten, ruimer leeren denken en zijn tot een betere en ruimer levensbeschouwing en opvatting gekomen. Een klassiek voorbeeld hiervan levert ons de Reverend STANTON MOSES. Onder den naam „OXON”, heeft hij, een der baanbrekers van het Spiritualisme in Engeland, indertijd, een nu beroemd geworden werk „SPIRIT TEACHINGS” uitgegeven (in het Nederlandsch vertaald onder den titel: „DE GEESTE-LIJKE OPVOEDER”). Door die „teachings” (lessen), op geheel automatische wijze door hem verkregen, is deze man, orthodox tot in hart en nieren, geheel veranderd tot een mensch van ruimer gedachten en opvatting. Treffend is het, in dat werk te lezen 's mans zielestrijd, waar telkens opnieuw zijn orthodoxe opvoeding en denkwijze in botsing komen met de eenvoudige, echt Christelijke lessen, die hij van generzijds ontvangt, totdat hij eindelijk, waar al zijn orthodoxe tegenargumenten afdoend weerlegd worden, inziet, dat hij zijn heele leven op een dwaalspoor geweest is en tot nieuwe en beter opvattingen komt.

Dit feit op zich zelf reeds, moest iedereen, die de verwording onzer maatschappij met smart aanschouwt, aansporen. Spiritisme en Spiritualisme ernstig te onderzoeken, om voor zichzelf uit te maken of zij, zooals hun aanhangers gelooven en zeggen, in staat zijn, de wereld op beter banen te voeren.

Voor wie oplet, is duidelijk waar te nemen, dat in den laatsten tijd de wind uit een gunstiger hoek begint te waaien voor Spiritisme en Spiritua-lisme. Met name in de houding der pers, vooral in Engeland, valt een kentering ten gunste ervan te bespeuren.

Zoo stelde in 1925 de „MORNING POST” zijn kolommen open om voor-en tegenstanders van het Spiritisme in de gelegenheid te stellen hun standpunt uiteen te zetten. Dit feit op zich zelf reeds spreekt boekdeelen, want

de tijd ligt niet ver achter ons, dat, ook in Engeland, de pers alleen gastvrijheid verleende aan hen, die het Spiritisme afbraken. Toen was het wachtwoord „écrasez l'infame", waarmee in dit geval het Spiritisme bedoeld werd.

Als verdediger van het Sp. trad op Sir Arthur Conan Doyle, als tegenstander Sir Arthur Keith. Deze laatste stelde voorop, dat hij de zaak nimmer bestudeerd of onderzocht had, en dit ook niet noodig achtte, omdat de Spiritistische feiten onmogelijk waar konden zijn, daar ze streden met de wetten der natuur en van het gezond verstand. Het heeft Sir Arthur Conan Doyle niet veel moeite gekost de argumenten van den anderen Arthur absoluut omver te kegel en merkwaardig zijn wel de vele ingezonden stukken in de Engelsche pers, na afloop van het debat tusschen de genoemde personen, waarin tegenstanders van het Spiritisme eensdeels hun spijt te kennen gaven over de absolute onsteekhoudendheid der argumenten van hun kampioen en anderdeels ronduit verklaarden, dat zij tevoren zich hadden geschaard in de gelederen der tegenstanders, doch na de betoogen pro en contra gelezen te hebben, ronduit moesten erkennen, een zaak te hebben veroordeeld zonder haar ooit eerlijk te hebben onderzocht en thans besloten hadden hun fout te herstellen, door den raad van Sir Arthur Conan Doyle te volgen en het Spiritisme aan een eigen ernstig onderzoek te onderwerpen.

Zoodat ook voor de medestanders van Sir Arthur Keith geldt: „Heere, bewaar me voor mijn vrienden..... met mijn vijanden zal ik het zelf wel klaar spelen!"

Die verandering in de houding der pers blijkt o.a. ook uit het volgend extract uit een artikel in de „Express and Star" van Wolverhampton, luidend als volgt: „De enthousiaste ontvangst, die Sir Arthur Conan Doyle gedurende zijn bezoek te Parijs is ten deel gevallen, heeft hier te lande bijzonder de aandacht getrokken. De indrukwekkende stilte, waarmee de rede van Sir Arthur werd aangehoord door zijn buitengewoon talrijk auditorium en de sympathieke houding der Fransche nieuwsbladen te zijnen opzichte, vormen een buitengemeene hulde voor hem." En aan het slot schrijft het blad: „Menschen, die nadenken, moeten niets hebben van personen, die zich verbeelden, dat zij, door een zaak belachelijk te maken, eenig steekhoudend argument daartegen inbrengen."

Het zijn dergelijke uitingen, die het bewijs leveren, dat de zaak van het Spiritisme langzaam maar zeker voortgang maakt.

Ook hier te lande begint kentering te komen in de houding der pers. Want, hoewel de meeste groote bladen, *N. Rott. Courant*, *Alg. Handelsblad*, *Telegraaf* enz. nog steeds voortgaan de domste en meest geesteloze uitingen van de z.g. „wetenschappelijke" mannen tegen het Spiritisme op te nemen, terwijl diezelfde bladen steeds weigeren de voorstanders ervan in hun kolommen het woord te verleenen — toch is er reeds één groot blad, dat hieraan niet meedoet, n.l. „*Het Vaderland*". Dit blad neemt in dezen het eenig juiste standpunt in: het geeft zoowel vóór- als tegenstanders de gelegenheid, om in zijn kolommen aan het woord te komen. Ook „*De Nieuwe Arnhemse Courant*" volgt in dezen het goede voorbeeld door „*Het Vaderland*" gegeven.

Het goede voorbeeld ten dezen door „*Het Vaderland*" gegeven, zal vermoedelijk op den duur wel navolging vinden. De tijd zal zeker komen, waarin

de groote belangstelling van het publiek in deze voor de gansche menschheid zoo gewichtige materie, alle bladen zonder onderscheid zal *dwingen* hun kolommen vrijelijk open te stellen voor een openlijke bespreking van het voor en tegen.

Het Spiritisme steunt op zeven hoofdbeginselen:

- 1e. Het Vaderschap van God;
- 2e. de broederschap der menschen;
- 3e. de mogelijkheid om met de geesten der overgeganen in gemeenschap te komen en van inspiratie van de aardsche menschen door Hooge Geesten;
- 4e. het blijven voortleven na den stoffelijken dood;
- 5e. ieders persoonlijke verantwoordelijkheid voor zijn daden;
- 6e. belooning of vergelding hiernamaals voor goede of kwade daden;
- 7e. eeuwige vooruitgang, openstaande voor iedere ziel.

Is nu het Spiritualisme een nieuwe godsdienst? Ja en neen. Neen, voorzoover het feitelijk niets anders is dan de eenvoudige, onvervalschte leer van Christus, zooals deze dan ook in de eerste drie eeuwen onzer jaartelling door de toenmalige Christenen werd in praktijk gebracht, en JA, voorzoover die leer door de dogmas der verschillende Kerken geheel verdrongen geworden en vrijwel verloren geraakt is, en nu door het Spiritualisme uit haar vergetelheid te voorschijn gehaald en met nieuw leven beziel is.

Lezers, wij allen verlangen vurig, dat de wereld beter worde, maar dat zal eerst kunnen geschieden als ieder mensch individueel beter worde. Wij allen erkennen de hooge waarde der menschelijke persoonlijkheid, de gelijkheid in wezen van alle menschen en de algemeene broederschap der menschen.

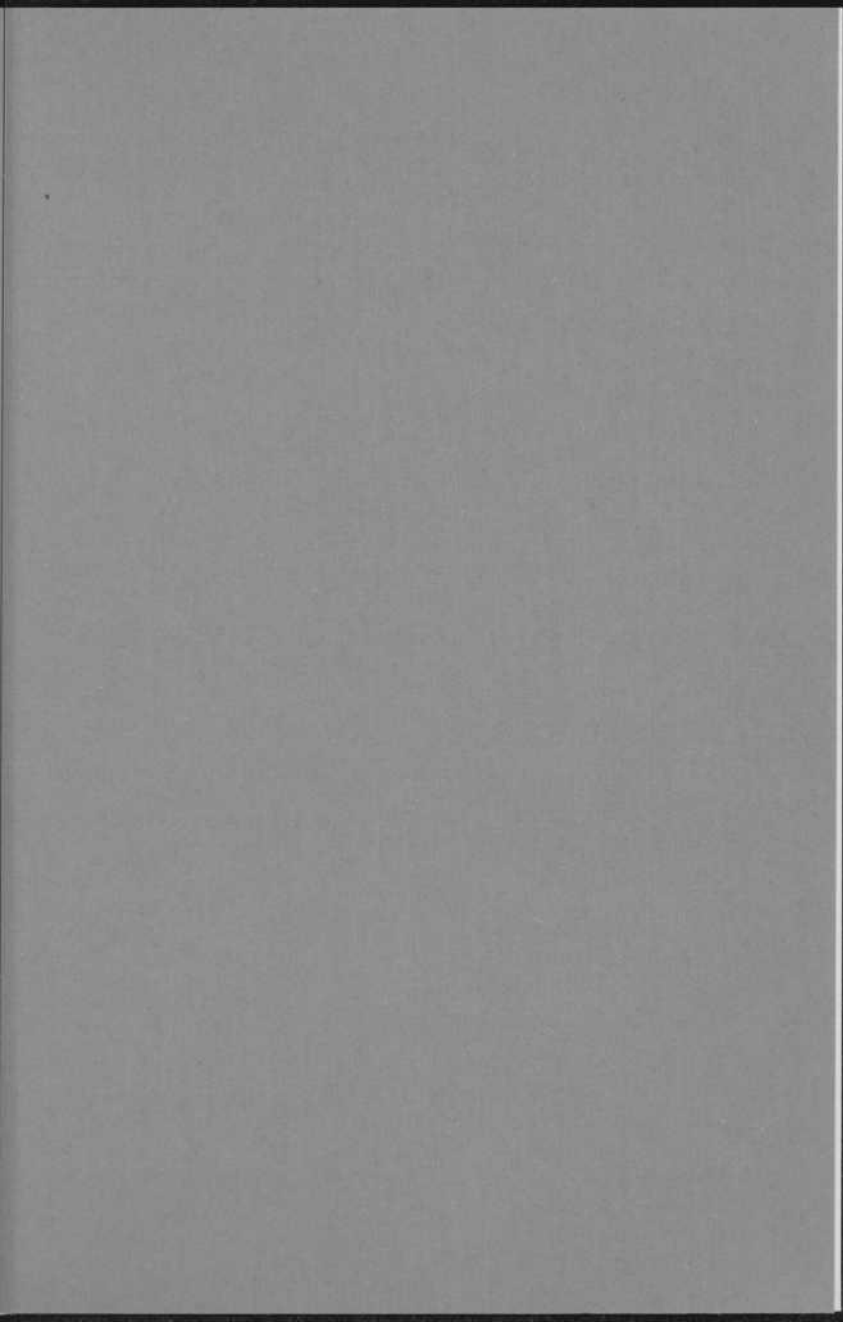
Nu leeren de Hooge Geesten, hiermede in volkomen overeenstemming met de leer van Christus, dat men, om een leven, dat waarlijk „goed“ mag heeten te leiden, zich naar deze beginselen moet gedragen.

Hoe zullen de menschen nu, elk individueel, beter tot zulk een hoog levensideaal gebracht kunnen worden, dan door te *weten* door onomstootelijke bewijzen, dat zij na den stoffelijken dood blijven voortbestaan en aan gene zijde zullen oogsten wat zij op aarde gezaaid hebben?

Hierom vooral meen ik, dat ieder, die in waarheid „mensch“ wil zijn, zich de moeite dient te geven het Spiritisme en het Spiritualisme ernstig en grondig te onderzoeken.

Wie zulks doet, zal, ik ben ervan overtuigd, een aanhanger ervan worden. Dit leert de ondervinding. *Sir William Barrett* en *Sir Arthur Conan Doyle* hebben beiden verklaard, dat zij nog nooit een ernstig wetenschappelijk man hebben ontmoet, die niet, na nauwgezet onderzoek, een volkomen overtuigd aanhanger ervan geworden is.

Als mijn boekje sommigen Uwer ertoe mocht brengen, de zaak voor zichzelf ernstig te onderzoeken, zal ik mijn moeite ruimschoots beloond achten.

Abonneert U op: _____

SPIRITISCHE BLADEN

Officiëel Orgaan der Neder-
landsche Vereeniging van
Spiritisten „HARMONIA”
Halfmaandel. Tijdschrift.
Pr. f 3.- p. j. voor niet-leden

WORDT LID OF DONATEUR
VAN DE VEREENIGING
VAN SPIRITISTEN
„HARMONIA”
AFD. GRONINGEN

SECRETARIAAT:
A. EVENHUIS, RADEMARKT 11

